Colecţia BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Amelie Nothomb

Peplum

Amelie Nothomb, *Peplum*

Copyright e Editions Albin Michel S.A. – Paris, 1996 Tous droits rezerves.

Published by arrangement with Literary Agencies „Agence de l'Est" & „Simona Kessler International Copyright Agency".

e 2007 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere **www.polironi,.ro**

Editura POLIROM

Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266,700506 Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, el. 7, ap. 33, O.P. 37; P.O. BOX l-728,030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a

României: NOTHOMB, AMELIE

Peplum / Amelie Nothomb; trad. de Mihai Elin.

— Iaşi: Polirom, 2007

ISBN 978 – 973 – 46 – 0608 – 5 I. Elin, Mihai (trad.)

821.133.1 (493) – 31

Printed in ROMÂNIA

Traducere din limba franceză de Mihai Elin

POLIROM

2007

Amelie Nothomb s-a născut în 1967 la Kobe (Japonia). Este fiica unui ambasador belgian şi nepoata omului politic Charles-Perdinând Nothomb, descendenta unei ilustre familii bruxelleze care a adus provincia Luxemburg regatului Belgiei. Copilăria şi adolescenţa ei sunt de fapt o lungă călătorie prin lume, cu opriri mereu provizorii: îşi petrece primii trei ani de viaţă în Japonia, urmează China (Beijing), SUA (New

York), Bangladesh, Birmania, Laos. În 1984, îşi începe studiile de filologie la Université Libre de Bruxelles. Adolescentă anorexică, Amelie mărturiseşte că abia la treizeci şi patru de ani a reuşit să se accepte „fizic”, vindecându-se printr-o bulimie… a cititului şi a scrisului: de aproape cincisprezece ani, în fiecare toamnă publică un roman, imediat trecut în fruntea listei de bestselleruri. *Igiena asasinului* (1992), prima ei carte, s-a vândut în sute de mii de exemplare. I-au *urmat Sabotaj din iubire* (1993), *Combustibilii* (1994), *Catilinarele* (1995), *Peplum* (1996), *Atentat (1997)*, *Mercur* (1998), *Uimire şi cutremur* (1999, distins cu Marele Premiu pentru roman decernat de Academia Franceză şi ecranizat de Alain Cerneau), *Metafizica tuburilor* (2000), *Cosmetica duşmanului* (2001), *Dicţionar Robert de nume proprii* (2002), *Antichrista* (2003), *Biografia foamei* (2004), *Acid sulfuric* (2005). *Peplum* este un roman splendid, sub forma unui dialog bine condus, cu replici inteligente şi amuzante. Internată

în spital pentru o operaţie în 8 mai 1995, naratoarea îşi revine din anestezie într-un loc necunoscut şi în prezenţa unui ins bizar, Celsius, un personaj care se defineşte drept cea mai sclipitoare minte a generaţiei sale. Acesta o înştiinţează că a fost „transplantată” în anul 2580 şi are astfel privilegiul de a cunoaşte planul măreţ care se ascunde în spatele uneia dintre cele mai interesante enigme arheologice moderne: perfecta conservare a Pompeiului sub un strat de lavă. Conversaţia celor două personaje devine astfel pretextul de care se foloseşte Amelie Nothomb pentru a prezenta o viziune surprinzătoare şi originală a viitorului politic şi cultural al omenirii.

— Caută să afli cui îi foloseşte crima, îngroparea Pompeiului sub cenuşa Vezuviului, în anul 79 după Iisus Hristos, a fost cel mai frumos dar oferit vreodată arheologilor. După părerea dumitale, cine a fost făptaşul?

— Nu-i rău, ca sofism.

— Dar dacă aici nu e vorba de un sofism?

— Ce vrei să spui?

— Faptul nu ţi s-a părut niciodată bizar? Existau mii de oraşe care puteau să fie distruse. Ca din întâmplare, s-a nimerit să fie cel mai rafinat, cel mai somptuos.

— E o fatalitate curentă. Atunci când o bibliotecă ia foc, nu e biblioteca orăşenească din cartier, este biblioteca din Alexandria. Atunci când o femeie urâtă şi (I frumuseţe traversează strada, ghici ciiu; o călcată de o maşină?

— Nu ai înţeles. Dacă îţi vorbeam de distrugerea în sine, ai fi putut să invoci fatalitatea. Aici, însă, e vorba de şansă.

— Da. E clar că dumneata nu te-ai numărat printre nefericiţii care au pierit în erupţie.

— Nu erau nişte nefericiţi. Erau bogătaşii acelei epoci.

— Chiar aşa. Imediat ai să-mi spui: „Aşa le-a trebuit!”

— Eu discutam despre altceva. Ceea ce încerc să-ţi explic este că, dacă arheologii moderni ar fi fost întrebaţi ce oraş ar fi dorit să ferească de degradările timpului, ei ar fi ales Pompeiul.

— Bun, şi care-i treaba? Crezi că vulcanul le-a cerut părerea arheologilor moderni?

— Vulcanul, nu.

— Dar cine altcineva?

— Habar n-am. Eu spun doar că e prea de tot. Nu poate fi vorba de hazard.

— Şi atunci, ce presupui? Că arheologii moderni au comandat erupţia? Nu ştiam că erau în raporturi atât de bune cu Hefaistos.

— În cazul de faţă, ar trebui să vorbeşti mai degrabă de Cronos.

— Într-adevăr!

— Arheologii moderni nu au avut mijloacele de a

provoca o erupţie cu o întârziere de douăzeci de secole, asta e cert.

— Binevoieşti să-i declari nevinovaţi, aşadar?

— Pe ei, da.

— „Pe ei, da”: ce se ascunde sub răspunsul ăsta sibilinic?

— O întrebare.

— Ce întrebare?

— Arheologii viitorului vor fi oare capabili să facă ceea ce arheologilor moderni le-ar fi plăcut să poată săvârşi?

— Nu înţeleg.

— Nu îndrăzneşti să înţelegi.

— Eşti atât de amabilă să îndrăzneşti în locul meu?

— După descoperirile lui Einstein, călătoria de-a lungul secolelor nu mai e decât o chestiune de timp. Va fi o realizare a mileniului următor. Ce ispită, pentru oamenii de ştiinţă ai viitorului, aceea de a schimba cursul trecutului!

— Încetează! Ceea ce spui nu e doar science-fiction, e şi un plagiat.

— Ştiu. Dar cei care au manipulat ideea asta nu au cerut punctul de vedere al arheologilor.

— Ei bine, şi pe bună dreptate. Arheologia e o treabă serioasă.

— Crezi? Şi dacă arheologii ar fi nişte simpli turişti? în ce mă priveşte, eu nu am pus niciodată piciorul în Pompei.

— În cazul ăsta, de ce îmi vorbeşti despre el?

— Pentru că ideea asta m-a izbit de-a dreptul. Am să-ţi spun cu ce echivalează povestea asta. Evocai acum vreo două minute incendiul bibliotecii din Alexandria: noi doar bănuim ce capodopere au fost distruse acolo. Imaginează-ţi – am zis „imaginează-ţi” – că focul ar fi hotărât să cruţe operele unui singur scriitor şi că l-ar fi ales, ca din întâmplare, pe cel mai bun. Imaginează-ţi aşadar că ar fi ars toate cărţile, în afară de cele ale celui mai sublim gânditor al epocii. Ce-ai spune despre asta?

— Că ţine de fantastic.

— Asta e şi părerea mea! Şi totuşi este ceea ce s-a petrecut în anul 79 după Hristos.

— Nu văd legătura.

— Totuşi, e un lucru evident. Focul este o forţă la fel de oarbă ca şi Timpul: niciunul, nici celălalt nu se sinchisesc să afle dacă ceea ce distrug este o bijuterie a istoriei artei sau o lucrare de mâna a treia. Şi la Alexandria incendiul nu s-a jucat de-a criticul literar. Prin urmare, explică-mi de ce Timpul a avut bunul gust de a cruţa Pompeiul.

— Delirezi. Când un oraş e clădit la poalele unui vulcan, riscă să fie acoperit de lavă. E ceva firesc.

— Îţi închipui că oamenii aceia ar fi ales, ca oraş al plăcerilor în care să pună la lucru talentele celor mai mari artişti ai lor, o localitate a cărei situare să fie atât de plină de riscuri?

— Nu are importanţă ce cred eu: ei au făcut-o. Nu este nici prima şi nici ultima greşeală pe care a comis-o

omenirea.

— Nu sunt de acord. Urbaniştii antici erau nişte modele de inteligenţă.

— Ei bine, Barthes a spus: „Prostiile oamenilor inteligenţi sunt fascinante”. Avem dovada!

— Recunoaşte cel puţin că ipoteza mea este de bun-simţ.

— Care ipoteză? Nici măcar nu ai formulat-o.

— O formulez acum: oamenii de ştiinţă din viitor, care vor avea mijloacele de a călători în trecut, sunt responsabili de erupţia Vezuviului în anul 79 după Hristos. Mobilul crimei: prezervarea, sub cenuşă şi lavă, a celui mai frumos exemplu de cetate antică – mai bine zis: a bijuteriei istorice a artei de a trăi! Ce părere ai despre asta?

— Cred că ai nevoie de odihnă. Am să-i telefonez editorului dumitale: te surmenează.

— E inutil: odihnă forţată voi avea berechet. Mă internez din nou în spital mâine. Trebuie să fiu operată

de urgenţă.

— Bravo. O trepanaţie, sper?

— Din păcate, nu. Sunt chiar îngrijorată.

— E ceva grav?

— Nu. Dar va fi nevoie de o anestezie generală; asta mă nelinişteşte. Să te cufunzi în neant…

— Asta s-a întâmplat şi cu Pompeiul.

— Văd că mă îmbărbătezi.

Când m-am trezit, spitalul era de nerecunoscut. Camera mea avea dimensiunile unei săli de bal. Eram singură, culcată pe pat. Patul era suspendat de plafon cu nişte chingi: când mă mişcam, se legăna ca un scrânciob.

Distanţa care mă despărţea de sol părea a fi de doi metri. Am ezitat înainte de a sări. Când m-am văzut din nou pe pământ, o durere în abdomen mi-a reamintit de operaţia pe care o suferisem.

Cu atât mai rău. Nu aveam de gând să cer ajutorul infirmierei pentru atâta lucru. M-am îndreptat spre uşă.

Am deschis-o şi am căzut în gol.

— Cine eşti dumneata?

— N-ar fi trebuit să-ţi părăseşti camera.

— Mi s-a întâmplat ceva?

— Se poate spune şi aşa, da.

— Va trebui să nu operată din nou?

— Linişteşte-te, eşti deja vindecată.

— Când pot părăsi spitalul?

— Spitalul? Dumneata nu te afli la spital. Te afli la bazilică, adică la mine acasă.

— Dumneata eşti preot?

— Nu tocmai. Tăcere.

— Îţi aminteşti **de ziua dinaintea** operaţiei?

— De ce? Se presupune că mi-am pierdut memoria?

— Răspunde.

— Da, îmi amintesc.

— În cazul acesta poţi să înţelegi de ce te afli aici.

— Dumneata eşti de la poliţie? Am făcut ceva

interzis de lege?

— Găseşti că am aerul unui copoi?

— Nu se ştie niciodată. Uneori se deghizează. Unde mă aflu?

— Ţi-am spus deja: la bazilică. Dar pui întrebarea nepotrivită. Ar fi trebuit să întrebi: „Ce zi este astăzi?”

— Am fost operată pe 8 mai dimineaţa. Am dormit fără îndoială mult, dar presupun că suntem încă în 8 mai.

— 8 mai din ce an?

— 1995. E a cincizecea aniversare a armistiţiului.

— A armistiţiului?

— Al Doilea Război Mondial.

— Asta parcă îmi spune ceva. Vai, îmi pare rău că trebuie să-ţi spun adevărul. Nu suntem în 8 mai 1995. Suntem în 27 mai 2580.

— Aveam dreptate când mă temeam de anestezie.

— Vorbesc foarte serios. Înţeleg că şocul dumitale este violent, dar ne-ai pus

III iilililin de a nu mai avea de ales. Aş fi din cauza Pompeiului.

— Pompei! Ieri am vorbit despre Pompei.

— Da, doar că asta nu se petrecea ieri. Se petrecea acum 585 de ani şi 19 zile.

— Şi câte ore?

— Este ora 18 şi 15 minute. Totul se petrecea aşadar acum 585 de ani, 19 zile, 2 ore şi 8 minute.

— Şi câte secunde?

— Asta nu e o glumă. Şi nici Pompeiul nu este.

— Dumneata eşti arheolog?

— Nu mai există arheologi.

— Anestezişti mai există? Aş vrea să le spun vreo două vorbe.

— N-ai vrea să uiţi de neînsemnata dumitale persoană măcar o dată în viaţă?

— Dar văd că dumitale nu-ţi lipseşte tupeul.

— Îţi vorbesc despre Pompei. Pompeiul este mai important decât dumneata.

— Depinde din ce punct priveşti.

— Pompeiul ni s-a părut mai important decât miile de persoane care trăiau acolo. Cu atât mai mult, Pompeiul ni se pare mai important decât dumneata.

— Aveam dreptate! Voi aţi declanşat erupţia!

— Anul trecut, da.

— Anul trecut, adică în 2579… Văd că mania aniversărilor nu s-a pierdut.

— Nu din preocuparea pentru aniversări am ales noi anul 79 după Hristos. Am vrut să fixăm Pompeiul în eternitate în momentul în care l-am găsit în culmea dezvoltării sale artistice. Începând din anul 80, se anunţa sosirea unor pictori de un gen nou, care aveau să realizeze nişte palimpseşte nedorite peste nişte capodopere. Am intervenit exact la timp.

— Şi aveau să-mi picteze şi mie un palimpsest pe figură?

— Nu. Dar dumneata ai fost prima care a bănuit adevărul despre Pompei.

— Şi dacă m-aţi fi lăsat în 1995, crezi că aş fi schimbat cursul lucrurilor?

— I-auzi ce pretenţii are!

— Regret: dacă m-aţi smuls din epoca mea, înseamnă că vă stânjeneam în planurile voastre.

— Sincer vorbind, ne-ar fi imposibil să precizăm motivul pentru care te-am convocat aici.

— „CJonvocat”! Văd că litotele nu şi-au pierdut puterea.

— Dumneata provocai o incertitudine. Nouă nu ne place incertitudinea.

— Noi, noi! Este im plural al maiestăţii?

— Eu vorbesc în numele oamenilor de ştiinţă ai bazilicii.

— Cum te numeşti dumneata?

— Celsius.

— Eşti suedez?

— Nu mai există suedezi.

— Asta mă miră. Ţara aceea îmi dădea impresia de

soliditate.

— Nu mai există ţări. Nu mai există decât două orientări: Răsăritul şi Apusul. Eu sunt apusean.

— Şi eu?

— Dumneata nu eşti nimic. Dumneata nu te-ai schimbat.

— Amabili mai sunt apusenii ăştia.

— Felul dumitale de a vorbi e cam desuet.

— Pune-te în locul meu!

— Nu-l găsesc de invidiat.

— Suntem în sfârşit de acord asupra unui punct. Spune-mi, Celsius, dumneata eşti însărcinat cu supravegherea mea?

— Eu sunt cel însărcinat să mă ocup de dumneata, aşa e.

— Asta şi spuneam. Pot să-ţi cer să-mi aduci nişte haine? Sunt goală puşcă, asta în cazul că nu ai remarcat.

— Asta nu mă deranjează.

— Pe mine mă deranjează.

— Nu ştiu dacă am haine pentru dumneata.

— O pătură, atunci.

— Nu am nici pături.

— Nişte ziare vechi?

— Presa a fost desfiinţată de multă vreme.

— Dar, în sfârşit, fă ceva! Nu pot să stau goală.

— Mă duc să văd ce pot găsi.

— Mi-ai adus un peplum?

— Ori asta, ori nimic altceva.

— Peplumul e din nou la modă, în 2580?

— Nu. E un costum de teatru.

— De ce nu-mi aduci o îmbrăcăminte obişnuită?

— Vezi cum sunt eu îmbrăcat?

— Nu e rău. E chiar elegant.

— E o hologramă.

— Eşti îmbrăcat într-o hologramă?

— Aşa suntem îmbrăcaţi toţi în ziua de astăzi.

— Atunci înseamnă că eşti gol?

— Ce importanţă are, de vreme ce nu-ţi dai seama?

Am fost nevoiţi să desfiinţăm hainele. Costau prea mult ca întreţinere, se uzau. O hologramă te ţine toată viaţa.

— Oamenii nu se mai schimbă?

— Schimbarea hologramei înseamnă un consum prea mare de energie. Şi apoi, pentru ce să te schimbi? Hologramele nu se murdăresc niciodată, nu au miros, îţi permit să creşti, să te îngraşi şi să slăbeşti cât vrei, nu se demodează; omul poate să se spele şi să-şi exercite activităţile sexuale şi funcţiile excretoare fără să se dezbrace.

— Oamenii nu se mai dezbracă? E îngrozitor.

— S-a calculat că stingerea şi reaprinderea hologramei consumau mai multă energie decât lăsarea ei aprinsă în timpul activităţilor sexuale şi excrementiale.

— Nu îndrăznesc să te întreb despre durată.

— De ce nu te interesează decât amănuntele? Ceea ce ar fi trebuit să-ţi sară în ochi, în explicaţiile mele, este problema energiei. Dacă lumea s-a schimbat atât de

mult din epoca dumitale, asta s-a întâmplat din cauza teribilelor penurii de energie cărora secolele trecute au fost nevoite să le facă faţă şi cu care noi ne confruntăm mai mult ca oricând.

— Nu păreţi a-i resimţi chiar atât de mult lipsa. Producerea unei erupţii vulcanice la un interval de douăzeci şi cinci de secole trebuie să consume o energie nemaipomenită.

— De aceea nu vom mai avea niciodată destulă ca să repetăm experienţa.

— Asta mă mai linişteşte.

— Găseşti că e liniştitor să-ţi dai seama că singurul vestigiu omenesc demn de a fi prezervat e vechi de douăzeci şi cinci de secole?

— Dacă o formulezi în felul ăsta, nu.

— Nu există un alt fel de a formula acest lucru.

— Şi Lascaux?

— Ce-i cu asta?

— Preistoria, ea nu mai există?

— Preistoria eşti dumneata.

— Bun. Povesteşte-mi totul, începând din 8 mai 1995, ora 10 dimineaţa.

— Nu se poate povesti o istorie atât de lungă.

1. Peşteră situată în Perigord (Franţa); conţine cele mai numeroase şi mai bine realizate picturi datând din perioada paleolitică (18.000-15.000 î.Hr.). (n.r.)

— În linii mari!

— Nu există decât o linie: energia. Nu există decât o singură istorie: energia. Nu există decât o singură politică: energia.

— Ceea ce-mi cânţi acum este cumva imnul apusean?

— Sunt considerentele cele mai importante din univers.

— Câtă poezie, în 2580.

— Aşa, ironizează-ne! Din cauza inconştienţei voastre am ajuns în situaţia asta.

— Nu-mi pune mie în cârcă lucrul ăsta. Nu sunt eu

răspunzătoare pentru faptele contemporanilor mei.

— Iată: ai pus punctul pe i. Dumneata vii din epoca iresponsabilităţii.

— Te previn: dacă îmi faci un rechizitoriu, îmi astup urechile.

— Eşti chiar mai reprezentativă pentru secolul dumitale decât mi-aş fi închipuit. După opinia mea, dumneata nu ai trece testele.

— Care teste?

— Testele de admitere în oligarhia energetică. Numai elita are dreptul la energie. Eu, cel care-ţi vorbeşte, sunt unul dintre oligarhi.

— Felicitări.

— Nu mă întrebi în ce anume constau aceste teste?

— E inutil să te mai întreb. Atunci când micul premiant al clasei ia o notă bună, sfârşeşte întotdeauna prin a recita întrebările, răspunsurile şi felicitările.

— Noi suntem evaluaţi pe trei planuri: inteligenţa (în cadrul acesteia, inclusiv cultura), caracterul (în

cadrul acestuia, inclusiv onestitatea) şi sănătatea (în cadrul acesteia, inclusiv frumuseţea).

— Frumuseţea?!

— Da. Cei urâţi nu sunt admişi.

— E o nedreptate flagrantă.

— Nu mai mult decât în celelalte cazuri. A fi judecat după inteligenţă este la fel de nedrept ca şi a fi judecat după frumuseţe. Şi una, şi cealaltă sunt, în proporţie de 65%, nişte calităţi înnăscute. Sunt, deci, criterii egale în inechitate.

— Dar de ce trebuie să fii frumos pentru a face parte din elită?

— Nu te mai preface că eşti scandalizată. Criteriul acesta există dintotdeauna. Epoca noastră s-a mulţumit doar să-l oficializeze.

— Ei bine, închipuie-ţi că există o afurisită de diferenţă! Veţi autoriza oare şi omorul sub pretextul că el se practică dintotdeauna?

— Zadarnic vrei să pozezi în moralistă. Avem

motive să credem că dumneata nu eşti croită pentru acest rol. Pe de altă parte, află că acest criteriu al frumuseţii a fost adăugat acum zece ani, din necesitate. Testele de admitere în oligarhia energetică au fost create acum optzeci şi cinci de ani. Foarte curând, s-a constatat că elita era alcătuită în proporţie de 80% din urâţi: situaţia aceasta incomoda elita însăşi! Da, urâţii sunt cei care au luat această decizie.

— Probabil că nu ar fi luat-o dacă s-ar fi aplicat şi retroactiv.

— Ai înţeles totul.

— Asta nu mă miră. Întotdeauna pocitaniile sunt cele care critică fizicul celorlalte pocitanii.

— Acest nou criteriu a determinat nişte consecinţe neaşteptate: de zece ani încoace, proporţia femeilor admise la teste scade neîncetat…

— Ce?!

— Da. Am avut ocazia să verificăm vechiul adagiu: „Femeile sunt mai bune sau mai rele decât bărbaţii”. Şi

adevărul este că, atunci când o femeie e fi” umoasă, ea eclipsează fi: umuseţea unui bărbat. Dar proporţia fi-umuseţilor este mult mai scăzută în cadrul grupului feminin decât în cel al grupului masculin. În plus, proporţia urâtelor este mult mai importantă la femei. Media estetică este net superioară la bărbaţi.

— Ce noroc pe dumneata, dragul meu Celsius, că ai trecut testele cu peste zece ani în urmă!

— Cu prilejul ultimei mele promovări, acum opt ani, le-am dat din nou şi am fost admis primul la frumuseţe.

— Da? S-ar părea că s-au schimbat criteriile de frumuseţe.

— Am un coeficient estetic de 136%, lucru extrem de rar.

— Coeficient estetic? Au avut îndrăzneala asta!

— Era absolut necesar. Începând din momentul când frumuseţea a devenit un criteriu oficial, aveam nevoie de nişte baze obiective pentru a evalua estetica

subiecţilor.

— Pot să ştiu cine a avut prostul gust de a fixa aceste „baze obiective”?

— A fost constituit un comitet estetic.

— Cine erau membrii acelui comitet?

— Nu am dreptul să-ţi spun.

— Nici nu mă miră. Constat că anumite lucruri nu se schimbă de-a lungul secolelor. În epoca mea, atunci când întâlneam o persoană cu un nivel intelectual remarcabil, conversaţia sa era cel mai adesea aceea a unui imbecil. În ce te priveşte, dumneata nu eşti desigur respingător, dar nu eşti nici grozav.

— Asta este. Iar la dumneata bănuiesc că nivelul intelectual se situează sub medie.

— Eu refuz să fiu supusă testelor. Odată stabilit lucrul ăsta, sunt, de fapt, convinsă că posed nivelul de inteligenţă al unei zambile. Şi am unele motive să cred, privindu-te, ca în 2580 coeficientul meu estetic s-ar apropia de zero.

— Mă abţin de la orice comentarii.

— Iată un răspuns care spune multe.

— La proba de inteligenţă, examinatorul meu m-a întrebat…

— Nu, Celsius, nu vreau să ştiu ce te-a întrebat.

— Ce înseamnă obscurantismul ăsta?

— Nu are nicio legătură, e ceva epidermic: fac alergie la premianţii clasei. Aşadar, îţi adresez toate felicitările pe care le doreşti, dar nu am chef să ascult relatarea examenului dumitale – mai ales dacă e vorba de proba dumitale de inteligenţă. Presimt că această expunere m-ar consterna şi m-ar scoate din sărite.

— Aveam dreptate: ai pica la cele trei mari examene de admitere în elită. Mai ales la testele privind caracterul.

— Mă simt flatată.

— Reacţie tipică a rataţilor.

— De vreme ce sunt o ratată în 2580, dă dovadă de coerenţă; trimite-mă înapoi în 1995.

— Nici nu poate fi vorba. N-o să-ţi mai vezi niciodată epoca.

— Maşinăria dumitale nu permite retrimiterea unei persoane în secolul ei?

— Ba da. Dar dumneata vei rămâne aici din precauţie politică.

— Asta-i bună! Ce primejdie reprezintă pentru voi o ratată?

— Rataţii sunt deseori cei mai nocivi. Şi apoi, pari să fi uitat Pompeiul.

— Pompeiul e distrus de 2501 ani. Nu văd în ce fel conversaţiile mele din 1995 ar mai putea schimba ceva.

— Mai întâi, Pompeiul nu e distrus, ci prezervat. Şi apoi, asta nu s-a întâmplat acum 2501 ani, ci acum un an.

— Privind cu ochii minţii.

— Dacă ai fi asistat la lucrările noastre, nu ai mai spune asta.

— Nu am avut onoarea asta. Trimite-mă în epoca

mea.

— Cu tot ceea ce ştii acum? Cum am îndrăzni să-ţi dăm drumul?

— Îţi jur că n-am să povestesc nimănui nimic.

— Dacă aş avea un secret, cu siguranţă că nu dumitale ţi l-aş încredinţa.

— Şi de ce nu, dacă nu ţi-e cu supărare?

— Eşti scriitoare, mi se pare.

— Nu scriu cărţi ştiinţifico-fantastice.

— Întocmai. Ceea ce s-a petrecut la Pompei nu este science-fâction.

— Dacă aş povesti asta într-o carte din 1995, niciun cititor nu mi-ar da crezare.

— Nu se ştie niciodată.

— Mă supraestimezi. Citeşte criticile din vremea mea: lumea nu mă lua în serios.

— Iar dumneata ne subestimezi pe noi: dacă suntem capabili să provocăm o erupţie vulcanică cu 2500 de ani întârziere, suntem capabili şi să facem să fie luat în

serios un scriitoraş de acum 585 de ani. Cine poate mai mult poate şi mai puţin.

— Se vede că nu cunoşti lumea literară din secolul meu. Provocarea unei erupţii vulcanice mi se pare un lucru mai lesne de realizat decât schimbarea reputaţiei unui scriitor.

— În orice caz, dacă scriai în cărţile dumitale nişte enormităţi de genul celor pe care tocmai le-ai proferat, nu aveai dreptul să te plângi că nu eşti luată în serios.

— Nu mă plâng! Cer doar să fiu trimisă înapoi în 1995!

— Câtă inconsecvenţă! De ce doreşti să ajungi iarăşi într-un timp care îţi acordă atât de puţin credit? Astăzi, noi te luăm atât de mult în serios încât ne este frică de dezvăluirile dumitale. Ar trebui să fii flatată.

— Dimpotrivă. Mie mi-e groază să fiu luată în serios. De aceea îmi place 1995.

— 1995. Câtă lipsă de gust.

— Îmi place anul acela de circa o oră, adică de când

cunosc anul vostru.

— E regretabil, fiindcă nu îl vei mai trăi niciodată. Ar fi trebuit să înveţi să-l iubeşti mai înainte.

— E un coşmar. Am să mă trezesc într-un spital european, în 1995.

— În 2580, noi avem un mijloc infailibil de a le dovedi oamenilor că nu visează.

— Urăsc secolul douăzeci şi şase. Nu vreau să cunosc mijlocul vostru infailibil. Dacă încerci să mi-l spui, îmi astup urechile.

— E suficient să…

Mi-am astupat urechile. Vedeam buzele lui Celsius care continuau să se mişte. Am simţit o oarecare uşurare: în 2580 era încă posibil să-ţi astupi urechile. Nu era totul pierdut. Atunci când mişcările labiale ale gazdei mele au încetat, mi-am coborât mâinile.

— A refuza să asculţi adevărul găseşti că e un gest responsabil?

— În 1995 exista un animal care mi-era simpatic: se

numea struţ.

— Struţul există mai mult ca oricând. El a înlocuit găina. Noi creştem struţi la scară industrială: fiecare animal produce 2 kg de ouă pe zi, cantitate cu mult superioară faţă de randamentul găinii.

— Bietele animale îşi pot oare îngropa capul în solul uzinelor voastre?

— Imposibil; e beton virtual.

— Prin urmare, până şi betonul e virtual în ziua de astăzi. Trimite-mă înapoi în 1995.

— Niciodată.

— Să studiem problema în mod logic. Să ne imaginăm că m-am întors în 1995 şi că am devenit destul de elocventă pentru a convinge oamenii în legătură cu acţiunile apusenilor din 2580. Cu ce v-ar deranja asta pe voi? în 1995, erupţia Vezuviului e o realitate acceptată de 1916 ani. Prin urmare, fie că sunt scriitorul cel mai neserios, fie că sunt laureat al Premiului Nobel pentru literatură.

spusele mele nu vor avea niciun impact asupra sorţii Pompeiului.

— Dumneata nu ai înţeles nimic. Erupţia Vezuviului este o realitate acceptată de un an de zile. Istoricitatea ei e prea fragilă pentru ca noi să neglijăm cel mai mărunt risc.

— O clipă, povestea asta nu prea stă în picioare…

— Ba da! Ştii dumneata ce era Pompe-iul în 2578? Nu, nu-ţi astupa urechile. În 2578, nu exista niciun Pompei. Nu se afla nimic pe locul ruinelor. Şi chiar în rândurile elitei, nu exista nimeni care să ştie ce însemna cuvântul acesta straniu: Pompei.

— Ceea ce-mi povesteşti este o aporie.

— Nu mai mult decât prezenţa dumitale aici. Doar datorită mie Pompeiul există din nou. Eu, Celsius, creierul cel mai strălucit al generaţiei mele, sunt cel care a descoperit acest oraş şi care a devenit conştient de importanţa lui.

— În locul dumitale, eu nu m-aş lăuda cu asta.

— Dar uite că nu eşti în locul meu! Şi închipuie-ţi că sunt foarte mândru de fapta mea.

— Am remarcat asta.

— Nu pari a-ţi da seama că, fără mine, nu aţi fi avut niciodată fericirea de a admira ruinele Pompeiului.

— Cu sau fără dumneata, nu am avut fericirea asta. Nu am fost niciodată la Pompei.

— Când spun voi, vorbesc de civilizaţia epocii voastre. Fă efortul de a nu mai reduce totul la mărunta dumitale persoană.

— De-aia m-ai convocat aici, ca să-mi ţii o lecţie de morală?

— Un pic de modestie nu ţi-ar strica, aş zice.

— Dumneata îmi vorbeşti de modestie? Acum câteva clipe te lăudai că eşti creierul cel mai strălucit al generaţiei dumitale!

— Şi pe bună dreptate: eu sunt cel care a avut ideea de a salva Pompeiul din naufragiul Istoriei.

— Îmi permit să-ţi amintesc faptul că o scriitoare

din 1995 ţi-a luat-o înainte.

— Mi-a luat-o înainte? Amuzant. Cum ai fi putut s-o iei înaintea unei realităţi vechi de 1916 ani?

— Adineauri ziceai că erupţia a avut loc cu un an în urmă!

— Pentru noi, da. Nu şi pentru voi.

— Povestea asta e lipsită de orice noimă!

— Dacă ai fi într-adevăr inteligentă, ai înţelege.

— Sunt singura persoană din epoca mea care a descoperit ceea ce s-a petrecut la Pompei! Fără să mă laud, dragul meu Celsius, inteligenţa mea mi se pare a fi, la înălţimea celei a dumitale.

— Să nuanţăm, copila mea: nu trebuie să confundăm inteligenţa cu perspicacitatea. Dumneata ai avut suficientă clarviziune pentru a da o interpretare exactă unui eveniment ce data de 1916 ani. Eu, care-ţi vorbesc, nu m-am limitat la explicarea faptelor. Nu există decât un singur fel de inteligenţă, cea creatoare, iar eu am creat.

— Ai creat? A ucide populaţia unui oraş, asta numeşti dumneata a crea?

— Îţi reamintesc că în 2578 nu exista nimic, absolut nimic, pe locul ruinelor Pompeiului. Printr-o acrobaţie logică fără precedent, am pus în locul acelui neant vestigiile cele mai bine prezervate din Istorie. Inteligenţa mea este cea a unui demiurg, pe când a dumitale s-ar potrivi cel mult unui detectiv particular.

— Sunt romancieră.

— Asta şi voiam să spun. Să dezvolţi o idee în scris este o fantezie, un mod de a-ţi petrece timpul. Dumneata nu ai fi avut în veci mijloacele intelectuale necesare pentru a da formă unei idei ca a mea.

— Fără îndoială. Dar chiar să fi avut mijloacele, nu aş fi făcut-o. Eu nu aş fi luat niciodată decizia de a ucide mii de persoane.

— E firesc. Statisticile o confirmă: simţul moral dispare când coeficientul de inteligenţă trece de 180.

— Şi pari a te mândri cu asta, zău aşa!

— Pentru a mă putea ruşina, ar trebui să am simţ moral, şi, cum coeficientul meu de inteligenţă este 199…

— Ei bine, eu, de la înălţimea coeficientului meu intelectual de zambilă, îmi permit să-ţi spun nu doar că eşti un ticălos, ceea ce nu te miră, dar şi că eşti un imbecil!

— Amuzant.

— Imbecil, da! O persoană care uită de propriile sale interese este idioată.

— Am uitat de propriile mele interese?

— Dând un asemenea exemplu secolelor viitoare, riscaţi să aveţi parte de aceeaşi soartă, cretin nenorocit!

Celsius izbucni în râs.

— Mă tem că nivelul dumitale de inteligenţă e chiar mai scăzut decât cel al unei zambile, draga mea. Nu ai înţeles nimic. Noi am prezervat Pompeiul ca model arhitectural. Priveşte în jurul dumitale. Arhitectura din prezent este un coşmar grandilocvent. Aşadar, nu ne

paşte niciun pericol.

— Nu poţi să ştii. În 3125, oamenii vor considera poate că acest coşmar grandilocvent era ceva rafinat.

— Dumneata uiţi de cheia de boltă a universului: energia. Anul trecut am fost nevoiţi să alocăm o asemenea cantitate erupţiei, având în vedere întoarcerea în Timp, încât omenirea nu va mai dispune niciodată de mijloacele de a o lua de la capăt.

— Până în 3125, se va găsi o altă sursă de energie.

— Imposibil. Din 2150 până în 2400, un comitet alcătuit din douăzeci de milioane de creiere superioare a trecut în revistă toate posibilele surse energetice prezente şi viitoare. Concluziile au fost categorice: zadarnic se vor depăşi graniţele imaginaţiei ştiinţifice, nu se va mai găsi niciun fel de energie în sistemul nostru solar, decât dacă ar fi să apară un nou Big Bang care ar readuce contorul la zero.

— Nu am auzit în viaţa mea o prostie mai mare.

— Mi-e teamă că dumneata nu posezi destulă

inteligenţă ca să-ţi permiţi un asemenea verdict.

— Regret; a pretinde că ai fost exhaustiv în privinţa potenţialităţilor viitorului constituie o culme în istoria prostiei.

— Poţi să fii sigură că judecata dumitale nu ne interesează.

— Nici nu-mi făceam iluzii în privinţa asta. Dar cu cât îmi denigrezi mai mult creierul, cu atât mai puţin îţi înţeleg teama de a mă vedea întorcându-mă în 1995.

— Ţi-am mai spus: cele mai nocive sunt spiritele mărunte.

— Să admitem. Din punctul de vedere al logicii, atitudinea dumitale îmi scapă. Căci, în ultimă instanţă, e inacceptabil ca intervenţia mea să poată repune în discuţie o erupţie veche de 1916 ani.

— Nu intra prea adânc în problema asta. Ai să te îneci în anacronisme. Nu ai de unde să ştii că, în urmă cu patruzeci de ani, un cercetător pe nume Marnix a găsit o virtualitate care depăşeşte bietul dumitale creier:

principiul quandochităţii.

— Marnix. Un olandez?

— Eşti de compătimit. Eu tocmai îţi dezvălui una dintre cele mai mari izbânzi ale inteligenţei omeneşti, iar singurul lucru care te preocupă pe dumneata este acest aspect arheologic al naţionalităţii!

— M-ai avertizat de la început că n-am să înţeleg nimic. Prin urmare, m-am agăţat şi eu de ceea ce puteau sesiza slabele puteri ale minţii mele.

— Dar faptul că Marnix a avut strămoşi olandezi sau suedezi ce importanţă poate avea?

— Niciuna.

— În cazul ăsta de ce te interesează?

— Nu ştiu. Poate pentru că asta ar fi dovada unei oarecari continuităţi istorice: olandezii au fost întotdeauna un popor strălucit. Descopăr că au rămas neschimbaţi.

— Şi ce-i cu asta?

— Nimic. Mă emoţionează.

— E ridicol.

— Fii sigur că judecata dumitale mă lasă rece.

— Dar principiul quandochităţii te interesează?

— Ca tot ceea ce nu înţeleg, da.

— Vai, mă tem că nu-l vei înţelege niciodată.

— Ador lucrurile pe care nu la voi înţelege niciodată.

— Ca majoritatea descoperirilor de geniu, quandochitatea are la bază o idee extrem de simplă, şi anume insesizabilitatea ontogenezei.

— Minunat: eu am încetat deja să mai înţeleg. Între noi fie vorba, ideea dumitale extrem de simplă poartă un nume cam ciudat.

— Toată lumea a făcut experienţa asta: e suficient să spui „acum” pentru ca acest cuvânt să nu mai fie valabil. Prezentul nu corespunde nici unei realităţi. Legând acest „acum” de conceptul de loc şi de conceptul de individ, se obţine un punct cu triplă determinare, care se numeşte…

— E.A.A! Punctul eu-aici-acum.

— De unde ştii dumneata asta?

— Quadristrămoşul dumitale nu figura încă în codul genetic al spermatozoizilor quadristrămoşului său când lingviştii vorbeau deja despre punctul ăsta, micul meu Celsius.

— Pentru a deplasa un punct, e nevoie să-i dezintegrăm coordonatele. Coordonata „acum” a fost cel mai simplu de distrus. Pentru a pulveriza determinarea „aici”, era de ajuns să se pună în stare de imponderabilitate lucrul pe care doream să-l transportăm – lucru ce părea că trebuie să fie o fiinţă umană, adică un individ. Obţinerea dispariţiei acelui „eu” a fost însă un lucru mult mai dificil. Cum să-i iei cuiva conştiinţa propriei individualităţi fără a aduce vreo atingere echilibrului său mental?

— Atâtea scrupule din partea voastră mă miră.

— Nu era vorba de scrupule. Pentru ca acea călătorie a noastră să aibă vreo valoare, aveam nevoie

de un călător cu mintea sănătoasă. Asta se înţelege de la sine.

— Cum aţi procedat?

— Fără Marnix, nimic nu ar fi fost cu putinţă. În el se îmbinau două formaţii aparent fără legătură: era fizician şi în acelaşi timp specialist în epilepsie.

— Şi care e legătura?

— Epilepsia, care nu este cu adevărat o maladie, e un fenomen cu mult mai răspândit decât se crede. În afara crizelor, epilepticul este un subiect sănătos. În timpul crizelor, tripla sa determinare E.A.A. se evaporă cu totul.

— Să nu-mi spui că aţi trimis în migraţie temporală nişte epileptici aflaţi în plină criză!

— Ba da.

— E monstruos!

— Eşti la fel de mărginită ca şi comitetele etice din epoca voastră. Ce rău există în asta? Criza de epilepsie, fie că e gravă sau benignă, este o absenţă. Subiectul

nu-şi dă absolut deloc seama de transplantare.

— Ce ştii dumneata despre asta?

— Eu, nimic. Dar dumneata ar trebui să ştii.

— E necinstit. Eu mă aflam sub anestezie generală.

— Nu.

— Cum adică, nu?

— Experimentele noastre sunt categorice. E imposibil să faci să migreze un om care doarme, fie că somnul lui e natural sau artificial. Punctul E.A.A. nu este şters prin starea hipnotică. Dovadă, visele, care sunt o persistenţă a individualităţii – individualitate desigur modificată, totuşi bine atestată.

— În cazul ăsta, cum aţi procedat cu mine?

— Copilăresc de simplu. Am aşteptat să ai o criză.

— Ce fel de criză?

— De epilepsie, de bună seamă.

— Dar eu nu sunt epileptică!

— Ei bine, eşti.

— Ce?!

— Îţi repet: epilepsia e cu mult mai răspândită decât se crede. Unele cazuri sunt foarte dificil de diagnosticat. Nu şi al dumitale: mi-a fost de ajuns să te aud vorbind timp de cinci minute pentru a înţelege.

— Minţi! încerci să mă duci de nas!

— Ce interes aş avea să te mint?

— Niciunul. Minţi din pură răutate!

— Haide, n-ai vrea să fim un pic serioşi? Există mai multe feluri de epilepsie. A dumitale e benignă, dar indubitabilă. Felul dumitale de a-ţi lăsa neterminate frazele în momentul cel mai nepotrivit, de preferinţă între auxiliar şi participiu, este tipic. Debitul dumitale verbal e o mărturie a neîncetatelor fluctuaţii ale gradului dumitale de conştiinţă.

— Orice e bine-venit! Mă faci să râd, Celsius.

— Greşeşti râzând de lucrurile astea. Dumneata ai avut şi crize mai puţin inocente, ar trebui să ştii asta.

— Nu ştiu despre ce anume vorbeşti.

— Ba da, ştii. În noaptea de 3 spre 4 mai 1986…

— Taci.

— Cu două zile înainte de operaţie, pe 6 mai 1995…

— Te rog, nu mai spune nimic.

— Aşadar, nu mai negi. În afară de asta, ai circa patruzeci de faze de absenţă pe zi. În 8 mai, noi am pândit prima dumitale fază după anestezie, şi haţ!

— Îmi place acest „haţ”.

— Paradoxul este că s-a dovedit cu mult mai uşor să transplantăm fiinţe omeneşti decât lucruri sau fenomene… Dar… nu-mi vine să cred! Dumneata plângi!

— Sunt bulversată… Tocmai am aflat că sunt epileptică şi…

— Ce e cu sensibilitatea asta exagerată?

— Aş vrea să te văd în locul meu.

— Şi care e problema? Iulius Cezar era epileptic.

— Nu mi-am dorit niciodată să fiu Iulius Cezar.

— Mă exasperezi. Şi apoi, ai avea motive mult mai

temeinice să plângi. Nu îţi vei mai revedea niciodată epoca; ăsta da, e im motiv de disperare. Epilepsia, nu.

— Eşti într-adevăr un geniu al consolării.

— Îmi reiau raţionamentul. Cum să aduci un lucru sau un fenomen în stare de criză epileptică? Marnix a găsit soluţia.

— Lasă-mă să ghicesc: a aruncat întreaga populaţie a Pompeiului într-o criză de epilepsie colectivă?

— Nu te repezi. Eu îţi vorbesc de cercetări vechi de patruzeci de ani – nu mă născusem încă, nimeni nu se gândea la Pompei. Era epoca experimentelor pur tehnice. Erau propulsate obiecte în trecut.

— Statuile din Insula Paştelui? Piramidele din Egipt?

— Ce idee ciudată! Doar nu era să ne încurcăm cu măgăoaiele acelea. Nu, am folosit ţesături…

— Giulgiul de la Torino?

— Încetează cu folclorul vostru de doi bani, te rog. Nu, bucăţi de stofă, batiste.

Nu natura obiectului ne interesa, ci procedeul. Marnix se străduise să caute, pentru obiecte, un echivalent al epilepsiei. Atunci a descoperit o lege neaşteptată, reversibilitatea anionică. Bombardând un obiect cu valoarea inversă a… – dar sunt un idiot că-ţi explic toate acestea, nu înţelegi nimic.

— Într-adevăr.

— A trebuit apoi să se ocupe şi de fenomene. Cel mai uşor a fost cu fierberea. Graţie reversibilităţii anionice, am transplantat fierberi cu o asemenea precizie că am putut obţine ouă fierte la perfecţie.

— Îmi şi imaginez meniul sofisticat: „apetitiv: ouă fierte în timpul bătăliei de la Marignan”.

— Mai apoi am devenit capabili să expediem pur şi simplu combustii la date precise.

— Tufişul în flăcări era cumva o manevră a voastră?

— Încetează cu infantilismele astea, te rog. În privinţa erupţiilor, am procedat ca şi savanţii voştri cu

bomba atomică: făceam experienţe în zone de deşert. Dată fiind penuria de energie, nu am avut posibilitatea să efectuăm mai mult de trei încercări. Prima tentativă a fost un eşec: oraşul St. Pierre a fost distrus, ca urmare a unei erori de calcul. Programasem erupţia vulcanului Pelée pentru patruzeci şi cinci de secole mai înainte. Aparatele noastre erau încă lipsite de precizie.

— Nu ţi-e ruşine?

— Mă tem că epoca voastră nu ne poate da lecţii în privinţa asta.

1. Vulcan din nordul insulei Martinica. În 8 mai 1902, erupţia sa a distrus complet oraşul St. Pierre şi a făcut 29.000 de victime omeneşti – cel mai mare număr de morţi în urma unei erupţii vulcanice din secolul XX. (n.r.)

— Dar ai remarcat lejeritatea cu care menţionai acel „mic incident tehnic”?

— Da, ştiu, în 1995 întreaga planetă şi-ar fi clamat vinovăţia timp de cincizeci de ani. Dar eu vin şi te

întreb: ce importanţă ar fi avut?

— Şi când te gândeşti că, în vremea mea, se spunea despre mine cum că aş fi cinică.

— Dumneata, cinică? Un copil din corul bisericii. A trebuit să aşteptăm până anul trecut pentru ca procedeul să devină sigur în proporţie de 99,99%.

— Vrei să spui că v-aţi asumat riscul de a ucide populaţia Pompeiului degeaba? Aţi îndrăznit să vă asumaţi un risc de 0,01% de a rata experimentul, de a distruge oraşul în acelaşi timp cu locuitorii săi?

— Ar trebui să ştii că proporţia de 100% este exclusă pe veci din terminologia ştiinţifică.

— Cum a putut oare să se degradeze morala în asemenea hal?

— Morala este ca un platou mare cu carne. Era bine garnisit când a ajuns pe masă. A circulat în ordinea priorităţilor şi, ca de obicei, primii s-au servit din plin. Când platoul a ajuns la capătul mesei, era gol. Atunci, furioşi, convivii lezaţi au mâncat-o pe stăpâna casei. Pe

cine trebuie să acuzăm?

— Nu am să intru în polemică. Există totuşi un amănunt care mă intrigă. De ce a fost ales Pompeiul?

— Dumneata dezaprobi cumva criteriile noastre artistice?

— Nu. Dar dacă tot urma să schimbaţi cursul Istoriei, nu aţi fost tentaţi să faceţi ceva mai măreţ? Să anulaţi genocidul nazist, de pildă, suprimându-i pe cei vinovaţi de el?

— Din raţiuni pe care nu am dreptul să ţi le explic, asta nu ne interesa.

— „Asta nu ne interesa”! Incalificabil! „Sunt dezolat, mă aflam lângă cadă când copilaşul dumneavoastră tocmai se îneca, dar nu l-am salvat pentru că asta nu mă interesa!”

— Comparaţie lipsită de orice valoare. În orice caz, nu am dreptul de a aborda acest subiect.

— Văd că ne aflăm până-n gât în era transparenţei.

— La fel ca şi în epoca voastră. Noi, însă, nu

suntem ipocriţi.

— Buna şi vechea ipocrizie, ce mult îmi lipseşte!

— Noi a trebuit să rezolvăm nişte probleme cu mult mai grave decât ale voastre. Secolul vostru a fost cel al Antigonelor, cuprinse de beţia elocinţei lor în slujba Binelui. Al nostru este cel al Creonilor: noi, cel puţin, ne-am asumat responsabilităţile.

— Aşa, laudă-te!

— Cel mai ciudat lucru este că această schimbare de atitudine nu a modificat natura actelor voastre. Şi în epoca voastră, atunci când trebuia să se aleagă între Frumos şi Bine, Frumosul ieşea întotdeauna învingător.

Note:

1. Marignan (Marignano): oraş aflat la 16 km sud-est de Milano. În 13-14 septembrie 1515, aici a avut loc o importantă bătălie între armata franceză comandată de regele Francisc I, în alianţă cu veneţienii, şi trupele elveţiene şi papale. În urma victoriei obţinute,

Franţa a redobândit controlul asupra ducatului Milanului. În mod convenţional, această dată marchează trecerea de la Evul Mediu la Renaştere, (n.r.)

— Găseşti?

— Bineînţeles. Eu îţi vorbesc despre adevăraţii potentaţi ai timpului vostru, care erau cei bogaţi. Cu prilejul prestigioaselor lor vânzări la licitaţie, au pus ei vreodată la bătaie o leprozerie? O centrală nucleară defectă? Un orfelinat suprapopulat?

— E nedrept. Cine ar fi dorit aşa ceva?

— Dacă dumneata ne înţelegi atât de bine, nu pricep ce anume ne reproşezi.

— Nu e cazul să ne mirăm de faptul că bogătaşii s-au comportat ca nişte bogătaşi.

— Prin urmare, să nu te mire nici faptul că nişte persoane responsabile se comportă ca nişte persoane responsabile. Şi ceea ce era valabil în vremea dumitale e valabil şi în ziua de astăzi şi va fi întotdeauna: de-o vecie încoace Frumosul este mai rentabil decât Binele.

— Rentabil!

— Gândeşte-te. Binele nu lasă nicio amprentă materială – şi deci nicio urmă, fiindcă ştii ce înseamnă recunoştinţa oamenilor. Nimic nu se uită mai repede decât Binele. Mai rău: nimic nu trece atât de neobservat ca Binele, deoarece Binele adevărat nu se bate cu pumnul în piept – dacă se bate, încetează de a mai fi Bine, şi devine propagandă. Frumosul, însă, poate dura în veci: el este propria sa urmă. Lumea vorbeşte despre el şi despre cei care l-au slujit. Drept care, Frumosul şi Binele sunt guvernate de legi opuse: Frumosul este cu atât mai frumos cu cât se vorbeşte mai mult despre el. Binele este cu atât mai puţin bine cu cât se vorbeşte mai mult despre el. Pe scurt, o fiinţă responsabilă care s-ar consacra cauzei Binelui ar face un plasament prost.

— Totuşi, despre Rău se vorbeşte!

— A, da: Răul este chiar mai rentabil decât Frumosul. Cei care au investit în Rău au făcut cel mai bun plasament. Numele binefăcătorilor din epoca

dumitale au fost uitate de multă vreme, pe când cele ale lui Stalin şi Mussolini au în urechile noastre consonanţe familiare.

— Bun. Dumneata eşti suedez. Dacă ai fi fost de origine ebraică, genocidul nazist ţi s-ar fi părut o miză importantă.

— Nimic nu e mai puţin sigur. Popoarele ţin la strămoşii lor martiri. E singura nobleţe care nu le-a fost niciodată contestată.

— Fii amabil, să vorbim despre altceva. Capacitatea mea de cinism e încercată la maxim.

— Asta doream şi eu. Dumneata ai ţinut să abordezi subiectele astea de prisos, pe când eu îţi vorbeam de lucruri nobile şi de bun-simţ, cum ar fi cercetările noastre tehnologice.

— Chiar aşa. Vorbeşte-mi despre cercetările tehnologice, să ne mai distrăm nitel.

— Reversibilitatea anionică are ca inconvenient major costul său energetic, care e înspăimântător. În

epoca voastră, cea a energiei nucleare, nota nu vi s-ar fi părut atât de ridicată. Dar energia nucleară s-a epuizat de multă vreme, ca toate celelalte surse, de altfel.

— Toate celelalte? Soarele nu mai există?

— Ba da, dar nefericitul n-ar fi fost niciodată suficient. Din fericire, mai există apa.

— Ce? Un asemenea potenţial în modestul cărbune alb?

— Nu: în contrariul cărbunelui alb. Ai să râzi: cea mai mare parte a energiei noastre provine dintr-un sistem elementar, doldora de defecte şi cu un randament scăzut, dar care are calitatea de a fi inepuizabil. Este vorba de surpresor. El funcţionează pe principiul doculuí uscat. Un cilindru gol e suprapus pe un cilindru cu un diametru doar cu o idee mai mare şi umplut cu apă, în fundul căruia nişte ţevi comunică cu cilindrul gol. Greutatea cilindrului gol îl face să coboare uşor în cilindrul plin, fapt care împinge apa în ţevi şi deci în cilindrul gol, ceea ce îl îngreunează şi îl face să coboare

şi mai mult ş.a.m.d. – e suficient să existe, în amonte, o sursă de alimentare cu apă pentru a reumple cilindrul plin…

— Stai puţin, există un punct care-mi scapă în povestea dumitale…

— Da. Mă întreb ce mi-a venit de m-am apucat să-ţi explic.

— Dar cilindrul gol nu poate să fie gol de vreme ce este plin…

— E exact aşa cum îmi închipuiam: sistemul e prea simplu pentru ca dumneata să-l poţi înţelege. Nu mai insista. Limitează-te la a şti că randamentul surpresorului este de 10%, cu alte cuvinte aproape nul. Dar costurile sunt şi de aproape nule, şi noi am plasat surpre-soare oriunde exista apă în amonte pe această planetă. Ceea ce înseamnă mult.

— Şi vă acoperă necesităţile?

— Nu, dar ne dă grosul. Acumulăm, de asemenea, energiile anexe: vântul din tuneluri, curenţii de aer din

oraşe, acumulatorul orgastic…

— Cum ai spus?

— S-a observat că unele femei aveau orgasme extraordinare, cărora le corespundeau nişte nu mai puţin extraordinare influxuri energetice.

— Şi… cum procedaţi pentru a capta energia asta?

— Le invităm pe femeile înzestrate cu simţ civic să suporte o mică intervenţie chirurgicală: le plasăm în partea de jos a abdomenului un acumulator având dimensiunea unei tablete de aspirină. În fiecare lună ele se prezintă la bazilică să-şi descarce acumulatorul în depozitul central; transferul se face printr-o magnetizare elementară, prin urmare nu e necesară o nouă operaţie.

— Asta mai lipsea.

— În plus, femeile purtătoare de acumulator beneficiază, o dată la şase luni, de un examen ginecologic gratuit.

— Ce fericire pe ele!

— Aşa, râzi, fii ironică.

— Nu v-aţi gândit să recuperaţi energia din digestia rumegătoarelor?

— Nu mai există rumegătoare.

— Asta simplifică lucrurile. Dar atunci… nu mai există vaci sau capre?

— Exact.

— Ce aveaţi de reproşat acestor biete animale?

— Nimic. Randamentul lor nu era destul de ridicat.

— Friptura de vită, brânza sunt de domeniul arheologiei?

— Da şi nu. De fapt, noi am înlocuit creşterea rumegătoarelor prin cea a balenelor. Ce poate fi mai rentabil decât un cetaceu?

— Balena nu a dispărut?

— E mai prezentă ca niciodată. Oceanele noastre sunt doldora de balene care ne dau tone de carne roşie foarte săracă în colesterol, hectolitri de lapte…

— Lapte? Pot să ştiu cum se procedează pentru a mulge o balenă?

— Ca şi cu o vacă, dar cu o găleată mai mare şi cu un scăunel pe măsură. Nu; există un sistem de capsule submarine cu sasuri, cu conducte; animalele sunt chemate cu ajutorul undelor – balenele sunt drăguţe, prietenoase, se lasă mulse fără dificultate.

— E adorabil. În fond, principiul epocii voastre e gigantismul: găinile sunt înlocuite cu struţi, vacile cu balene…

— Chestie de randament: am fost nevoiţi să instalăm atâtea şi atâtea surpre-soare pe pământ, încât nu mai dispunem de suficient loc. Dacă am fi putut face din vacă un animal marin, am fi putut fără îndoială s-o salvăm. Astea odată explicate, dumneata nu greşeşti: ne place tot ce e mare.

— Să nu te superi că sunt obsedată de lucrurile care mă privesc, dar această tendinţă s-a extins cumva şi asupra lecturilor voastre? Care este volumul mediu al cărţilor de astăzi?

— E o întreagă poveste. Îţi aduci aminte de

afacerea care i-a amuzat atât de mult pe europenii din secolul dumitale? O mare parte din cititorii americani ceruseră o nouă ediţie a Bibliei din care să fie înlăturate pasajele triste. Credincioşii se declarau demoralizaţi de cartea lor sfântă. Clientul e rege.

pasajele considerate triste au fost suprimate din text…

— Cerule! Trebuie să le fi rămas doar o plachetă!

— Da, dar o plachetă din care nu se mai înţelegea nimic. Povestea lui Iov devenea povestea unui bogătaş care se bucura de faptul că nu pierduse niciodată vreun bănuţ. Nimeni nu înţelegea pentru ce Iuda primea treizeci de arginţi de la sinedriu, întrucât Hristos nu era răstignit – ceea ce făcea ca învierea să fie delicios de absurdă. Biblia aceea, care nu avea nicio sută de pagini, se comporta ca un happening literar: succesul ei de piaţă a fost fenomenal.

— Cine ar fi crezut?

— Acea *happy Bible*, cum era numită, a avut o

influenţă considerabilă asupra literaturii americane. În lumina acelui triumf neaşteptat, editorii au înţeles că publicul nu avea nevoie nici de logică narativă, nici de profunzime dramatică, nici de volum: s-au apucat să publice o avalanşă de romane de mai puţin de o sută de pagini, din care lipsea orice naraţiune, fără ca acest lucru să provoace cuiva vreo melancolie. A urmat un val seismic de bestselleruri.

Note:

1. Mă tem de oamenii care au scris o singură carte, (lat.)

— Acesta a fost sfârşitul naraţiunii?

— Printre altele. Ca de obicei, după ce i-au luat multă vreme în râs pe americani, europenii i-au imitat. Un mare editor parizian a lansat o colecţie intitulată „Oamenii fericiţi nu au istorie” – vechi proverb care devenise parcă sloganul iniţiativei americane. Europa a scurtat-o şi mai mult: romanele nu depăşeau cincizeci de pagini.

— Eu cunosc confraţi care trebuie să fi fost ruinaţi.

— Aceştia s-au convertit. Cei mai logoreici s-au apucat de haiku-uri. Au apărut versiuni *happy* ale clasicilor: *Crâşma* lui Zola număra patruzeci de pagini, întregul Dostoievski încăpea în două broşurele.

— Dacă înţeleg bine, sugestia mea era falsă: cărţile din ziua de astăzi sunt minuscule.

— Nu o lua aşa de repede. Exact atunci a apărut marea criză energetică. Economia a ajuns cuvântul de ordine: a fost preluat principiul cărţii uşoare – mai puţină hârtie –, dar s-a hotărât să se lege mai multe laolaltă – economie de coperţi. În cazul operelor complete, nu au fost probleme. Ezitările au apărut când a fost vorba de autorii cu operă redusă. Editorii au trebuit să se hotărască să editeze lucrări compozite, lucru care ducea în mod obligatoriu la incongruenţe: aşa se explică faptul că Baudelaire, Radiguet şi Roche au fost grupaţi într-un singur volum şi au fost de negăsit unul fără ceilalţi. Hoarde de loaze au început imediat

să-i confunde, vorbind despre *Florile contelui d'Orgel,* despre *Spleen-ul lui Jules şi Jim…*

— Poetic…

— Nu la fel a gândit şi publicul, care i-a huiduit pe editori. Aceştia din urmă, găsind o aplicaţie neaşteptată a adagiului *Timeo hominem unius lihris,* au sfârşit prin a nu mai publica autori cu operă redusă, care s-au cufundat în uitare.

— Ce oroare!

— De atunci, scriitorii au fost victime ale psihozei productivităţii: cum nu aveau nicio şansă de a fi publicaţi cu mai puţin de cinci titluri, s-au apucat să bricoleze cărţulii măsluite al căror unic scop era de a servi drept anexe la cea pe care o considerau importantă. Jocul, atunci când cumipărai un volum, era de a afla care din cele cinci romane publicate era favoritul autorului său.

— Bănuiesc că acesta nu era întotdeauna şi cel mai bun, aşa cum a fost cazul cu Voltaire şi *Candide.*

— Lucrul ăsta s-a mai întâmplat. Rezultatul este că astăzi nu mai există cărţi de mai puţin de opt sute de pagini.

— Ceea ce confirmă aprecierea mea asupra gigantismului actual. Cu atât mai bine pentru voi, de altfel: pe vremea mea exista un model al romanului pompieristic, care se numea *Ultimele zile ale Pompeiului.*

Graţie volumului său redus, voi aţi fost scutiţi de el.

— Curios, eu nu am auzit niciodată vorbindu-se despre cartea asta.

— Tacit, Suetoniu, numele astea îţi spun ceva?

— Drept cine mă iei? Uiţi că eu sunt descoperitorul Pompeiului prin intermediul textelor antice, care…

— Calmează-te, domnule premiant al clasei. Vezi, dacă Suetoniu şi Tacit îţi sunt familiari, e firesc să nu cunoşti *Ultimele zile ale Pompeiului.* Dar mi-i imaginez pe copiii voştri dând peste acest roman sau peste filmul de aventuri făcut după el: ei ar vedea aici ficţiune

politică. Stai aşa… ce ai spus acum câteva clipe?

— Că nu am citit cartea despre care vorbeai.

— Nu. Spuneai că ai descoperit Pom-peiul prin intermediul textelor antice. Chestia asta nu stă în picioare!

— Asta-i bună.

— Dacă latinii au vorbit atâta despre Pompei, asta e din cauză că el a fost distrus! Aşadar, dumneata nu puteai să citeşti faimoasa scrisoare a lui Pliniu cel Tânăr către Tacit, în care îi relata despre erupţie! În vremea voastră, dacă pot spune aşa, scrisoarea nu exista.

— Într-adevăr, nu am avut cunoştinţă despre ea.

— Scrisoarea aceea nu a putut fi scrisă decât de un an încoace. La naiba, ce povestesc eu aici nu are nicio noimă!

Note:

1. Roman istoric publicat în 1834 de Edward Bulwer-Lytton, prozator, dramaturg şi politician englez, al cărui nume a devenit sinonim cu literatura de proastă

calitate. A fost ecranizat în 1950, în regia lui Marcel L'Herbier şi Paolo Moffa. (n.r.)

— Asta nu e un motiv să fii vulgară.

— Dar îmi storc creierii cu aporia asta!

— Nu mai insista. Timpul s-a schimbat mult de la epoca dumitale încoace.

— Explică-mi!

— Nu ai înţelege nimic.

— Ţi-am mai spus că-mi place să nu înţeleg.

— Mie nu-mi place să explic în zadar. Mulţumeşte-te să ştii că asta depăşeşte înţelegerea dumitale. Timpul are proprietăţi pe care nimeni înainte de Marnix nu fusese în stare să le conceapă.

— Spune-mi proprietăţile Timpului.

— De ce? Ca să-ţi dai seama de mărginirea dumitale mentală?

— Trebuie să excludem 100% şansa ca eu să pot înţelege?

— Da. Încă din epoca voastră, prăpastia care

despărţea elita de… ceilalţi nu înceta să se adâncească. Astăzi acest abis a devenit de netrecut. În treacăt, îmi permit să-ţi atrag atenţia asupra zădărniciei spuselor dumitale: autorii latini nu au aşteptat erupţia pentru a vorbi despre Pompei. Închipuie-ţi că un oraş nu are nevoie să fie distrus pentru a fi interesant.

— Sunt absolut de acord. Dar, în general, oamenii nu se apleacă decât asupra ruinelor. Dacă Hiroshima nu ar fi fost distrusă, nimeni nu ar fi auzit de numele ăsta în afara hotarelor Japoniei.

— Hiroshima nu era o bijuterie a artei nipone.

— Crezi că şi pe mine contemporanii mei mă vor găsi mai interesantă în urma dispariţiei mele?

— Eşti înduioşătoare.

— De fapt, e o întrebare pe care mi-o pun. Cum nu cunosc proprietăţile timpului, nu pot să-mi dau un răspuns. Poate m-ai putea ajuta dum, neata.

— Ce vrei să ştii?

— Sunt cumva dedublată? Există o altă A.N. care

îşi continuă existenta în

1995? Mi-ar plăcea să ştiu dacă persoanele apropiate mie sunt îngrijorate, acolo.

— Acest „acolo” pe care-l foloseşti mă amuză.

— Acum şase secole, dacă preferi.

— Eu nu prefer nimic. Dumneata trebuie să ştii ce anume preferi. Gândeşte-te: fie există în continuare o A.N. În 1995 şi prin urmare cei apropiaţi dumitale nu sunt îngrijoraţi – dar această A.N. Îţi este străină, habar nu ai ce face ea. Fie nu mai există nicio A.N. În 1995 şi apropiaţii dumitale se frământă, dar cel puţin te afli în posesia totalităţii persoanei dumitale, nu trebuie să te temi de faptele jumătăţii dumitale, îţi cunoşti toată viaţa, fără nicio zonă de umbră. Care dintre cele două posibilităţi ţi se pare mai acceptabilă?

— Niciuna.

— Păcat. Nu există alta.

— Lucrul ăsta n-ar trebui să te împiedice să-mi spui care dintre cele două e cea adevărată.

— „Care dintre cele două e cea adevărată”: am impresia că vorbesc cu Scufiţa

Roşie. Niciuna dintre cele două nu e adevărată, bineînţeles! Nimic nu este adevărat. Adjectivul „adevărat”, ca şi cifra zero, este o expresie indispensabilă a vidului.

— Discursurile dumitale filosofice sunt foarte frumoase, Celsius, dar mi-ar plăcea totuşi să ştiu dacă există sau nu încă o A.N. În 1995.

— Cum poate cineva să fie preocupat de asemenea amănunte?

— E un amănunt care-mi stă pe inimă.

— Să nu se supere inima dumitale, nu am ce să-ţi răspund.

— Atunci eşti un tăntălău! Provoci erupţii vulcanice după trecerea a 2500 de ani, în ziua pe care o alegi, şi nu eşti în stare să-mi spui dacă eu mai exist pe 9 mai 1995!

— Problema continuităţii existenţei dumitale mă interesează cum nu se poate mai puţin.

— Nu ţi se cere să fii interesat! Ţi se cere să răspunzi!

— Pentru persoana neprecizată care insistă mai înţelept ar fi, să-şi dea seama că tăcerea mea este amabilă.

— Amabilă! Asta chiar că-i bună! Dumneata mă răpeşti, mă sechestrezi şi mă insulţi şi te mai şi consideri amabil!

— Dacă ai avea toate cărţile de joc în mână, mi-ai mulţumi.

— A, nu! Manipulatorii ăştia care vor pe deasupra să le mai şi mulţumeşti, ce silă mi-e de ei! Mi s-a întâmplat un lucru îngrozitor şi dumneata găseşti că e „amabil” să mi-l ascunzi. Ei bine, nu-ţi dau voie să hotărăşti în locul meu!

— Imbecilă mică! Chiar vrei să cunoşti adevărul? Închipuie-ţi că nu există aşa ceva! Singurul adevăr este cel pe care-l suporţi cel mai greu: nu există niciun adevăr.

— Încetează cu sofismele astea şi…

— Ăsta nu e un sofism! Străduieşte-te să înţelegi acest aforism al lui Marnix: „Intre ceea ce a avut loc şi ceea ce nu a avut loc nu există o diferenţă mai mare decât cea dintre plus zero şi minus zero”.

— Ce mai e şi aiureala asta?

— E constatarea cea mai înspăimântătoare care s-a făcut de când există ceva pe lume.

— Mda. Nimic nu se schimbă. Pentru ca un pontif să fie considerat drept o autoritate intelectuală, e suficient ca el să profereze o frază solemnă şi obscură şi…

— Şi va exista întotdeauna în mulţime un cretin care, sub pretextul că nu înţelege, va decreta că nu e nimic de înţeles. Nimic nu se schimbă, într-adevăr. Totuşi, din partea cuiva care avea pretenţii de deschidere…

— Le mai am şi acum.

— Da? În cazul acesta, e dezolant. Căci aforismul

lui Marnix nu are nimic opac, el este doar insuportabil: „Intre ceea ce a avut loc şi ceea ce nu a avut loc nu există o diferenţă mai mare decât cea dintre plus zero şi minus zero”.

— Altfel spus, între faptul că eu am continuat să exist după 8 mai 1995 sau nu chiar nu e nicio diferenţă?

— O diferenţă identică celei care separă plus zero de minus zero.

— Niciuna, aşadar.

— Totul depinde de felul cum utilizezi acel plus zero sau minus zero. Pornind de la această frază a dezvoltat Marnix principiul quandochităţii. Quandochitatea în întregime începe în această lipsă de spaţiu care separă plus zero de minus zero.

— În mod concret, asta ce înseamnă?

— Concret? Nimic.

— Asta era şi impresia mea.

— Vezi dumneata, dacă geniile şi-ar fi pus problema de a şti dacă „în mod concret” cercetările lor

conduceau la ceva sau dacă „în mod concret” propoziţiile pe care le dezvoltau aveau cumva un sens, nu ar fi descoperit niciodată nimic. Şi, totuşi, pornind tocmai de la această zonă abstractă, diferenţa dintre plus zero şi minus zero, a devenit posibilă efectuarea unor transplantări prin Timp. Transplantări al căror caracter cât se poate de concret dumneata îl poţi sesiza mai bine ca oricine.

— Mai bine ca oricine, da. Când mă gândesc că fără nenorocitele astea de plus sau minus zero aş fi rămas în 1995!

— Nenorocitele astea de plus sau minus zero, ca să te citez, nu au niciun amestec aici. Utilizarea pe care le-a dat-o creierul lui Marnix este în cauză.

Acestea spuse, îmi permit să-ţi atrag atenţia că mulţi dintre contemporani ar fi plătit o avere ca să se afle în locul dumitale.

— Oamenii aceia au fără îndoială o viaţă infernală sau duşmani de care trebuie să scape. Poate motivul

principal ar fi că nu iubesc pe nimeni. În cazul ăsta, probabil că le este totuna dacă părăsesc anul 1995.

— Oamenii aceia au un lucru nobil care pare a-ţi lipsi dumitale: o curiozitate intelectuală care transcende micul lor eu.

— Am şi eu acel lucru nobil.

— Nu s-ar spune. Te lamentezi fără încetare.

— Existau în 1995 nişte persoane pe care le iubeam. Nu pot să mă împac cu gândul de a nu le mai vedea niciodată. Preocuparea asta e mai puternică decât orice curiozitate intelectuală.

— Sentimentalism de portăreasă!

— Ei bine, da. Ai făcut ceva de neiertat, Celsius: de ce m-ai ales tocmai pe mine pentru a fi transplantată? De ce nu ai selecţionat una din acele nenumărate persoane care visau să vină aici? Te plângi de mediocritatea mea intelectuală, dar singurul vinovat eşti dumneata: epoca mea nu ducea lipsă de minţi strălucite. De ce te-ai încurcat cu mine, care nu aveam nicio

dorinţă de a-i părăsi pe ai mei?

— Îţi repet că nu te-am ales. E doar din cauza Pompeiului. Dumneata ai fost prima care a bănuit adevărul, noi nu puteam să ne asumăm riscul de a te lăsa să-l răspândeşti.

— Tocmai te-ai trădat: altfel spus, nu mai există nicio A.N. În 1995. Eu găsesc întotdeauna mijloacele de a obţine informaţiile pe care unii încearcă să mi le ascundă.

— Zău, pe cuvânt, parcă ţii morţiş să fii disperată…

— Şi cum aşa? Totul din cauza unei vorbe nefericite?

— Ei, da.

— Totul din cauza unei vorbe aruncate aproape la întâmplare, fără să stau să chibzuiesc? E monstruos.

— Chiar aşa.

— Cel mai rău e că lucrul ăsta nu mă miră. Vine să confirme ceea ce gândeam în legătură cu vorbele nefericite: ele au o putere înfiorătoare! De câte ori n-am

trăit situaţia asta: un cuvânt lipsit de importanţă, spus de mine sau de altcineva, care provoca nişte catastrofe ale căror urmări puteau dura ani de zile. Nicio realitate omenească nu exprimă atât de bine ideea de destin ca nişte cuvinte nefericite şi consecinţele lor inexorabile.

— Câtă profunzime!

— lamă peste picior! Fără acea propoziţie născută dintr-o întorsătură a gândului meu, şi pe care am rostit-o cu glas tare fără măcar să ştiu de ce, fără acea acumulare de vanităţi, nu aş purta astăzi doliu după epoca mea.

— Atunci când oamenii din epoca dumitale mureau în accidente de maşină, asta nu se întâmpla din motive mai serioase.

— Analogia dumitale e elocventă: este exact ca şi cum aş fi moartă.

— Toţi murim într-o bună zi.

— Problema e că nu am murit.

— Nu-mi da idei.

— Adică, mai clar?

— Mai clar, când un individ ameninţă grupul, el este lichidat.

— Eu, vă ameninţ eu cumva? Cum crezi că ar putea o biată victimă să vă ameninţe?

— Bietele victime reprezintă cele mai grave ameninţări care pot atârna asupra unei societăţi. Mai ales atunci când sunt atât de enervante ca dumneata.

— Dacă sunt atât de enervantă, nu te considera obligat să faci conversaţie cu mine. Du-te şi joacă-te cu quandochita-lea dumitale; mai există destule capodopere antice de prezervat sub straturi de lavă.

— Din păcate, am primit instrucţiuni stricte în privinţa dumitale.

— Aha! Aşadar, dumneata nu eşti unicul stăpân, după Dumnezeu, la apuseni?

— Nu. Eu sunt cea mai înaltă autoritate intelectuală. Puterea, însă, este deţinută de cei care au cel mai înalt coeficient de longevitate.

— Foarte nostimă, istoria voastră.

— E o chestiune foarte serioasă. După secole şi secole de tatonări politice mai mult sau mai puţin dezastruoase, noi am pus la punct statistici atotcuprinzătoare, bazându-ne nu pe virtuţile, ci pe slăbiciunile inerente fiecărui regim. Am pus în cele din urmă problema puterii într-un mod lucid: în loc să ne întrebăm care ar fi cel mai bun regim, noi ne-am întrebat care ar fi cel mai puţin nociv. Răspunsul ne-a uimit: conducătorii cei mai puţin catastrofici nu erau cei mai inteligenţi, cei mai caritabili, cei mai realişti, cei mai harnici ş.a.m.d. Ei erau pur şi simplu cei care au trăit cel mai mult timp.

— Un motiv printre altele pentru a deveni regalist.

— Da, în sfârşit, un regalism fără rege, întrucât şeful oligarhiei poartă numele de tiran.

— S-a restaurat tirania? Ce chestie simpatică.

— Studiind trecutul, noi ne-am dat seama că, dacă tirania căreia nu i se spune pe nume era nocivă, tirania numită ca atare era regimul cel mai sănătos care putea

exista. Modelul nostru de guvernare era cel al lui Pisistrate.

— Dar e formidabil! Pisistrate, admirabilul tiran care a publicat *Iliada* şi *Odiseea*!

— Da, în sfârşit… Politica noastră editorială e un pic diferită.

— Exact. Aţi publicat cumva versiuni *happy* ale *Iliadei* şi *Odiseei?* Elena e o fată de treabă care reuşeşte să-l mulţumească şi pe soţ, şi pe amant în acelaşi timp, câinele lui Ulise nu moare…

— Nu.

— A! Scrupulele încă există?

— Nu. Dar titlul *Războiul Troiei nu va avea loc* era deja luat.

— N-aş fi, crezut că eşti în stare să ai umor.

— Să fii la guvernare fără să ai umor ar fi imposibil.

— În fond, transplantarea mea din 1995 în 2580 a fost din partea dumitale un demers pur umoristic.

— Dacă iei lucrurile CLSS, 83”. ti fie de bine!

1. Titlul unei piese de teatru de Jean Giraudoux (1881-1944), cunoscută pentru modul în care înfăţişează cinismul politicienilor şi istoria în realitatea ei. (n.t.)

— Nu le iau aşa: dumneata m-ai răpit cu ceea ce pare a fi dezinvoltură, doar dacă nu cumva e pur şi simplu cinism.

— Îţi repet: simţul răspunderii este cel care m-a constrâns să acţionez astfel. Am sugerat măsura aceasta Tiranului, care mi-a dat undă verde, cu condiţia să-ţi consacru cea mai mare parte din timpul meu.

— Pentru ce ţi-a dat un ordin atât de ciudat?

— Se gândea că ai putea să ne aduci nişte informaţii interesante despre epoca dumitale. I-am explicat că nu erai genul de persoană în stare să ne lămurească şi că eu nu aveam nimic de câştigat conversând cu dumneata.

— Foarte drăguţ.

— Nu a vrut să audă nimic: atât de mult praf în ochi

îi arunca faptul că erai scriitoare! Şi iată-mă condamnat să-ţi fac conversaţie, când eu – după cum îţi poţi închipui – am ocupaţii cu mult mai pasionante. Prin urmare, rogu-te, încetează să mai sugerezi că te-am transplantat pentru că aşa mi-a plăcut mie, lucrul acesta începe să mă irite.

— Sărmanul meu Celsius, întoarce-te la treburile dumitale! Delaţiunea nu-mi stă în fire. N-am să spun nimănui nimic. Poţi să mă laşi singură până în secolul următor, cu condiţia să-mi aduci un vraf de hârtie albă şi nişte ustensile de scris.

— Nici nu poate fi vorba să mă abat de la ordinele Tiranului. Am depus jurământ.

— Sperjurul nu mai există?

— O, ba da. Ca şi destituirea politică. Vezi dumneata, eu ţin la funcţia mea.

— Mă întreb care era gândul ascuns al Tiranului când ţi-a dat im asemenea ordin.

— Du-te şi află.

— Eşti celibatar?

— Care e treaba dumitale?

— Tiranul poate că are instincte de agenţie matrimonială. Se va fi, gândit că aş fi o partidă bună pentru dumneata.

— Eu cu dumneata? Sigur, s-auzi aşa ceva e mai bine decât să fii surd.

— Tare mai eşti galant!

— Ce vină am eu dacă vii cu nişte sugestii atât de absurde?

— Ascultă, am înţeles că după criteriile actuale aş fi o pocitanie, dar sunt totuşi o fiinţă de sex feminin…

— Dar nu asta era problema!

— Atunci, care este?

— Căsătoria s-a schimbat de la epoca dumitale încoace. A ajuns să fie un contract cum nu se poate mai sordid.

— Prin urmare, nu s-a schimbat chiar atât de mult.

— Ba da! Legislaţia ei a fost calchiată după cea a

contractului de închiriere.

— Nu înţeleg.

— Căsătoria a devenit un contract rezi-liabil la fiecare trei ani.

— Ce?

— Da, La fiecare trei ani, cuplurile căsătorite primesc un formular administrativ în care sunt întrebate dacă vor să-şi reînnoiască mariajul. E suficient ca unul dintre cei doi să nu semneze pentru ca acel contract să fie anulat.

— Vrei să mă duci de nas, Celsius!

— Nu! Evoluţia aceasta devenise inevitabilă. Existau din ce în ce mai multe divorţuri. Singurul mod de a frâna acest fenomen a fost să dăm posibilitatea de a se reînnoi căsătoria, şi prin urmare de a o face reziliabilă.

— În fond, nu-i chiar atât de rău.

— Asta am crezut şi noi, la început. Nu prevăzuserăm că asta avea să declanşeze o escaladă a

meschinăriei conjugale. Scenele de menaj oferă de-acum prilejul celor mai josnice şantaje: „Şi dacă nu accepţi să… atunci reziliez!” sau „Şi dacă nu încetezi să… atunci reziliez!” au ajuns să fie frazele cele mai des întâlnite ale noului discurs matrimonial.

— Şi ăsta e motivul pentru care ai dorit să rămâi celibatar? Nu te-aş fi, crezut atât de romantic.

— Este într-adevăr motivul meu principal. La care se adaugă faptul că nu am timp să mă căsătoresc.

— Totuşi, ai timp să-mi povesteşti toate astea.

— Nicidecura! Ţi-am mai spus că nu am. Sunt aici doar pentru că Tiranul mi-a dat acest ordin.

— Bine ţi-a făcut. Nu aveai decât să te gândeşti de două ori înainte de a hotărî să mă transplantezi!

— Mult ai să-mi mai reproşezi asta?

— Cât timp nu mă vei trimite înapoi în epoca mea.

— N-ai să fii trimisă înapoi niciodată! Niciodată!

— În cazul ăsta, nu voi înceta să-ţi reproşez.

— Ce enervantă eşti! Şi când te gândeşti că mi-ai

propus să ne căsătorim!

— Eu, ţi-am propus eu să ne căsătorim? Eşti nebun.

— Regret. Adineauri, dumneata ai vorbit de căsătorie.

— Vorbeam despre intenţiile Tiranului vostru, nu despre ale mele.

— Aşa spun toate.

— Văd că infatuarea masculină este încă la ordinea zilei. Află că nu eşti genul meu.

— Nici dumneata.

— În cazul ăsta, suntem făcuţi să ne înţelegem.

— Cum ai întors-o!

— Spune-mi totul, Celsius: dumneata îl urăşti pe Tiran, nu-i aşa?

— Nu.

— Îl dispreţuieşti, ţi-e silă că trebuie să asculţi de un imbecil, nu-i aşa?

— Ce tot baţi câmpii?

— Haide! Dumneata, care te afli în vârful piramidei

apusene, cum de admiţi să fii la ordinele unui om care are jumătate din coeficientul dumitale intelectual?

— Două treimi.

— Vezi bine că te-ai gândit deja la asta!

— Nu m-am gândit la nimic. Toată lumea cunoaşte coeficientul de inteligenţă al celorlalţi.

— De câtă vreme nutreşti dorinţa de a-l răsturna pe Tiran?

— Ai terminat cu proferarea unor asemenea enormităţi?

— Cum să nu fie chinuită de obsesia asta o fiinţă atât de ambiţioasă ca dumneata?

— Tocmai pentru că sunt ambiţios. Tiranul are mult mai puţine iniţiative decât mine. Dacă aş fi fost tiran, nu aş fi putut niciodată să întocmesc proiectul

Pompei.

— Aşadar, sunt sigură că nu vrei să renunţi la funcţii. Părerea mea este că vrei să le cumulezi.

— Să le cumulez!

— Ar fi cu mult mai comod să nu fii nevoit să consulţi o autoritate superioară (şi din punct de vedere intelectual inferioară) de fiecare dată când creierul dumitale genial ar elabora un plan nou.

— Încetezi odată să mai delirezi?

— Delirul dumitale e cel care vorbeşte prin gura mea.

— Te consideri cumva o sibilă politică?

— E de ajuns să vadă cineva cu câtă neplăcere urmezi ordinele Tiranului.

— Neplăcere! Eu, care fac o adevărată risipă de amabilitate ca să-ţi vorbesc!

— A! Nici nu îndrăznesc să mă gândesc cum ar arăta schimbul nostru de cuvinte fără această „adevărată risipă de amabilitate”.

— Cred că nu-ţi dai prea bine seama. Din cauza unui cuvânt nefericit pe care l-ai spus întâmplător, pentru a-ţi mai amuza spiritul care este un monument de futilitate şi care nu are nici măcar inteligenţa necesară

pentru a-şi măsura limitele, dumneata m-ai condamnat să mă întind la conversaţie şi deci să-mi întrerup munca de cercetare. În condiţiile acestea, nu prea văd cum aş putea să fiu mai amabil cu dumneata.

— Aveam dreptate! îi porţi pică Tiranului.

— Dumitale îţi port pică, nu Tiranului, care este un înţelept. Dacă mi-a dat ordinul să mă întreţin cu dumneata, a făcut-o pentru că a considerat că e un lucru bun.

— I-auzi colo! Un adevărat mic premiant al clasei! „Profesorul a spus aşa, atunci e bine!”

— Vrei să încasezi nişte scatoalce?

— Doar n-ai să îndrăzneşti să mă loveşti: Tiranul nu ţi-a dat permisiunea.

— De unde ştii dumneata?

— Simt asta.

— Dar asta ai simţit-o?

— Eşti nebun de-a binelea!

— Dumneata ai căutat-o.

— Am să mă plâng Tiranului! – Ce mai stai?

— O să mi se învineţească ochiul!

— Îmi supraestimezi forţa. E prima oară în viaţa mea când lovesc pe cineva: am încă multe de învăţat.

— Nu ai mai lovit niciodată pe nimeni?

— Chiar nu. Trebuie să precizez că nu am întâlnit niciodată o persoană atât de enervantă.

— Sunt foarte flatată.

— Nu te lua după aparenţe. La a doua încercare, s-ar putea ca ochiul să se învineţească, într-adevăr.

— Nu găseşti că lucrul ăsta e degradant?

— Nu, găsesc că e o adevărată uşurare. Dumneata îmi deschizi orizonturi noi.

— E chiar o fericire că nu doreai să te căsătoreşti.

— Sunt femei cărora le place asta.

— Eu nu mă număr printre ele. Spune-mi, Celsius, ce se mai aude cu pedepsele corporale în secolul douăzeci şi şase?

— Epoca noastră este una a responsabilităţii.

— E răspunsul dumitale preferat, nu-i aşa?

— Da. Are avantajul că răspunde la 95% din întrebări.

— Dacă înţeleg bine, nimeni nu are nimic împotriva pedepselor corporale în ziua de astăzi?

— Ne folosim de ele la fel de mult ca şi în epoca voastră, dar fără s-o facem pe ascuns.

— Trupul nu mai e respectat?

— Avem cel mai mare respect pentru frumuseţea lui.

— Altfel spus, dacă nu e frumos…

— Ce valoare poate să aibă un trup lipsit de frumuseţe?

— O foarte mare valoare pentru proprietarul lui.

— Nimeni nu este proprietarul trupului său. Trupurile aparţin comunităţii.

— O comunitate sexuală, aşadar?

— Nu. Sexul nu mai este marea afacere a secolului.

— A fost cumva vreodată? Sexul, în cel mi-ai bun

caz, nu a constituit decât un subiect de conversaţie: în ochii mei, el a fost ruda săracă din toate epocile, chiar şi din cele care pretindeau că ar face din el o valoare.

— Trupurile aparţin comunităţii estetice. Omul simte o nevoie imperioasă de a vedea în jurul său persoane cu un fizic frumos.

— Aşa am crezut şi eu întotdeauna. Dar mi se pare oribil să se facă din asta un principiu de guvernare.

— E ceva tipic pentru secolul vostru. Toată lumea se lăuda că are idei, dar, de îndată ce una dintre acestea era luată în considerare de conducători, se stârnea un vacarm de proteste.

— Există şi o parte de adevăr în ceea ce spui. Totuşi, acest principiu al comunităţii estetice mă nelinişteşte.

— Dar nu e moral ca oamenii să fie constrânşi să se îngrijească de aspectul lor fizic? Adu-ţi aminte de epoca dumitale, de nesimţirea anumitor trupuri care nu se dădeau totuşi în lături de la exhibările cele mai

respingătoare…

— Mi-aduc aminte de toate astea. Dar remediul mi se pare mai rău decât răul. În plus, pe vremea mea, atunci când vedeam o persoană frumoasă şi graţioasă, eram emoţionată de această ofrandă gratuită. Îmi ziceam: „El sau ea a ţinut să fie frumos sau frumoasă pentru a face din ziua asta o operă de artă”. Astăzi, dacă aş vedea plimbându-se un trup frumos, aş fi înclinată să gândesc: „Ia te uită, o persoană care respectă legea”.

— Bun. Dumneata îmi aduci aminte de acei cretini din secolul douăzeci şi doi care strigau: „Poezia la putere!”

— Nu am avut norocul să cunosc secolul douăzeci şi doi.

— Fii fericită. Ai fost scutită de ce era mai rău.

— Secolul douăzeci şi doi reprezintă tot ce era mai rău?

— Nu mă aflu aici ca să-ţi predau o lecţie de istorie.

— N-ai putea, totuşi, să-mi prezinţi în linii mari

ultimele şase secole?

— Ţi le-am expus deja: istoria noastră a fost istoria energiei.

— E cam vag. Mi-ar plăcea să cunosc mai multe amănunte.

— Mulţumeşte-te cu cele pe care ţi le vom da noi.

— Mda. Frumoase lucruri trebuie să se fi petrecut.

— Poţi să-ţi închipui că nu a fost totul idilic.

— Ţi-e ruşine, nu-i aşa?

— Ruşine, mie? Fiind vorba de evenimente care au avut loc înainte ca eu să mă nasc, responsabilitatea voastră fată de ele e mai mare decât a mea. Dumitale trebuie să-ţi fie ruşine, draga mea.

— În numele a ceea ce dumneata numeşti „responsabilitate colectivă”, cumva?

— Da.

— Spune-mi, Celsius, ce-aş fi putut eu să fac pentru ca să nu mi se pună în cârcă responsabilitatea asta colectivă? Să refuz, eu singură din toată specia,

utilizarea electricităţii, a gazului, a benzinei? Cu ce v-ar fi ajutat asta?

— Cu nimic.

— Atunci, ce altceva? Să fiu teroristă? Să pun bombe la marii consumatori de energie? Asta ţi-ar fi făcut plăcere?

— Ar fi fost grotesc.

— Bun. Vezi bine că nu dispuneam de mijloace de acţiune!

— Am înţeles. Şi atunci dumneata nu ai nicio vină, nu-i aşa?

— Dar e evident. Nu aveam nicio putere.

— Dar puterea de a deschide ochii oamenilor nu o aveai? Erai scriitoare; ţi-era imposibil să dedici o carte catastrofei care-ţi sărea în ochi?

— Eu nu scriam genul acela de cărţi.

— Minunat răspuns! Mă duce cu gândul la Braham, romancierul acela din secolul douăzeci şi unu care refuza să descrie suferinţele poporului său sub pretextul

că îi venea greu să ortogra-fleze numele de familie ale personajelor!

— Ale poporului său? Care popor?

— Asta nu te priveşte. Vorbeam acum de secolul dumitale. Aşadar, „dumneata nu scriai genul acela de cărţi”. Dar pot să ştiu ce gen de cărţi scriai?

— Ei bine… uf… e greu de spus.

— Explică-te, în **loc** să dai din **colţ** în colţ. Despre ce tratau cărţile dumitale?

— Tratau? Nu erau tratate. Scriam nişte povestiri în care se petreceau tot felul de lucruri.

— „Povestiri în care se petreceau tot felul de lucruri”! Ce subtilă concepţie despre literatură!

— Ei, da. Joubert, un superb moralist, prieten al lui Chateaubriand, scria: „O carte mare este o carte în care se pot spune o mulţime de lucruri”.

— Din ce în ce mai bine. Înţeleg că făceai parte din elita intelectuală a generaţiei dumitale.

— Greşeşti luându-l peste picior pe Joubert. E prea

fin pentru dumneata.

— Iar dumneata eşti şi mai fină, dacă înţeleg bine?

— O, eu adoram bufoneriile şi umpleam cu ele pagini întregi din cărţile mele.

— Ia auzi ce nobilă filosofie.

Note:

1. Joseph Joubert (1754-1824), scriitor şi moralist francez, (n.r.)

2. Franfois-Rene de Chateaubriand (1768-1848), unul dintre cei mai mari scriitori francezi romantici, autor al unor opere precum *Atala*, *Geniul creştinismului*, *Rene*. (n.r.)

— Nu e o filosofie, e un caz extrem. E, de asemenea, o lecţie de indulgenţă: aşadar, cumsecadele meu Celsius, dumneata nu eşti bun decât să transplantezi oameni…

— Nu numai oameni!

— Da, în sfârşit, oameni şi erupţii. Nu există meserii ruşinoase.

— Îţi baţi joc de mine?

— Nu mi-aş permite…

— Ei bine, eu n-am să mă abţin, fabricantă de cărţulii de ţinut în torpedoul maşinii!

— Nu critica nişte cărţulii pe care nu le-ai citit.

— E ca şi cum aş fi făcut-o.

— Doar o persoană stupidă poate să spună aşa ceva.

— Eu nu pot fi suspectat de stupiditate, coeficientul meu de inteligenţă este de…

— Îmi pare rău. Printre diversele varietăţi de prostie, există cu siguranţă şi aceea a coeficienţilor de inteligenţă de

190. – 199.

— Lasă-mi în pace cărţile, în numele respectului pe care ar trebui să ţi-l insufle lucrurile dispărute.

— Dispărute? Nu e sigur.

— Doar nu-mi vei fi transplantat şi cărţile odată cu mine?

— Nu mi-aş fi dat osteneala asta. Dar nu se poate

exclude ipoteza ca unele dintre ele să fie păstrate în Marele Depozit.

— Cum?

— Ar trebui să te vezi: scriitorul aflând că opera sa a străbătut secolele. E spectacolul cel mai grotesc la care mi-a fost dat să asist.

— Pune-te în locul meu!

— Cred că am ceva mai bun de făcut.

— Unde se află depozitul acela?

— Uşurel! N-am spus nicio clipă că ai avea dreptul să intri acolo.

— Atunci, du-te dumneata!

— De ce? Pe mine nu mă interesează să aflu dacă acele cărţulii ale dumitale au străbătut secolele.

— Eşti dezgustător, Celsius.

— Iar dumneata eşti ridicolă. Cum de-ţi poţi imagina, fie şi o clipă, că istoria a reţinut mâzgălelile dumitale?

— Niciodată nu mi-am închipuit asta, niciodată!

Dumneata mi-ai vârât-o în cap pentru prima oară în viaţa mea.

— Îmi vine greu să te cred.

— Aminteşte-ţi. Tocmai îţi spusesem mai înainte: „Lasă-mi în pace cărţile, în numele respectului pe care ar trebui să ţi-l insufle lucrurile dispărute”.

— Era o figură de stil.

— Bun. În orice caz, dacă lucrările mele s-ar afla în Marele Depozit, dumneata ai şti. Eşti un om cultivat.

— Nu e sigur. Literatura de la sfârşitul mileniului trecut este cea pe care o cunosc cel mai puţin. Ca dovadă, acel Joubert despre care vorbeai adineauri, şi despre care n-am auzit niciodată. Specialitatea mea este Antichitatea romană.

— Atunci, să mergem la Marele Depozit! în felul ăsta, dacă lucrările mele se află acolo, vei avea ocazia să le citeşti.

— Pentru ce? Pentru a putea pătrunde tainele sufletului dumitale? Regret, sufletul dumitale nu mă

interesează.

— Pentru a înceta să mai vorbeşti de rău despre ele.

— Eşti de o naivitate…! Pari a fi convinsă că bietele dumitale opuscule m-ar putea seduce.

— Mi-ar plăcea ca măcar să le vorbeşti de rău în deplină cunoştinţă de cauză.

— Aici greşeşti. Dacă ţi-aş citi cărţuliile, ele şi-ar pierde singurul punct de atracţie pe care l-ar putea avea asupra mea: misterul lor.

— Atunci, respectă-le misterul şi încetează să le mai demolezi.

— Sentimentele dumitale nu mă interesează.

— Şi de ce nu am dreptul să merg la depozitul acela? Pe cine ar deranja lucrul ăsta?

— Noi nu dorim ca dumneata să ştii cu precizie ce s-a petrecut în decursul ultimelor şase secole. Titlurile unor romane te-ar putea ajuta să-ţi faci o idee.

— Îmi imaginez o colecţie inspirată după *Ultimele zile ale Pompeiului*, cum ar fi *Ultimele zile ale oraşului*

Bruxelles, Ultimele zile ale oraşului Tōkyō, Ultimele zile ale oraşului Maubeuge etc.

— Drăguţ.

— Hai să facem un pact. Îţi jur că nu mă voi uita dincolo de anul 2000.

— De ce? Aveai cumva intenţia de a-ţi întrerupe atât de repede strălucita carieră de scriitor?

— Nu am avut în viaţa mea vreo intenţie. Se pare, însă, judecând după reticenţele dumitale, că, începând din secolul douăzeci şi unu, s-au petrecut nişte lucruri despre care eu nu trebuie să aflu.

— Într-adevăr.

— Ei bine, leagă-mă la ochi şi lasă-mă să văd doar ceea ce se întâmplă între 1992 şi 2000…

— Imposibil. Cărţile sunt clasate în ordine alfabetică şi nu în ordine cronologică.

— În cazul ăsta, dacă au supravieţuit cărţuliile mele, ele se află între Nostradamus şi Notker le Begue.

— Dumneata ai noroc că ridicolul nu a ucis

niciodată pe nimeni.

— Pentru informarea dumitale, nici umorul nu ucide. Dacă e vorba doar de atât, leagă-mă la ochi şi lasă-mă să mă uit doar după Nostradamus şi înainte de Notker le Bgue.

— Nu. În secolul douăzeci şi patru, a existat un romancier cu numele de Nothing, ale cărui titluri doresc să-ţi rămână necunoscute.

— Nothing? Un pseudonim, presupun.

— Nu ţi se poate ascunde nimic.

— Şi ce-a scris atât de grav acest Nothing?

— Secolul douăzeci şi patru nu te priveşte.

— Ba s-avem iertare: aşa cum ai spus-o chiar dumneata, eu port responsabilitatea colectivă a secolelor care au urmat secolului meu. Aşadar, pentru a fi mai pătrunsă de ruşinea binemeritată, s-ar cădea să-mi detaliezi catastrofele acelui viitor care pentru dumneata aparţine trecutului.

— Mulţumeşte-te să ştii că a fost ceva

înspăimântător.

— Greşeşti menajându-mă.

— Nu o fac pentru a te menaja. Eşti la secret, atâta tot.

— De ce?

— Decizia Tiranului.

— E absurd Tiranul vostru. De vreme ce nu-mi voi mai revedea niciodată epoca, unde-i inconvenientul de a mă informa?

— Decizia Tiranului.

— Atunci când Tiranul dumitale îţi dă ordine care nu se justifică, dumneata le execuţi?

— Ordinele Tiranului se justifică întotdeauna cumva.

— Câtă docilitate! Spălarea creierului în secolul douăzeci şi şase trebuie să fie extrem de eficace.

— Nu am suferit nicio spălare a creierului.

— Atunci e cu atât mai grav.

— Secolul nostru a înţeles în sfârşit ceea ce ai

vostru refuza să recunoască: e îngrozitor să fii cea mai înaltă autoritate. Cel care acceptă această poziţie se sacrifică pentru binele comun. Pentru acest motiv, noi avem faţă de el un respect absolut.

— Chiar şi atunci când ucazurile sunt împotriva logicii?

— Prea puţin contează. E vital să existe o autoritate. Am aduce mai multe daune cauzei noastre prin nesupunere decât prin supunerea la un ordin care ne depăşeşte.

— E foarte periculos ceea ce spui.

— Contrariul e şi mai primejdios. Noi am plătit oalele sparte din vina democraţiei voastre, ştim despre ce vorbim.

— Mi-ar plăcea să-l întâlnesc pe Tiranul vostru. I-aş spune vreo două vorbe.

— Crezi că e atât de simplu să ai audienţă la Tiran?

— Habar n-am. Ar putea să considere interesant să stea de vorbă cu cineva din trecut. În secolul douăzeci,

dacă mi-ar fi fost adusă în faţă o persoană din secolul paisprezece, aş fi fost entuziasmată.

— Tiranul, însă, e ocupat.

— Găsesc că eşti destul de impertinent că iei decizii în locul lui.

— Nu iau decizii în locul lui!

— Ba da. Tocmai ai decretat că el nu are timp să mă întâlnească, fără măcar să-i ceri părerea. Câtă lipsă de respect faţă de o persoană care se sacrifică pentru voi!

— Să-l fac să-şi piardă timpul cu o paiaţă de teapa dumitale, asta ar însemna o adevărată lipsă de respect.

— Te înşeli, Celsius. Aveam de gând să-ţi pledez cauza. Voiam să-i explic Tiranului că e inutil să mă supravegheze şi că dumneata ai ceva mai bun de făcut.

— Că am ceva mai bun de făcut se înţelege de la sine. Dar ce argument ai putea să foloseşti pentru a dovedi că e inutil să fii supravegheată?

— Sunt inofensivă.

— Demonstreaz-o.

— Nu am aerul că sunt plină de intenţii bune?

— Nu.

— Sunt inofensivă fiindcă nu am niciun mijloc de a face rău.

— Nu e sigur.

— Cum nu e sigur? Nu deţin nimic care să-mi permită să fac rău.

— Fiinţele nocive găsesc întotdeauna mijlocul de a face rău.

— Eu nu sunt o fiinţă nocivă. Dumneata îmi vorbeşti de parcă aş fi o teroristă.

— Îţi vorbesc ca unei fiinţe care manipulează limbajul.

— Mă supraestimezi. Limbajul e cel care m-a manipulat întotdeauna.

— Totuşi, chiar în clipa asta l-ai manipulat din nou.

— Simplă inversare între subiect şi obiect. E la îndemâna primului venit.

— Eu unul mă tem de primii veniţi. Este un soi de oameni care a dispărut. Iar dumneata ai o faţă de primă venită.

— E foarte nostim ce spui.

— Cu atât mai bine, dacă te amuză.

— Bun. Să admitem, sunt o fiinţă nocivă. Pentru cine naiba aş putea fi nocivă? Dacă m-ai lăsa singură cu cerneală şi hârtie, nu m-aş întâlni cu nimeni…

— Să te las singură ca să scrii! De ce să nu-ţi pun la dispoziţie o reţea de radio?

— Dar pentru Dumnezeu, pe cine aş putea să avertizez? Şi în legătură cu ce?

— Nu mai insista. Eşti la secret.

— Nu voi mai avea permisiunea să scriu până la sfârşitul zilelor mele?

— Într-adevăr.

— E o mârşăvie! Nu aveţi dreptul. Mi i-aţi luat deja pe cei dragi. Dacă îmi luaţi şi scrisul, nu-mi va mai rămâne nimic.

— Consideră că nu-ţi mai rămâne nimic.

— Nu! Eşti prea mârşav.

— Să nu exagerăm. Ce anume scriai în momentul ăsta – adică, vreau să spun, în acea zi de 8 mai 1995?

— Asta nu te priveşte.

— Răspunde. Vreau să ştiu dacă ceea ce am întrerupt merita osteneala să fie scris.

— Du-te şi citeşte-mi cărţile la Depozit şi ai să afli.

— Ia gândeşte-te! Presupunând că lucrările sunt conservate la Marele Depozit, cărţulia dumitale în curs de a fi scrisă nu are cum să se afle acolo!

— Şi din ce motiv, mă rog?

— Pentru că nu ai terminat-o!

— Nu ar fi prima oară că s-ar publica un roman neterminat.

— Eşti înduioşătoare. Povesteşte-mi ce anume scriai.

— Nu sunt în stare să-mi povestesc cărţile.

— Aş paria o mie contra unu că era o poveste de

dragoste.

— Să zicem mai degrabă că era o poveste în care, printre altele, era vorba şi de dragoste.

— Eram sigur. Era o carte pentru portărese. Nu-mi fac niciun scrupul pentru faptul de a te fi întrerupt.

— Aşadar, pentru dumneata, de îndată ce e vorba undeva de dragoste, ne aflăm în universul portăreselor? *Tristan şi holda* sau *Phedra* sunt pentru portărese?

100

— Încerci să mă convingi că scriai ceva comparabil cu *Tristan şi holda?*

— Întrebarea mea nu mai e legată de literatură. Vreau să ştiu dacă iubirea mai există în secolul douăzeci şi şase.

— Din păcate, trebuie să presupunem că da. Du-te să vezi ce se petrece în straturile de jos ale populaţiei.

— Altfel zis, în rândurile elitei, practicile astea ancestrale nu mai sunt de actualitate.

— Epoca noastră este o epocă a responsabilităţii.

— Vrei să spui că iubirea e o atitudine iresponsabilă?

— E chiar cea mai iresponsabilă dintre toate. Să-ţi dedici întreaga viaţă, întreaga atenţie, toate gândurile unei singure persoane, cel mult două, este ceea ce eu numesc o proastă gestiune.

— Gestiune!

— Nu-ţi mai da atâtea aere. Eu, unul, gestionez o populaţie întreagă.

— Şi cu ce te împiedică asta să iubeşti pe cineva?

— Întrebarea dumitale e prost pusă. Ea lasă să se presupună că doresc să cunosc iubirea. Pe când eu, dimpotrivă, sunt încântat că toată isteria asta mi-e străină. Şi, te rog, scuteşte-mă de sarcasmele şi de aerele dumitale pline de compasiune.

— Linişteşte-te, nici nu aveam de gând. Consider că e foarte bine ca tehnocraţii dispreţuitori să fie străini de iubire. Eu, însă, o biată mâzgălitoare de hârtie, nu-i eram străină, şi te rog să mă crezi că sufăr.

— Vai, ce dezolat sunt.

— Da, te doare-n cot.

— Nu înţeleg noţiunea asta sacrosanctă şi rătăcirile mileniilor precedente. Cum ai vrea ca suferinţa dumitale să mă înduioşeze?

— Ţi se întâmplă să fii înduioşat de ceva?

— Da. Atunci când un raţionament se potriveşte perfect, când o construcţie mentală produce efecte reale.

— Înţeleg. Mă dezamăgeşti, Celsius. E un loc comun să crezi că trebuie să opui inteligenţa emoţiei. Inteligenţa poate emoţiona, suntem de acord. Atunci, de

ce n-ar fi şi emoţia un resort al inteligenţei?

— Gogoşi. Povesteşte-mi mai bine ce ştii dumneata despre dragoste.

— Nu am chef să-ţi povestesc.

— Nu vrei să-ţi povesteşti cărţile, nu vrei să-ţi povesteşti iubirile… Nu vrei să povesteşti nimic.

— Nu vreau să povestesc ceea ce nu se poate

povesti.

— Aşadar, pretinzi că ai cunoaşte dragostea şi nu vrei să spui nimic despre ea?

— Este dovada că o cunosc. Tăcerea e cea mai frumoasă expresie a iubirii.

— Totuşi, în cărţile dumitale…

— A scrie şi a vorbi sunt lucruri foarte diferite. Şi apoi, în cărţile mele nu este cu adevărat vorba de mine.

— Nu cred niciun cuvânt. Te pierzi în sofisme. Montherlant avea dreptate; de îndată ce vorbeşti despre iubire, totul devine o fiertură pentru pisici.

— Tocmai de aceea nu vorbesc despre ea. De fapt, sunt uimită că îl cunoşti pe Montherlant.

— Nu ar trebui să fii uimită. Ţi-am spus că sunt un specialist în autorii clasici latini.

— Întocmai. În privinţa asta, Monther-lant trebuie să-ţi fie mai puţin incomprehensibil decât Catul.

— Catul, după opinia mea, nu este un autor latin. Este un poet italian. Faptul că un popor atât de dezlânat

ca poporul italian a putut să provină din lumea romană constituie pentru mine unul din cele mai mari mistere ale istoriei.

— Este oare un mister? Toate civilizaţiile sunt muritoare.

— Nu şi a noastră.

— Asta-i cea mai bună poantă!

— Perspectiva noastră e cât se poate de clară în privinţa acestui punct.

— Aşa cum erau, fără îndoială, şi perspectivele sumerienilor.

— Sumerienii! De ce nu ne compari cu dinozaurii, dacă tot am ajuns aici?

— De ce, într-adevăr? Chiar mă duci în mod straniu cu gândul la ei.

— Sărmană harpie mică. Dumneata nu înţelegi că astăzi dinozaurul eşti dumneata?

— Ai să-mi expui scheletul într-un muzeu?

— Bună idee! „Schelet de scriitor belgian din

secolul douăzeci”: o curiozitate.

— Sunt intrigată că muzeele mai există.

— Muzeele există mai mult ca niciodată.

— Asta nu mi se pare în concordanţă cu epoca voastră.

— Dimpotrivă. Noi suntem conştienţi că viaţa noastră a devenit mai săracă. Aşadar, avem o mare nevoie de muzee.

— Nu ar fi mai ingenios să i se redea vieţii bogăţia ei iniţială?

— Nu avem mijloacele s-o facem.

— Aveţi mijloace de a provoca o erupţie după trecerea a 2500 de ani şi nu aveţi mijloacele pentru a trăi plenar?

— Ceea ce tocmai ai spus este locul comun al progresului.

— În tot cazul, la Pompei aţi reuşit realizarea muzeului celui mai incredibil: un muzeu tăiat în lavă!

— Pompeiul este cu m. ult mai mult decât un

muzeu. Pompeiul este însăşi viaţa.

— Ai o concepţie ciudată despre viaţă.

— Să fim serioşi. Dumneata ştii bine că, în astfel de cazuri, câteva mii de existenţe mărunte nu atârnă prea greu în balanţa Vieţii – a vieţii cu V mare.

— Nu ai fi spus asta dacă ar fi fost vorba de viaţa dumitale.

— Nu te lăsa înşelată. Crezi că pentru mine înseamnă atât de mult ceea ce îmi ţine loc de viaţă? În existenţa mea, ceea ce a evocat cel mai bine Viaţa, adevărata Viaţă, a fost descoperirea Pompeiului.

— I-ai arătat recunoştinţă acestui oraş într-un mod straniu.

— I-am dăruit eternitatea. Vorbeai despre iubire: nu este oare acesta cel mai frumos gest de iubire?

— Deci, dacă ai fi îndrăgostit de o femeie, ai pune pe loc să fie împăiată, pentru a-i oferi acea faimoasă eternitate?

— Nu prea există riscul de a mă îndrăgosti de o

fiinţă omenească.

— E drept. Uitasem că era vorba de o atitudine iresponsabilă.

— De altfel, şi mă repet, nu am înţeles niciodată cum poţi să te îndrăgosteşti de o fiinţă omenească. Ce proastă investiţie! Să consacri atâta energie unui model atât de limitat în timp! Găsesc că e aberant să nutreşti iubire pentru o creaţiiră atât de puţin durabilă. Pompeiul, bine întreţinut, poate trăi milenii întregi, pe când, în cel mai bun caz, fiinţa omenească nu atinge un secol, şi în ce stare jalnică de conservare!

— Ai dreptate, e incontestabil. Ceea ce nu pari a înţelege dumneata este că nu e vorba de o alegere. Nu te hotărăşti să te îndrăgosteşti de o fiinţă omenească, te îndrăgosteşti pur şi simplu de o fiinţă omenească. Este, cum spui, o investiţie proastă, dar nu depinde de voinţa noastră.

— Romantism de liceana!

— Eu mă limitez să-ţi spun ce mi s-a întâmplat mie.

— În locul dumitale, nu m-aş lăuda cu asta.

— Dar nu mă laud.

— Ceea ce ţi s-a întâmplat dumitale dovedeşte că nu ai niciun autocontrol.

— Despre ce vorbeşti? Despre iubirile mele sau despre călătoria mea în secolul douăzeci şi şase?

— Despre amândouă. Dacă ai fi avut autocontrol, nu te-ai fi îndrăgostit de un om şi nu te-ai fi lăsat în voia trăncănelii lansând nişte ipoteze ştiinţifice despre subiecte care te depăşesc.

— Nu m-am „lăsat în voia” meditaţiei asupra sorţii Pompeiului, e un gând care nu mi-a dat pace şi de care n-am putut să scap.

— Aşa. Einstein ar fi găsit lucrul ăsta foarte comic. Este ca şi cum „E = me” i-ar fi picat din văzduh în timp ce-şi cumpăra ziarul.

— Dar lucrurile se petrec adesea în felul ăsta!

— Crezi că ai calificarea să vorbeşti despre asta? Ai cumva o experienţă îndelungată în cercetarea ştiinţifică?

— Niciuna.

— Atunci, în numele cărui lucru îmi tot dai cu adevărurile dumitale?

— Chestiile astea sunt cunoscute. Arhimede a exclamat „Evrika” în timp ce-şi făcea baia.

— Îmi permit să-ţi atrag atenţia că scăldătoarea avea o legătură directă cu legea lui. Doar n-ai să-mi spui că universul dumitale bruxellez avea o legătură nemijlocită cu Pompeiul.

— Gustave Guillaume, ilustrul lingvist, se afla de fiecare dată în autobuz atunci când dădea la iveală coerenta unui sistem.

— Iar dumneata luai autobuzul spre Place Brouckere când ai înţeles adevărul în privinţa Pompeiului, nu-i aşa?

— Nu, se întâmpla în tramvaiul care mergea dinspre Place Royale spre Place Louise.

— Ce pitoresc. Ce păcat că tramvaiele nu mai există! Dacă un creier atât de mediocru ca al dumitale

avea în el nişte intuiţii atât de grozave, al meu ar fi fost scânteietor.

— Mă îndoiesc. Dumneata ai o inteligenţă bună pentru laborator. Harul nu se pogoară asupra unor astfel de capete.

— Mai e nevoie să-ţi spun că eu nu cred în harul de care pomeneşti? Vezi dumneata, nu o inspiraţie divină mi-a îngăduit să întocmesc proiectul Pompei. Inteligenţa mea, înverşunarea inteligenţei mele e cea care m-a făcut să-l duc la capăt. Şi nu sunt pregătit să mă încred în altceva decât în efortul unui creier.

— În cazul ăsta, cum îţi explici că biata mea scăfârlie a avut acea iluminare?

— Există desigur o interpretare ştiinţifică a acestui fenomen. De la Marnix încoace, ştim că timpul e structurat ca o memorie infinită – ceea ce face posibile, fără intervenţia omului, alunecări spontane, „salturi” ale unor idei, ale unor date şi ale unor găselniţe de la o epocă la alta. Noi nu am dovedit acest lucru, bineînţeles,

dar nu sunt rare cazurile când teoremele preced demonstraţiile.

— Vrei să spui că ideea Pompei s-a plimbat singură prin văzduh şi a străbătut secolele pentru a ateriza, din întâmplare, pe umilul meu cap? Şi consideri asta o chestie serioasă?

— Între două absurdităţi, trebuie s-o alegem pe cea mai mică. O idee care porneşte în călătorie e ceva ciudat, desigur. Dar există lucruri şi mai incredibile. De pildă, un creier lipsit de anvergură care, cu şase secole mai înainte, ar dispune înăuntrul său de ceva cu care să presimtă o asemenea construcţie mentală – cine ar putea să înghită una ca asta? Pentru a admite o enormitate de soiul ăsta, ar trebui să fie ratificată vechea ipoteză a generaţiei spontanee. E de nesusţinut.

— Dar fantezia? Dar imaginaţia?

— Fantezia şi imaginaţia slujesc la a elabora viziuni pline de farmec, la a-ţi organiza divertismente interioare.

— Ei bine, pentru mine, proiectul Pompei era o „viziune plină de farmec”, un „divertisment interior”.

— Îţi baţi joc de mine? Cele mai strălucite minţi ale secolului douăzeci şi şase au colaborat timp de ani de zile pentru a construi această idee, şi vrei să mă faci să înghit afirmaţia că pentru dumneata a fost rezultatul unui moment de visare?

— Am înţeles. E o chestiune de orgoliu: ar fi dezonorant ca eu să vă fi devansat, nu-i aşa?

— Nu ne-ai devansat! Dumneata nu ai întemeiat nimic! Mintea dumitale ar fi incapabilă să înfăptuiască ceva!

— Sunt de aceeaşi părere, dar de ce te enervezi în halul ăsta?

— Pentru că eşti de o aroganţă insuportabilă! Cum de îndrăzneşti să sugerezi că ai fost prima care s-a gândit la acel lucru? Te-ai gândit la el pentru că Pompeiul fusese acoperit de o erupţie! Noi am avut aşadar ideea mai înainte!

— Nu-i un motiv să-mi vorbeşti pe tonul ăsta. Nu uita de respectul pe care-l datorezi unei persoane în vârstă de peste şase sute de ani.

— Asta s-o spui altuia. Eu am cu zece ani mai mult decât dumneata.

— Ascultă, în felul ăsta n-o scoatem la capăt. Să fie clar: ori sunt o hoaşcă bătrână şi Pompeiul a fost distrus acum 2501 ani. Ori sunt mai tânără decât dumneata şi Pompeiul a fost distrus anul trecut. Altminteri povestea nu stă în picioare.

— Tot nu ai înţeles fraza lui Marnix: „Între ceea ce a avut loc şi ceea ce nu a avut loc nu există o diferenţă mai mare decât cea dintre plus zero şi minus zero”.

— Nu văd cu ce anume ne-ar ajuta să avansăm în discuţia noastră.

— În cazul de faţă, ai putea să înţelegi că acel plus şi acel minus zero reprezintă cele două adevăruri pretins antagoniste. E ceva care te plasează cel mai clar în timp: în epoca voastră, doar fizicienii acceptau coexistenţa

unor date contradictorii. Ceilalţi se aflau încă la stadiul terţului exclus. Prin urmare, pentru dumneata, e de neconceput să admiţi că erupţia Vezuviului a avut loc anul trecut şi totodată în urmă cu 2501 ani. Pentru noi, nu există nicio imposibilitate logică să atribuim acestui eveniment două date atât de distanţate în timp.

— Ce limbaj confuz. Parcă am fi la universitate.

— De îndată ce nu mai înţelegi, invoci limbajul confuz. Dar dacă ai fi pur şi simplu limitată, ce-ai zice?

— Ca să mă exprim ca dumneata, e posibil să nu găsim nicio contradicţie între faptul că eu sunt stupidă şi acela că dumneata bălmăjeşti ceva într-un stil îngrozitor şi confuz.

— Eu utilizez în mod expres un limbaj simplist şi primar pentru ca dumneata să pricepi, şi tot îl găseşti prea complicat. Eşti cumva retardată?

— Celsius… Celsius! Cred că am ghicit!

— Ai ghicit ce?

— Încerci să mă duci cu preşul! E o glumă!

— Ce anume e o glumă?

— Suntem în 1995! Cum de am putut să mă las prostită de farsa dumitale?

— Farsă?

— Dintotdeauna am fost de o credulitate exagerată. Dar de data asta, cum de-am putut înghiţi povestea dumitale cu secolul douăzeci şi şase? Jos pălăria, Celsius – fie că te cheamă sau nu aşa. În fond, te-am crezut din cauza figurii dumitale ca de piatră. Ce talent actoricesc! Ai un aplomb! Ai fost croit pentru rolul ăsta. Şi câtă imaginaţie! Hologramele, balenele, căsătoria rezi-liabilă…

— Stai puţin…

— Ce e mai nostim e că ghicesc cine te-a pus să-mi joci farsa asta. În ajunul operaţiei mele, am avut o conversaţie despre Pompei cu un prieten care se cunoştea cu editorul meu. El trebuie să-i fi povestit tărăşenia a doua zi. Totuşi, să aştepte să mă trezesc din anestezie ca să-mi joace toată comedia asta e un lucru

deosebit de pervers.

— Ce legătură are editorul dumitale cu toată povestea asta?

— El te-a plătit, nu? Ştiam că aştepta un prilej ca să-mi joace un renghi. Se vede cât de colo: toate elucubraţiile dumitale în legătură cu viitorul editării de carte, despre păstrarea sau nu a cărţilor mele în acel faimos depozit, erau o modalitate de a mă pune la încercare, de a vedea dacă am simţul umorului. Sunt sigură că el ne observa încă de la început, graţie unei camere video.

— „El”, cine anume?

— În sfârşit, „ei”, la plural! Toată banda! Şeful cel mare, ataşaţii de presă, coordonatorii colecţiei, contabilii… Cred că s-au distrat de minune, ticăloşii!

— Îmi pare rău că trebuie să-ţi spun că te înşeli. Nu e vorba de nicio farsă. Suntem cu adevărat în anul 2580. Cât despre editorul dumitale, el nu mai există.

— Nu mai există? Mi-ar plăcea să te cred! auzi, să

încerce el să mă facă să cred că sunt epileptică!

— Dar chiar eşti!

— Nu te mai strădui atâta, bătrâne. Cred chiar că te-am recunoscut: nu te aflai cumva în biroul lui X, când am fost să-mi duc manuscrisul?

— Ce tot spui acolo?

— Cum de n-am înţeles, când pretindeai că ai câştigat un concurs de frumuseţe?

— Nu un concurs de frumuseţe: cel mai ridicat coeficient estetic din promoţia mea…

— Da, eşti un tip comic! Ei bine, să-i spui din partea mea editorului că am găsit toată înscenarea foarte caraghioasă, dar că nu mă mai las dusă de nas.

— Judecă puţin: editorul dumitale nu ar avea niciun interes să-ţi însceneze toată comedia asta.

— Ba da. Ca să mă convingă că sunt nebună.

— Pentru ce?

— Nu ştiu. Poate ca să mă apuc să scriu lucruri care să-l satisfacă mai mult: biografii istorice, SF-uri…

— SF-uri? Te afli în plin SF.

— Sunt de acord cu dumneata!

— Nu în sensul în care înţelegi dumneata. SF ar fi să crezi în farsă. Adevărul este că suntem în 27 mai 2580.

— Iar eu sunt regina Angliei. Ne-am distrat destul. Poţi, te rog, să mă conduci acasă? Cutia mea de scrisori probabil că plesneşte de plină ce e, trebuie să ud hibiscusul…

— Ar trebui să te obişnuieşti cu ideea că scrisorile pe care le-ai primit au rămas fără răspuns.

— Niciodată nu e prea târziu. Am mai răspuns la scrisori vechi de şase luni.

— Dar ai răspuns şi la scrisori vechi de 585 de ani?

— „Dragă Ioana d’Arc, am primit scrisoarea ta din…”

— Nu, nu e amuzant.

— Sunt de aceeaşi părere. Încetează odată.

— Să întârzii conştientizarea situaţiei nu-ţi va fi de

niciun ajutor. Ştiu că e dureros pentru dumneata, dar trebuie să admiţi că suntem în secolul douăzeci şi şase.

— Tot nu s-a isprăvit povestea asta?

— Din păcate, nu. Abia începe. – Dovedeşte-o!

— Ce anume vrei să dovedesc?

— Nimic mai uşor decât să-mi dovedeşti care e epoca dumitale. Scoate-mă afară, în stradă: voi şti la ce să mă aştept.

— Nu am acest drept.

— Ca din întâmplare! Aşadar, ai vrea să te cred doar pe baza trăncănelii dumitale?

— Pot să-ţi aduc un calendar care să-ţi ateste…

— Da, un calendar pe care l-ai cumpărat din magazinul de farse şi păcăleli!

— Dacă mi-aş debranşa holograma, m-aş afla gol puşcă în faţa dumitale şi ai fi obligată să mă crezi.

— Eroare. Singura mea concluzie ar fi că ai intenţii necurate.

— Nici pomeneală!

— Degeaba insişti, Celsius. Pentru mine, unica dovadă valabilă este o plimbare afară.

— Nu pot.

— Cu atât mai rău pentru dumneata. Nu te cred. Suntem în 1995.

— Cum să te conving?

— N-ai să mă poţi convinge.

— Hai să vedem… În 2248, s-a descoperit că şofranul avea proprietăţi eficace în tratarea bolilor mintale.

— Ce poetic. Continuă.

— Criza de energie a antrenat, după începutul secolului douăzeci şi doi, răsturnări politice considerabile.

— Oricine ar fi putut să prevadă lucrul ăsta.

— Ca reacţie împotriva acestor schimbări, Academia Franceză a pus la cale o sinucidere colectivă: la 15 ianuarie 2145, cei patruzeci şi cinci de academicieni îmbrăcaţi în uniforma verde s-au aruncat

în Sena. Fiecare din ei îşi legase în chip de lest ultima ediţie a dicţionarului lor, astfel încât s-au dus direct la fundul apei.

— Ar trebui să mănânci şofran, Celsius.

— Nu: injecţiile făcute din şofran sunt bune în tratarea bolilor mintale.

Trebuie să se prepare un precipitat într-o soluţie de tartru…

— Şi cu un pic de frişca proaspătă?

— Frişca extrasă din laptele de balenă e dezgustătoare. În prezent, prăjiturile Saint-Honore se prepară fără frişca.

— I-auzi!

— Oricum, frişca era dăunătoare pentru sănătate.

— Spune-mi, Celsius, crezi într-adevăr că asemenea argumente pot să mă convingă?

— Încerc să mă cobor la nivelul dumitale. E limpede că cercetările lui Marnix în legătură cu principiul quandochităţii şi cu reversibilitatea anionică

îţi trec la doi kilometri pe deasupra capului. Aşadar, m-am gândit că modul în care a evoluat fizic ţi-ar fi mai pe înţeles.

— Mulţumesc pentru condescendenţă. Dar umorul tip tartă cu frişca mai există?

— O, umorul s-a schimbat mult.

— Spune-mi un banc din secolul douăzeci şi şase.

— Un banc?

— Ştii, o istorioară caraghioasă care să-i facă pe oameni să râdă la sfârşitul mesei.

— Nouă nu ne plac oamenii care râd la sfârşitul mesei. E vulgar.

— Desigur. Dar vă povestiţi şi voi nişte istorioare nostime, totuşi?

— Să… se mai întâmplă să povestim chestii nu prea amabile despre răsăriteni. Asta ne face să râdem.

— Mda. Umorul nu s-a schimbat chiar atât de mult pe cât pretinzi. Hai, spune-mi un banc despre răsăriteni.

— Ei bine… un răsăritean se întâlneşte cu alt

răsăritean. Îi spune: „Bună ziua, cum o mai duci?”. Iar celălalt îi răspunde: „O duc cu preşul”.

— Şi mai departe?

— Nimic. Asta e tot.

— Aveai dreptate. Umorul s-a schimbat.

— Vezi bine, deci, că suntem în secolul douăzeci şi şase.

— Teamă mi-e că e nevoie de mai multe dovezi pentru a mă convinge.

— Nu-ţi pot dovedi că suntem în 2580 deoarece am primit ordinul de a nu-ţi relata despre secolele trecute.

— Mi-ai povestit totuşi despre frişca, despre şofran, despre Academia Franceză…

— Fiindcă erau nişte anecdote.

— Sinuciderea Academiei Franceze era o anecdotă?

— În comparaţie cu ororile petrecute de atunci încoace, da.

— Spune mai bine că voi nu mai aveţi imaginaţie.

— Ai să mă scoţi din minţi!

— Am să-ţi fac o injecţie cu şofran amestecat cu tartru.

— Nu mai râde! Oamenii pe care îi iubeai au murit, înţelegi? Au murit de secole!

— Nu, Celsius, cu asta nu se glumeşte.

— E timpul să înţelegi! Secolul douăzeci şi şase nu e deloc ceva de care să te amuzi!

— Nu aveai dreptul să foloseşti un astfel de argument de prost gust.

— Sunt conştient că e de prost gust, dar mi-am dat seama că era singurul argument în stare să te convingă. Nu mă poţi bănui că l-am inventat.

— Mai ştii? Eşti atât de greoi.

— Pot fi şi mai greoi, dacă tot nu mă crezi. Pot să fac cercetări ca să-ţi spun cum au murit cei pe care îi iubeai.

— Ai milă! Nu!

— Constat cu plăcere că nu mă mai suspectezi de minciună.

— Eşti sadic.

— Nu. Adevăratul sadism ar fi fost să te las să crezi că aveai să-ţi revezi prietenii.

— Şi deoarece cuvântul „moarte” rămâne cel mai eficient când e vorba de a convinge pe cineva, am fost nevoit să recurg la el.

— Aşa, fă acum pe generosul.

— Dar… iar începi să plângi? Ai plâns tot timpul de când ne-am întâlnit!

— În clipa asta nu mai am nicio speranţă. Acum cinci minute, am crezut într-adevăr că era vorba de o farsă. Acum, nu mai am nicio îndoială, ştiu că au murit şi că nu-i voi mai revedea niciodată pe cei dragi. Şi plâng, da, fiindcă sunt singură pe lume.

— Nici pomeneală de aşa ceva: populaţia planetei se ridică în prezent la…

— Nu vreau să ştiu! Mă simt cu atât mai singură cu cât sunteţi mai numeroşi!

— Muşcă-ţi limba.

— Pe tine ar trebui să te muşc, bădă-i anule.

— Nu vom ajunge nicăieri, dacă ne certăm tot timpul.

Note:

1. *Carte du Tendre*, harta unui tărâm alegoric, ţara Iubirii, ale cărei nesfârşite drumuri şi poteci au fost imaginate şi descrise, în opusuri reunite sub titlul generic de mai sus, de către reprezentanta literaturii „preţioase” Madeleine de Scudery (1607-1701) şi de cercul de literaţi care frecventa salonul ei. (n.t.)

— Mai bine, tot nu mai aveam de gând să merg mai departe! Ultima mea dorinţă este să-ţi sar la beregată, brută apuseană ce eşti! Tu eşti cauza nenorocirii mele…

— Şi viceversa.

— Nefericirea dumitale nu e nimic pe lângă a mea! Pierderea cuiva drag e tot ce poate fi mai rău pe lume.

— Şi ce? Ai de gând să-mi povesteşti *Harta Iubirii?*

— Am intenţia să vă duc la pieire! Să vă distrug, pe dumneata, secolul vostru şi lumea voastră!

— Bravo. În sfârşit, o idee constructivă. Şi cum ai de gând să procedezi?

— Am să găsesc butonul roşu pe care e de ajuns să apăs ca să arunc în aer planeta.

— Emoţionant. Într-adevăr, aşa îşi imaginau oamenii viitorul, în vremea dumitale.

— Într-un fel sau în altul am să vă fac rău!

— Suntem siguri. Din cauza asta îţi interzicem să ieşi de aici.

— Am să vă fac rău chiar şi de aici!

— Hai, dă-i drumul, fă-mi rău.

— Dumneata eşti obligat să stai cu mine, nu-i aşa, Celsius?

— Ei, da.

— Prin urmare, nu ai dreptul să ieşi?

— Unde vrei să ajungi?

— Am posibilitatea să te scot din sărite. Cred de altfel că pentru asta sunt înzestrată de la natură.

— Iar eu îţi amintesc că am toată libertatea să te pocnesc unde vreau. Cred că am început să prind gustul.

— Pică la fix. Ador asta.

— Parcă altceva spuneai, când ţi-am aplicat o directă în ochi.

— Mi-am schimbat părerea. Sunt masochistă de patruzeci de secunde.

— Vom vedea.

— Am să-ţi povestesc versiunea mea despre ce s-a petrecut între 1995 şi 2580.

— Amuzant.

— Nu am să-ţi pot expune faptele decât sumar: unicele mele surse sunt elementele neînsemnate pe care le-a lăsat să scape conversaţia dumitale. Sunt, ca să zic aşa, detectivul viitorului.

— Nu, al trecutului.

— Ai dreptate, încă nu m-am obişnuit. Aşadar, în secolul douăzeci şi unu, criza energiei a luat o turnură decisivă. Au început economiile drastice. Cred că am înţeles că unele civilizaţii bogate, chiar anglofone, au sărăcit într-o măsură considerabilă.

— Ce anume te face să crezi asta?

— Aluzia dumitale la un scriitor din secolul douăzeci şi unu, Braham, care ar fi refuzat să descrie suferinţele concetăţenilor săi, cărora nu reuşea să le ortografieze numele de familie. Acest ultim element mi-ar sugera că era vorba de Ţara Galilor. Simplă ipoteză, bineînţeles.

— Eu nu spun nimic.

— În sfârşit, într-un fel sau altul, sărăcia trebuie să se fi răspândit în multe societăţi care fuseseră îndestulate, pe măsură ce se adâncea în lumea a treia. Lucrul sigur este că o nemulţumire extremă trebuie să fi pus stăpânire pe întreaga planetă.

— Hm?

— Da, altminteri n-ar fi avut loc acel teribil război mondial din secolul douăzeci şi doi.

— Povesteşte-mi şi mie.

— În relatările dumitale ai menţionat deseori secolul douăzeci şi doi ca pe o culme a ororii. Pe de altă parte, ai afirmat că resursele nucleare erau de multă vreme epuizate. Nu mă prea pricep, dar pentru a ajunge atât de rapid la penuria nucleară, îmi închipui că oamenii trebuie să se fi dedat la un dezmăţ atomic. Iar asta mă intrigă.

— Te intrigă că a avut loc un război? De fapt, contrariul ar fi fost o ciudăţenie.

— Nu: ceea ce mă intrigă e faptul că omenirea a supravieţuit. Noi am fost tot timpul convinşi că în cazul unui conflict nuclear ar urma sfârşitul lumii, sau cel puţin sfârşitul speciei noastre. Prin urmare mă intrigă faptul că oamenii au reuşit să păstreze o moderaţie în barbaria lor. În fond, „barbar moderat” este o bună

definiţie a omului.

— Vorbeşte în numele dumitale.

— Nu; eu sunt într-adevăr barbară, dar nu moderată. Iar în ce te priveşte, dumneata eşti moderat, dar nu meriţi titlul de barbar.

— Definiţia dumitale nu pare a fi prea bună: ea nu se potriveşte primelor două fiinţe omeneşti pe care le întâlneşte.

— E adevărat. Cu atât mai mult mă intrigă relativa moderaţie a acelui război nuclear. Cum de aţi reuşit voi să vă stăpâniţi?

— „Voi, voi”! Eu nu existam pe atunci!

— Ai dreptate. Sunt înclinată să te identific cu tot ce s-a petrecut din 1995 încoace.

— De altminteri, adjectivul „moderat” nu se potriveşte deloc acelui conflict.

— Şi totuşi, omenirea a supravieţuit! Cum de a fost posibil?

— A fost un război responsabil.

— Ar fi trebuit să bănuiesc! E adjectivul dumitale preferat. Un „război responsabil”: ce grozăvie! Singura scuză a războiului este că el corespunde unei nebunii a speciei umane. Dacă dumneata faci din război un act responsabil, nu-mi mai rămâne decât să vomit.

— Nu te jena. Război responsabil, îmi menţin afirmaţia: fără acel conflict, cine ştie în ce stadiu ne-am afla în prezent. În orice caz, nu am fi avansat atât de mult în cercetările noastre ştiinţifice, nu am fi putut salva Pompeiul – şi dumneata nu te-ai afla aici.

— Nu mai răsuci cuţitul în rană.

— Se poate afirma că dumneata ai murit pentru Pompei. Este o cauză nobilă. Asta ar trebui să te consoleze: nu ţi-ai sacrificat viaţa în zadar.

— Problema este că nu am murit.

— Este, într-adevăr, o problemă. Dar ea nu e deloc ireversibilă, dacă asta te poate uşura. În loc să te compătimeşti, povesteşte-mi mai bine ce a urmat după

secolul douăzeci şi doi.

— O, după… Presupun că eşti de acord că trebuie să vă asumaţi consecinţele logice ale acelui război. Prima consecinţă a fost nu o criză de energie, ci o lipsă de energie. De unde poveştile fanteziste pe care mi le-ai spus mai înainte.

— Nu chiar atât de fanteziste.

— Consecinţele materiale au avut efecte politice: de unde tirania, elitismul dus la extrem, oligarhia energetică despre care mi-ai vorbit. Asta e.

— Cum, „asta e”? Ai şi terminat? în felul acesta rezumi dumneata mai mult de trei secole de istorie?

— Nu prea văd ce-aş mai putea spune.

— Câtă lipsă de imaginaţie pentru o romancieră!

— Mă specializasem mai ales în dialoguri.

— Fericită coincidenţă.

— Şi apoi, am scrupule în a-mi da frâu liber imaginaţiei în legătură cu un subiect atât de sinistru. Mai există însă un detaliu care mă intrigă.

— Confesează-te, copila mea.

— Presupun că dispariţia ţărilor este o consecinţă a războiului: de unde cele două orientări, apusenii şi răsăritenii. Ei bine, mă miră că axa aleasă a fost Est-Vest. Am fost întotdeauna convinsă că axa Nord-Sud era mai importantă.

— Aşa?

— Da. Axa Nord-Sud este axa bogăţie-sărăcie. Axa Est-Vest e mai puţin fundamentală: ea opune două culturi, două filosofii. Dialogul pare posibil, iar confruntarea e interesantă. Axa Nord-Sud amuţeşte toate gâtlejurile: cum să îndrăzneşti să vorbeşti despre foame, despre sete, despre moarte? Montesquieu şi numeroşii săi emuli au fermecat Occidentul; dar nu va exista niciodată un echivalent al *Scrisorilor persane* pentru

Note:

1. *Lettres persanes*, lucrare a gânditorului şi

moralistului francez Montesquieu (1689-1755). Una din scrierile sale, *De l'esprit des lois (Despre spiritul legilor)* a stat la baza Constituţiei revoluţionare din 1791. (n.t.)

Sud, nu vor exista niciodată *Scrisori tehadiene* sau *Scrisori rwandeze*, pentru că acestea ar fi nişte cărţi înspăimântătoare. Şi, subliniez, vorbesc despre epoca mea. Nici nu îndrăznesc să mă gândesc la ceea ce s-a întâmplat cu Sudul de atunci încoace. Tăcere.

— Nu ai nimic să-mi spui?

— Te ascult. E interesant să-ţi auzi secolul povestit de o străină.

— Te-am întrebat ceva, Celsius.

— Da? Ce anume?

— Da. Ce s-a întâmplat cu ţările din

Sud?

— Ţi-am mai spus. Nu mai există ţări, nu mai există decât două orientări, Răsăritul şi Apusul…

— Ştiu, ştiu. Curioasă terminologie. De ce nu s-au păstrat patru orientări? Cifra 4 este singura care oferă acces la totalitatea universului. De ce nu s-a împărţit, să zicem. Apusul în Apusul boreal şi Apusul meridional?

— Exemplul Yemenului şi al Coreei nu ţi-a fost de ajuns?

— Bineînţeles. Nu spuneam asta din dorinţa de a crea noi frontiere. Doar că mi se pare bizar faptul că nu s-au păstrat decât Estul şi Vestul ca polarizări.

— Iar mie mi se pare extrem de bizar să aud o gâsculiţă literară criticând deciziile unui secol pe care nu-l cunoaşte.

— Dar nu îl critic! Mă limitez să-mi exprim mirarea! Ce nervos ai devenit deodată.

— Sunt nervos pentru că dumneata eşti enervantă.

— În 1995, mi se spunea asta tot timpul.

— Mă simt brusc solidar cu epoca dumitale.

— Nu devia de la subiect. Povesteşte-mi ce s-a întâmplat cu populaţiile din Sud.

— De ce neapărat Sudul? Evocai axa Nord-Sud şi nu-mi pui întrebări decât despre Sud. Pune-mi întrebări despre Nord.

— Dă-mi voie să aflu mai întâi cum se mai simte bolnavul. După aceea, vom avea timp să vorbim şi despre cel sănătos.

— Cel sănătos, cel sănătos… Nordul a suferit mult, să ştii.

— Nu mă îndoiesc. Dar suferinţele Nordului au fost întotdeauna derizorii în comparaţie cu cele ale Sudului. Ca şi cum cantitatea de oroare pe care o poate cuprinde Sudul este superioară celei a Nordului.

Tăcere.

— Oricum, nu văd de ce ţi-aş pune întrebări despre Nord: sunt lămurită în privinţa lui doar uitându-mă la dumneata. Dumneata eşti un om din Nord, Celsius, asta sare în ochi, şi numele te dă de gol, ca şi acela al faimiosului dumitale Marnix, de altfel. Trag de aici concluzia că lumea septentrională este tot cea a

îmbuibaţilor, a „Progresului” – şi a cinismului.

— Cinic, eu?

— Eu îţi pun o întrebare în legătură cu Sudul, iar dumneata îmi răspunzi că Nordul a suferit mult. E ca şi cum aş fi întâlnit-o pe Eva şi aş fi. Întrebat-o: „Şi ce mai face micuţul dumitale Abel?”, iar ea mi-ar fi răspuns: „O, bietul meu băieţel

Cain a făcut buba când l-a ucis pe pungaşul ăla”. Tăcere.

— Ai o mutră ciudată, Celsius.

— Nu sunt obişnuit să vorbesc atât de mult.

— E curios. Te-ai înverzit la faţă abia de câteva minute.

— Oboseala se manifestă brusc.

— Mda. A fost de ajuns să vorbesc despre Sud şi pac: domnul a obosit.

— Lumea meridională invită la somnolenţă, e un lucru bine cunoscut.

— Îţi baţi joc de mine?

— Da.

— Şi îţi baţi joc de Sud? Tăcere.

— De ce nu răspunzi?

— Nu am dreptul.

— Nu ştiu dacă îţi dai seama că tăcerea asta mă duce cu închipuirea la ce e mai rău.

— Închipuie-ţi tot ce doreşti.

— Îmi închipui că s-a revenit la sclavie. Populaţiile din Sud sunt obligate să slujească populaţiile din Nord. Şi voi îi pedepsiţi cu lovituri de bici când nu sunteţi mulţumiţi de ei.

— Povestea dumitale este un fel de *Coliba unchiului Tom.* Ce idee înviorătoare. Peste cinci minute, am să-mi chem sclavii şi am să le poruncesc să te lege fedeleş. Apoi au să se întoarcă pe plantaţiile mele de bumbac.

— Bun, nu era vorba de aşa ceva. Uf… trebuie să fie ceva în legătură cu criza de energie. Am găsit! Oamenii din Sud au fost reduşi la condiţia de hamsteri.

— De hamsteri?!

— Da: toate populaţiile din Sud sunt închise în nişte roţi uriaşe pe care, întocmai ca nişte hamsteri, le fac să se învârtă pentru a produce electricitate.

— Ce noroc pe editorul dumitale să întâlnească un scriitor cu o imaginaţie atât de bogată!

— Din păcate, mă tem că imaginaţia mea a fost depăşită.

— Teamă întemeiată.

— Ai fost cumva în Sud, Celsius?

— Am fost la Pompei.

— Pompei nu se află în emisfera sudică.

— Sudul nu are nicio legătură cu emisfera.

— Ai dreptate. Şi nu ai făcut şi alte călătorii în Sud?

— Nu.

— Ciudat. Un om atât de important ar trebui să călătorească mai mult.

— Intenţionezi să mă înveţi rolul unui om

important?

— Un om politic călătorește, totuși.

— Puțin. Și numai atunci când e neapărat nevoie.

— De pildă?

— Am fost la răsăriteni ca să particip la câteva colocvii științifice. Ōsaka, Hong Kong…

— E plăcut să aud niște nume de orașe. Și asta nu ți-a stârnit dorința de a da o raită până la minunile din sudul Răsăritului?

— Politica nu e totuna cu turismul.

— Ce om integru!

— Un om responsabil, atâta tot.

— Dar Tiranul călătorește?

— Crezi că nu are și altceva de făcut?

— Stăpânul lumii nu se cuvine să cunoască teritoriile pe care le guvernează?

— Le cunoaște. El dispune de cel mai bun arsenal cartografic și de o rețea de informații cum nu se poate mai competentă.

— Oare n-ar trebui să…

— Mă văd obligat să te opresc. Nu găseşti că ai elucubrat de-ajuns?

— Nici nu ştii ce aveam de gând să spun.

— Ba da, ştiu. Aveai de gând să-mi povesteşti genul de aberaţii pe care le propovăduiau sufletele nobile din secolul vostru: un conducător trebuie să fie apropiat de oameni, trebuie să-i poată înţelege, şi întreaga demagogie a idealurilor voastre democratice. Într-un cuvânt, ai vrea ca Tiranul să meargă să strângă mâinile bunului popor, aşa cum se întâmpla în epoca voastră înduioşătoare.

— În sfârşit, mă întrebam şi eu dacă poţi cumva să iei decizii în legătură cu o stare de lucruri pe care nu o vezi tu însuţi?

— Şi dacă ar vedea-o el însuşi, cu ce-ar schimba asta lucrurile? Ca să înţelegi o problem. a trebuie să te fi confruntat cu ea! Şi cum ar putea Tiranul să se confrunte cu toate problemele planetei?

— Prin urmare, guvernează orbeşte?

— Este foarte bine informat.

— În cazul ăsta, deţinătorii puterii sunt cei care îl informează.

— Mai puţin decât pe vremea voastră. Fiindcă astăzi informaţia este rezervată puterii oligarhice.

— Nu aţi inventat nimic. Numeroase regimuri au instituit confiscarea ei în cursul secolului meu.

— Există o mare deosebire: noi nu practicăm nicio formă de propagandă, dovadă fiind faptul că Tiranul se numeşte Tiran şi nu „prieten al poporului”, „preşedinte” sau alte tâmpenii mincinoase.

— Cazurile de clevetire sunt pedepsite?

— Dacă există clevetiri, ele nu ajung la urechile noastre. Nu ne sinchisim de ele nici cât negru sub unghie. Puţin ne pasă dacă Tiranul e dispreţuit sau nu de oameni.

— Într-un cuvânt, e un sistem care are toate defectele, în afară de ipocrizie.

— Crezi ce doreşti. Prea puţin ne interesează judecata dumitale.

— Drăguţ din partea dumitale, dar să nu pierdem firul discuţiei. Ce s-a întâmplat cu Sudul?

— Cum aş putea să răspund la o asemenea întrebare? E prea vastă. Dumneata mă întrebi ce s-a întâmplat cu jumătate din specia umană.

— Eşti aşadar de acord cu mine că problema nu e derizorie.

— Ba da, este, din exces de imensitate. Nici măcar Şeherezada nu ar avea curajul să-ţi răspundă.

— Nu te grăbi. Avem în faţă mai mult de o mie şi una de nopţi. Dumneata şi cu mine, Celsius, va trebui să ne petrecem veşnicia împreună.

— Mă faci să plâng.

— Sper din toată inima!

— Greşeşti crezând că ţi-e permis orice. Noi nu am ezitat niciodată când a fost vorba de eliminarea cuiva care ne stătea în cale.

— Asta nu mă înspăimântă. Moartea, pentru mine, ar fi. o uşurare. Nimic nu e mai rău decât starea asta intermediară.

Faptul că mă aflu încă aici, când, într-un fel, deja am murit este insuportabil.

— E amuzant cum toţi condamnaţii la moarte pretind că abia aşteaptă să-şi dea obştescul sfârşit. Se întâmplă mereu acelaşi lucru: atunci când se trezesc faţă-n faţă cu capsula de cianură, se înverzesc la faţă de spaimă şi imploră îndurare.

— Pari a te pricepe în materie de execuţii.

— Nu mă ascund.

— Dacă eşti un nemernic atât de sincer şi lipsit de scrupule, ce te împiedică să-mi răspunzi la întrebări cu toată sinceritatea?

— Când întrebările mă vizează doar pe mine, nu mă lipsesc de această plăcere.

— Dar pot, în sfârşit, să aflu şi eu cine mai este vizat, în cazul de faţă?

— Iar eu pot să aflu, în sfârşit, de ce te interesează chestia asta? De ce te preocupă atâta ceea ce s-a petrecut la mai multe secole după al dumitale?

— Cu puţin timp în urmă, îmi reproşai că nu mă interesa îndeajuns.

— Da, dar pui întrebări nepotrivite, care nu te vor duce nicăieri.

— Lasă-mă să judec singură.

— Asta în niciun caz.

— Dă-ţi seama: dumneata şi cu mine ne aflăm în pragul unei vieţi comune. E ca într-o căsnicie; chiar mai rău, deoarece nu avem posibilitatea de a ne despărţi. Şi suntem tineri, din păcate; nu vom muri curând. Cum vrei să ne petrecem următorii patruzeci de ani evitând să vorbim despre Sud?

— Nu e un subiect atât de important. Sunt sigur că o mulţime de oameni au trăit o viaţă întreagă fără să rostească acest cuvânt.

— Dacă există asemenea oameni, nu am niciun chef

să-i cunosc.

— Şi reciproca e valabilă. De altminteri, nimeni nu are chef să te cunoască în ziua de astăzi.

— E extraordinar ce arţăgos poţi fi cu mine.

— Nu văd pentru ce ţi-aş ascunde faptul că-mi displaci la modul absolut.

— Date fiind circumstanţele în care ne-am întâlnit, nimic mai firesc.

Închipuie-ţi însă că m-ai fi cunoscut în alt mod.

— Imposibil. Dacă ai fi fost din epoca noastră, ai fi fost îndrumată, de la cea mai fragedă vârstă, către straturile de jos ale populaţiei. Oamenii din elită nu sunt deloc înclinaţi să se amestece cu cei pe care-i numim „paria mintali”.

— Şi ce soartă le este rezervată acestor paria?

— Femelele mulg balenele şi hrănesc struţii. Masculii muncesc în abatoare, în agricultură şi păzesc depozitele.

— Dar muncitorii?

— Muncitorii sunt o castă mai sus. Trebuie să fii supercalificat ca să foloseşti utilajele în ziua de astăzi.

— Funcţionari mai există?

— Nu. Administraţia este informaţizată de la un capăt la altul.

— Atunci, unde sunt plasaţi cei care nu sunt buni la nimic?

— În uzinele de cuvinte încrucişate.

— Poftim?

— Da. Ne-am dat seama că jocurile de cuvinte încrucişate realizate pe calculator nu prezentau niciun interes.

Cuvintele încrucişate rămân singurul teren unde un om cu un coeficient intelectual scăzut poate depăşi o maşină. Aşa că, pentru ca oamenii aceia să aibă impresia că sunt folositori şi să nu ameninţe pacea socială, noi am creat numeroase uzine de cuvinte încrucişate care au şters cu buretele până şi amintirea

şomajului.

— Dar… există o cerere pentru toate acele cuvinte încrucişate?

— Cererea se mai şi stimulează. Noi am răspândit patima cuvintelor încrucişate în sânul celor de 80-100.

— Celor cum?

— Celor de 80-100, cu alte cuvinte, cei al căror coeficient intelectual se situează între 80 şi 100. Aceştia constituie 90% din populaţia mondială.

— Media a scăzut faţă de epoca mea.

— Da, dar cei mai buni au devenit şi mai buni. Să revenim la cei de 80-100: ei constituie ţinta principală a oricărei politici responsabile, deoarece sunt cei mai numeroşi.

— În fond, ăştia sunt mediocrii.

— Se poate spune şi aşa.

— Crezi că şi eu fac parte din ei?

— Eşti obsedată de propria persoană, nu? Linişteşte-te. La o primă evaluare, dumneata eşti o

sfeclă.

— O sfeclă?

— Aşa îi numim noi pe cei de 50 – 80.

— Zău că prefer mai degrabă să fiu o sfeclă decât o mediocră.

— Să-ţi fie de bine.

— Înveseleşte-mă. Spune-mi ce nume daţi fiecăruia din straturile populaţiei.

— Mai jos de 50, nu se mai poate vorbi cu adevărat de fiinţe omeneşti. Nu ne mai vine să ne batem joc de nefericiţii aceştia; aşa că am hotărât să-i desemnăm printr-o denumire abstractă: îi numim pâlnii.

— De ce? Pentru că folosesc obiectul ăsta în loc de pălărie?

— Ce mai e şi cu povestea asta? Şi de ce te amuzi atâta?

— În epoca mea, când venea vorba de un nebun, se spunea că se plimbă cu o pâlnie pe cap.

— Şi asta te face să te amuzi în halul ăsta?

— Da!

— N-am să înţeleg niciodată umorul sfeclelor.

— Şi reciproca e valabilă.

— Cum cei de 80-100 constituie marea majoritate, noi preferăm să nu le dăm un nume, ca să nu-i jignim (sunt cei mai susceptibili). Îi numim cei de 80-100. Numărul acesta spune totul.

— Mai departe?

— Mai există „caducii”: cei de 100-120. Aceştia nu sunt destul de inteligenţi pentru a face parte din elită, dar sunt prea inteligenţi pentru a fi mediocri. Ei reprezintă principala noastră problemă. Nu prea ştim unde să-i situăm, cu atât m.ai mult cu cât nu se remarcă prin supunere. Noi încercăm să-i orientăm spre o carieră artistică.

— Arta nu are nicio legătură cu coeficientul intelectual!

— Părerea unei sfecle.

— Întocmai: eu, o sfeclă, eram artistă.

— Nu: dumneata erai scriitoare.

— Şi în ce segment îi situezi dumneata pe scriitori?

— Interesant în legătură cu literatura este că ea se manifestă în fiecare strat al populaţiei. Există scriitorii sfecle, care se adresează unor cititori sfecle, scriitorii 80-100, caducii, şi aşa mai departe. Literatura ne este foarte utilă, fiindcă ne permite să sondăm starea de spirit a diferitelor straturi intelectuale.

— Eu una aş fi vrut să fiu o scriitoare pâlnie.

— Pâlniile nu citesc.

— Tocmai de aceea.

— Mincinoaso! Dumitale îţi plăcea să fii citită.

— În vremea mea, da. Dar faptul de a fi destinată unei pături intelectuale bine determinate – fie ea cea mai de jos sau cea mai de sus – mă dezgustă.

— Ce sensibilă eşti. Continui: mai există mica elită, constituită din cei de 120-130. Aproape toţi juriştii se situează în acest segment. Mai există elita: cei de 130-150. Aceştia sunt medici, ingineri. Vine apoi marea

elită. Cei de 150-190. Ei sunt fizicieni, matematicieni.

— Lasă-mă să continui: dincolo de 190, se află geniile, ca dumneata, Celsius.

— Da, doar că nu se numesc genii, se numesc Granzi, pur şi simplu.

— Ca granzii de Spania.

— Da, numai că nu mai există nicio Spanie şi toate acestea nu au nicio legătură cu nobleţea.

— De asta mi-am dat deja seama.

— Unul dintre aspectele frumoase ale sistemului nostru este că Tiranul are un coeficient intelectual de 140. El nici măcar nu face parte din marea elită.

— Da, e aproape un retardat.

— Te-ai privit vreodată în oglindă?

— Scuză-mă, dar nu am auzit prostie mai uluitoare decât clasificarea voastră. Soiul ăsta de termometru al inteligenţelor şi al carierelor e exasperant de greoi: nici măcar în epoca în care am trăit, care nu era dintre cele mai subtile, nu s-ar fi putut imagina vreodată un sistem

atât de simplist şi de arhaic. De altfel, lumea începea să fie de acord în legătură cu deşertăciunea testelor de inteligenţă.

— Ceea ce mă amuză este că, dacă te-aş fi situat printre Granzi, ai fi găsit aceste categorii excelente.

— Dar pe mistici unde îi aşezi?

— Pe mistici? De ce nu pe trapezişti?

— Răspunde.

— Ce întrebare deplasată! Nu mai există mistici. Cum vrei să mai existe mistici?

— Dar dumneata de unde ştii că nu mai există mistici? Asta nu e o meserie şi nici nu e scrisă pe feţele oamenilor.

— Ba da: misticii au obrajii supţi şi ochii înconjuraţi de cearcăne.

— Un loc comun idiot şi dezminţit de cea mai mare parte a portretelor de mistici.

— Dar de ce vrei să ştii ce s-a întâmplat cu misticii? Faci cumva un studiu despre minorităţile etnice?

— Intuiţia îmi spune că odată cu grozăviile de care nici nu îndrăzneşti să-mi vorbeşti a apărut din nou nevoia de misticism.

— Nu mai mult decât nevoia de ciumă şi de holeră.

— Eu, una, sunt sigură că misticismul a făcut ravagii. Dar că, întocmai ca iubirea adevărată, misticismul adevărat se practică în tăcere. De aceea scapă parametrilor voştri statistici.

— Presupunerile dumitale sunt de o superficialitate adorabilă. Prea puţin interesează dacă există sau nu există mistici, îmi vine să-ţi spun ce spunea Stalin atunci când i se aminteau obiecţiile Papei: „Vaticanul? Câte divizii?”

— Eu nu-ţi vorbesc de religie, îţi vorbesc de misticism.

— Cu atât mai mult. Unele religii revelate s-au putut organiza în grupuri de presiune: s-au creat nişte precedente afurisite. Dar misticii au tot atâta influenţă asupra viitorului lumii câtă au vânătorii de fluturi.

— Habar nu ai.

— Nu fi ridicolă.

— Dumneata îmi pari a fi cel mărginit. Nicio ştiinţă, nicio inteligenţă, fie şi a dumitale, nu-şi poate permite să nu ţină seama de chestiunea asta.

— Care chestiune?

— A misticismului. A lumii invizibile.

— Stai puţin… Doar nu ai de gând să-mi vorbeşti despre Dumnezeu?

— Nu: nu e un subiect de conversaţie.

— **Atunci, despre ce anume** vorbeşti?

— Despre lucrurile despre care nu se vorbeşte. Despre acele nelinişti, despre necunoscutul care nu se poate să nu te obsedeze, despre acele lucruri incomprehensibile şi inexprimabile pe care le putem auzi în acordurile unor concerte de Bach, care nu ne lasă să dormim noaptea, care ne fac să ne gândim că suntem orbi şi surzi…

— Poveşti de adormit copiii.

— Concertele de Bach sunt poveşti de adormit copiii?

— Concertele lui Bach sunt expresia geniului. E normal să te depăşească.

— Aha. Pe dumneata nu te depăşesc? Dumneata compui cumva concerte comparabile dimineaţa, în timp ce-ţi faci duşul?

— Fiecare cu talentul său.

— Aşa e. Bach cu muzica, iar dumneata cu erupţiile vulcanice.

— Ai terminat cu inepţiile dumitale?

— Ai să laşi cumva posterităţii un *Menuet pentru Vezuviu şi orchestră – apocaliptica ma non troppo?*

— Unde vrei să ajungi?

— Cum poţi să crezi că opera lui Bach sau a lui Mozart intră în simptomatologia dumitale intelectuală? Cum de poţi fi atât de surd încât să nu auzi că undeva acolo se manifestă nişte fenomene la care dumneata nu vei avea niciodată acces?

— Şi ce-ai vrea ca toate astea să-mi provoace?

— Frică. Aş vrea să-ţi provoace frică.

— Frică de ce anume?

— Frică de ceea ce eu nu-mi îngădui să numesc. Frică de ceea ce nu poate fi numit.

— Am înţeles! Dumneata vrei să-mi inspiri frica de infern! Să mori de râs, nu alta.

— Nu: infernul are nume. A numi lucrurile înseamnă a le răpi caracterul primejdios. Şi nu am nicio îndoială asupra unui lucru: în cele din urmă te va cuprinde frica.

— Dumneata te iei cumva drept statuia Comandorului din *Don Giovanni?*

— Probabil că ai lucruri pe care ţi le reproşezi, dacă deviezi cu atâta înverşunare discuţia – şi o deviezi atât de stângaci, fiindcă exemplul lui Don Giovanni ţi se potriveşte ca o mănuşă.

— Găseşti că vreau să te seduc?

— Lui Don Giovanni nu-i plăceau femeile mai mult

ca dumitale. Ceea ce-l interesa era încălcarea regulilor.

— Încălcarea regulilor nu mă interesează, întrucât eu sunt cel care le creează.

— Oare dumneata nu ştii că există şi legi eterne asupra cărora nu ai nicio putere?

— Iat-o pe noua noastră Antigonă din secolul douăzeci. Ei bine, nu, închipuie-ţi că nu există legi eterne şi că responsabilitatea e singurul meu criteriu de judecată.

— Eu îţi repet: într-o bună zi, te va cuprinde frica. Nu vei şti nici măcar de ce anume îţi va fi frică, şi niciunul din frumoasele dumitale cuvinte despre responsabilitate nu-ţi va aduce pacea. În ziua aceea, nu mi-ar plăcea să fiu în locul dumitale.

Note:

1. Don Juan: seducător celebru, a cărui poveste a dat naştere unuia dintre cele mai durabile mituri din cultura occidentală şi a făcut subiectul a numeroase

opere de artă. În cazul de faţă, se face aluzie la opera lui Wolfgang Amadeus Mozart, *Don Giovanni*, cu un libret semnat de Lorenzo da Ponte, (n.r.)

2. Personaj din tragedia antică cu acelaşi titlu de Sofocle, celebru pentru curajul de a se împotrivi regelui în hotărârea de a-şi înmormânta fratele, apărând legile nescrise ale cetăţii, (n.r.)

— Spui asta ca şi cum eu aş fi vinovatul! Dar eu nu existam în vremea aceea.

— În vremea genocidului?

— Nu a fost un genocid, a fost o nimicire, pur şi simplu.

— Regret: uciderea tuturor populaţiilor din Sud – eu numesc asta genocid.

— Noi o numim altfel.

— La naiba! Prin urmare, asta s-a petrecut? Eu spuneam asta aşa, la întâmplare, ca să văd dacă pici în cursă. N-aş fi crezut niciodată că…

— Nu a fost un genocid, a fost o nimicire.

— Şi cinismul are nişte limite, Celsius! Prea puţin contează că voi numiţi asta genocid, nimicire sau bagatelă. E o mârşăvie, oricare ar fi terminologia folosită.

— Ar fi fost o mârşăvie dacă am fi decimat Sudul.

— Decimat? Nu aţi decimat Sudul, i-aţi ucis pe oamenii din Sud până la unul!

— Nu. Dumneata nu ai înţeles: decizia noastră a fost una de ordin intelectual. Noi am decis că nu va mai exista niciun fel de Sud.

— Poftim?

— Nu mai există Sud. Asta este.

— Vrei să spui că nu mai există nimeni în Sud?

— Nu, eu spun că nu mai există Sud. Oamenii din secolul douăzeci şi doi nu au vrut să-şi asume răspunderea pentru o asemenea exterminare: era vorba de suprimarea a doua treimi din populaţia lumii. Specia umană nu ar fi putut să trăiască mai departe cu o

responsabilitate atât de demenţială. Problema a fost rezolvată la scară enormă şi totodată într-o manieră sofisticată: avea să fie scufundat vasul odată cu echipajul. Ce s-a întâmplat cu oamenii din Sud?

Nu mai există Sud, prin urmare întrebarea dumitale nu are niciun sens.

— Răspunsul dumitale nu are niciun sens! Cum vrei să nu mai existe deloc Sudul? E imposibil!

— Draga mea prietenă, e posibil de patru secole, fără să fi fost necesară cauţiunea dumitale morală.

— Eu nu-ţi mai vorbesc de morală, îţi vorbesc de logică. Dacă există un Nord, un Est şi un Vest, din punct de vedere logic e insuportabil să nu existe şi Sud.

— Îţi place logica, nu? Ai picat la tanc, şi mie îmi place. Să vorbim despre ceva logic: să vorbim despre Pompei. Ce înseamnă faimoasa aporie a mincinosului în comparaţie cu aporia Pompeiului? Erupţia a fost declanşată acum un an – mai ştiu şi eu câte ceva, eu sunt cel care a provocat-o. Şi dumneata, din fundul secolului

douăzeci, ştii că Pompeiul a fost îngropat sub lavă în ziua de 24 august a anului 79 după Hristos – şi asta cu şase secole înainte de intervenţia noastră. Chestia nu stă în picioare, nu-i aşa? Din punct de vedere logic, nu se poate susţine, nu-i aşa?

— Nu numai din punct de vedere logic.

— Fiecare lucru la timpul său. Logica precede orice judecată, să nu uităm asta. Ceea ce vreau eu să te fac să admiţi este că aporiile pot să aibă o realitate mia-terială. Nu poţi nega asta: însăşi prezenta dumitale aici o dovedeşte. Până în secolul douăzeci şi doi, se credea că raţionamentele aporetice erau nişte angrenaje abstracte hărăzite colecţionarilor de idei bizare. Dar nu este aşa: cu aporiile se întâmplă ca şi cu macaroanele, cu gramatica sau cu viaţa, în general: ele sunt ceea ce faci din ele.

— Nu-i adevărat: nu poţi să hotărăşti că 2 şi cu 2 fac 5.

— Ba da, poţi. Cum ai putea să negi dumneata ceea

ce au confirmat patru secole? Non-existenţa Sudului poate că e absurdă, dar, când o absurditate e recunoscută de toată lumea de 400 de ani, ea se numeşte realitate. Şi funcţionează.

— Mda. Nici nu e nevoie să ne întrebăm ce presiune a exercitat politica asupra minţilor pentru a le împiedica să-şi formuleze sus şi tare obiecţiile.

— Nu te amăgi singură, biata mea copilă. Niciodată nu a fost acceptată o idee cu atâta zel şi uşurare de către omenirea supravieţuitoare. Ţi-am mai spus: oamenii nu ar fi, avut tăria de a trăi mai departe cu o vinovăţie atât de strivitoare. Prin aceasta, li se oferea un subterfugiu minunat: „Genocidul? Care genocid? Oamenii din Sud? Ce-i aia, Sudul? Nu există aşa ceva. N-am auzit vorbindu-se niciodată despre el”.

— Atât de departe a putut să meargă ipocrizia?

— Nu e ipocrizie. E instinct de conservare. Dumneata nu pari să fi înţeles cât de necesară era nimicirea Sudului. Nu greşeai atunci când spuneai, mai

adineauri, că axa Nord-Sud era cea mai înfricoşătoare: era din ce în ce mai teribilă, înţelegi, axa care despărţea pe cei îndestulaţi de cei care mureau de foame. Devenise de nesuportat. Invazia celor săraci nu mai era doar o ameninţare, era o fatalitate numerică.

— Visez eu, sau dumneata eşti pe cale să justifici ceea ce s-a petrecut?

— Nu, explic doar ce s-a întâmplat. La mijlocul secolului douăzeci şi doi, omenirea a fost obligată să aleagă: ce categorie umană avea să fie sacrificată? Handicapaţii? Aceştia nu erau destul de numeroşi. Chinezii? Erau prea puternici. Oamenii prea urâţi? Criteriul nu era bine definit. Intelectualii? Erau amuzanţi. Graşii? Erau iubiţi. Şi apoi, de ce să se caute atât de departe, când exista o rasă atât de neplăcută ca săracii? Săracii: puah! Ce specie detestabilă. Ştii de ce erau cei săraci obiect al urii? Pentru că îi făceau pe ceilalţi să se simtă cu conştiinţa încărcată. Atunci când întâlneşti un grăsan sau un bolnav mintal, nu te simţi

vinovat: e un grăsan pentru că e un grăsan, e un bolnav mintal pentru că aşa s-a născut. Însă, atunci când dădeai nas în nas cu un sărăntoc, era greu să nu-ţi spui în sinea ta: „Dacă i-aş da jumătate din avutul meu, nu ar mai fi sărac”. Asta tot logică înseamnă.

— Îmi vine să vărs.

— De ce? Ţi-am spus cumva vreo noutate? Şi în epoca voastră săracii erau detestaţi.

— Nu de toată lumea.

— Excepţiile autentice erau foarte rare. Nu e de ajuns să contribui la opere de caritate ca să dovedeşti că-i iubeşti pe săraci. Crede-mă, la mijlocul secolului douăzeci şi doi, atunci când a fost vorba de sacrificarea unei specii, nu s-a stat prea mult pe gânduri. În sfârşit, urma să nu mai existe săraci! Urma să poţi mânca liniştit, să dai drumul la televizor fără să-ţi fie frică. Cutia de scrisori avea să înceteze în sfârşit să mai fie burduşită de hârtii care povesteau drama copiilor peruani – cui îi păsa de copiii peruani? Ce le-a venit

peruanilor să aibă copii? Eu, dacă aş fi fost peruan, aş fi înţeles că nu trebuia să am copii. Şi apoi, să fii peruan, i-auzi, ce idee caraghioasă, păi ce, eu sunt peruan? Şi unii ar vrea să le dau din banii mei oamenilor ălora?

— De aici şi până la ideea de a nu mai exista peruani…

— Ei bine, nu mai există peruani. Şi nu mai există nici sudanezi, nici nigerieni, nici brazilieni, nici somalezi etc. În sfârşit, am rămas noi între noi.

— E o mârşăvie.

— Haide, haide. În 1995, dumneata nu erai Maica Tereza din Calcutta, cred. Prin urmare, nu cred că ai voie să-ţi dai cu părerea.

— Nu pot să cred. Aşa ceva îmi depăşeşte înţelegerea.

— Nu văd de ce n-ai crede. Secolul vostru se pricepea în materie de genociduri.

— Nu se poate compara.

— Aşa? Explică-mi deosebirea.

— Amploarea!

— Exterminarea a cincizeci de miliarde de persoane diferă oare atât de mult de exterminarea a douăzeci de milioane? E destul de meschin criteriul dumitale. Nu: adevărata deosebire dintre genocidurile din secolul douăzeci şi nimicirea din secolul douăzeci şi doi este de ordin intelectual. Oamenii din secolul douăzeci şi doi pur şi simplu au suprimat o categorie mentală. Şi nu cea mai neînsemnată: Sudul. E ca şi cum ar fi trepanat planeta.

— Poţi să-i spui aşa. Cum se poate trăi fără Sud? Acum nu-ţi mai vorbesc nici măcar de logică. Sudul: oare nu el este sarea păm. Întului? Eu am trăit ani îndelungaţi în Sud: nu au fost anii cei mai fericiţi din existenţa mea, dar au fost cei în care viaţa mi s-a părut a fi mai aproape de mine. A merge spre Sud nu însemna oare a merge spre sursa vieţii?

— Şi eu sunt convins de asta.

— Să vorbim despre dumneata, Celsius: că

populaţia egoistă a acceptat dispariţia Sudului, asta nu mă miră din cale-afară. Dar dumneata! Dumneata, cel cu atâta ştiinţă de carte, dumneata, pe care nu te iubesc, dar a cărui inteligenţă pătrunzătoare nu o pot totuşi nega – dumneata, Celsius, elită culturală, dumneata, specialistul în Antichitatea romană, dumneata, care nu se poate să nu ştii că civilizaţia s-a născut în Sud –, cum de suporţi să trăieşti cu gândul ăsta monstruos?

— Capacitatea de rezistenţă la oroare a oamenilor depăşeşte închipuirea.

— În sfârşit, lucrul ăsta nu te îmbolnăveşte? Ceilalţi au reuşit să elimine Sudul dintre categoriile lor mentale: asta probabil că-i ajută. Dar dumneata, care eşti atât de bine informat, cum de suporţi aşa ceva? Fiindcă, din câte am înţeles eu, Sudul Italiei nu mai există nici el.

— Într-adevăr. Secolul douăzeci şi doi a procedat precum Hristos: s-a oprit la Eboli.

— Italia, Celsius! Terenul tău de vânătoare! încep să te înţeleg. Cinic cum eşti, dispariţia Filipinelor şi a

Liberiei probabil că nu te împiedică să dormi. Dar a fost atinsă lumea dumitale romană! Lucrul ăsta trebuie să-ţi fi rămas în gât, nu?

— Dumneata eşti plasată mai bine ca oricine pentru a şti cum am reacţionat eu. Ai uitat cumva?

— Pompeiul?

— Bineînţeles. Nu scăpăm de el.

— Povesteşte-mi.

— Ţi-ar veni foarte uşor să reconstitui povestea vieţii mele. M-am născut acum treizeci şi şapte de ani. Foarte repede m-am remarcat ca fiind copilul cel mai strălucit al generaţiei mele. Am fost îndrumat spre fizică, aşa cum se procedează cu toate minţile superioare. Iubeam această ştiinţă, dar ea nu-mi era de ajuns. Am cerut să fiu iniţiat în cunoaşterea cea mai secretă, cea rezervată doar câtorva Granzi: ştiinţele antice.

— Evident: din secolul douăzeci şi doi, îmi închipui că istoria Antichităţii e subiectul tabu prin excelenţă.

— Ca şi tot ce s-a petrecut în Sud.

— Aşadar, prin forţa lucrurilor, ai descoperit existenţa Sudului?

— Clipa aceea mi-a rămas pentru totdeauna în amintire. Aveam şaptesprezece ani: brusca apariţie a Sudului în creierul meu parcă m-a pălmuit. A urmat o criză înspăimântătoare. O noapte întreagă, am jurat că voi purta omenirii o ură nemărginită.

— E plăcut să auzi că în secolul douăzeci şi şase mai există adolescenţă.

— Furia era insuportabilă. Dimineaţa, am luat o hotărâre lipsită de simţul măsurii: de vreme ce nu puteam să anulez ceea ce se petrecuse, eu, Celsius, aveam să salvez de la naufragiu un eşantion de Sud.

— Doar că mai trebuia să-l şi alegi.

— Într-adevăr. Nu ştiu dacă dumneata îţi dai seama ce a însemnat această alegere. Având în vedere slabele noastre resurse de energie, nu aveam dreptul să greşesc: trebuia să găsesc locul unic şi desăvârşit care avea să

constituie, până în veacul vecilor, ultima clipă de strălucire a Sudului, ultima urmă a ceea ce a fost germenul şi totodată pieirea civilizaţiei. Misiunea pe care mi-o asumasem era înfiorătoare! Şi nu aveam decât şaptesprezece ani.

— Mă uimeşti. Păreai mai preocupat de alegerea locului decât de găsirea mijloacelor ştiinţifice ale… recuperării.

— Da! Deoarece mijloacele urmau să fie determinate de situl ales. Eu nu sunt Dumnezeu: dacă nu ar fi existat un vulcan în apropierea Pompeiului, ar fi trebuit să inventez altceva.

— Dar cum puteai să efectuezi asemenea cercetări când nu dispunea! nici de teritorii meridionale, nici de hărţi geografice? Fiindcă nu cred că mă înşel atunci când presupun că Sudul nu mai era menţionat pe niciun material cartografic?

— Cum vrei să fie cartografiat ceva ce nu mai există?

— Exact. De aceea te întreb ce elemente te-au ajutat în cercetarea dumitale.

— Textele antice. Nimic altceva.

— Dar ce puteau să conţină acele texte antice? Îmi freamătă degetele la gândul că nu am avut posibilitatea să le cunosc şi eu.

— Nu te mai plânge atâta: datorită erupţiei, epoca dumitale a dispus de mai multe texte despre Pompei decât a noastră. A trebuit să dau dovadă de un fler deosebit pentru a identifica, printre atâtea cetăţi menţionate, pe cea care nu trebuia să fie uitată.

— Cum puteai să fii sigur de asta? Doar nu văzuseşi celelalte cetăţi.

— Existau indicii. Am puricat îndeosebi corespondenţa latinilor: scrisorile pe care le trimiteau de la Pompei erau incomparabile. Poporul roman, în ciuda admiraţiei pe care i-o port, a avut întotdeauna o latură greoaie: nu degeaba oamenii aceia au stat la originea dreptului occidental. Ei prezentau acel aspect chiţibuşar

tipic pentru chtonieni: asta se simţea până şi în elocinţa şi în epistolele lor. Or, scrisorile compuse la Pompei păreau ieşite de sub calamele celor mai rafinaţi dintre greci.

— Dacă îi preferai pe greci latinilor, trebuia să alegi o cetate grecească.

— Să nuanţăm. Mai întâi, după cum ştii. Pompei poate fi considerat un oraş grecesc. Apoi, eu nu îi prefer pe greci latinilor. Trebuie să fii filolog, metafizician, mistic, pictor sau obsedat sexual pentru a-i prefera pe greci latinilor.

— Dumneata nu eşti, într-adevăr, nimic din astea.

— Eu sunt un om al secolului meu şi, mai mult, un om politic.

— La şaptesprezece ani erai deja un om politic?

— Nu, dar ştiam că proiectul meu era irealizabil dacă nu deveneam un om care să deţină putere, adică un om cu responsabilitate. De unde preferinţa mea pentru lumea romană.

— Totuşi, tirania voastră este după modelul grecesc.

— De la grecii aceia, da: fiindcă, în general, atunci când este citat un model politic grecesc, e vorba despre Pericle. Iar Pericle, contrar afirmaţiilor unor drăguţi de filologi hrăniţi cu basoreliefuri şi cu genitive absolute, se află la originea celui mai rău sistem de guvernământ din lume. De altminteri, Grecia şi-a început declinul de la Pericle. Şi atunci când a avut de administrat mari entităţi teritoriale, ea şi-a demonstrat limitele abilităţii sale politice. Romanii s-au dovedit a fi nişte administratori incomparabil mai calificaţi.

— Consideraţiile astea te-au influenţat cumva în privinţa alegerii sitului de prezervat?

— Bineînţeles. Eu doream un loc care să mă satisfacă atât sub aspect artistic, cât şi politic. Descoperirea Pompeiului a fost copleşitoare. Ea a fost cu atât mai emoţionantă, cu cât cercetările mele s-au făcut orbeşte: nu dispuneam decât de nişte descrieri şi

abia-l întrezăream. Prin intermediul textelor, aveam impresia că treptat, treptat îl dezgropam din nisip. Dacă am fost vreodată îndrăgostit.

asta s-a petrecut atunci. Aveam optsprezece ani.

— Eşti un tip ciudat.

— Pentru că m-am îndrăgostit de o cetate şi nu de o femeie? Eu mă consider mai de bun-simţ decât alţii.

— E explicabil.

— Eram îmbătat de proiectul meu: urma să fac ceea ce Yahve făcuse pentru arca lui Noe, dar era ceva cu mult mai dificil, deoarece eu aveam să pornesc la lucru cu douăzeci de secole întârziere. Lipsa de măsură a ideii mele mă electriza. M-am cufundat în studiu, nu numai pentru a pune la punct realizarea tehnică a proiectului, ci mai ales pentru a o prezenta oamenilor politici. Fără acordul Tiranului, nu aş fi avut nicio şansă. Pentru a-i obţine aprobarea, trebuia să mă număr eu însumi printre oligarhi. Am trecut toate probele cu succesul pe care îl ştii.

— Începe să te consider mai puţin demn de dispreţ.

— În cunoştinţă de cauză, ai putea să mă consideri demn de admiraţie. Nu faci decât să mă insulţi de când ne-am întâlnit. Nu pari să fi înţeles că eu sunt singura fiinţă umană care, în cursul ultimelor patru secole, s-a interesat de Sud.

— Trebuie să recunosc că ai ales un mod straniu de a proceda.

— Poate. Dar eşti oare conştientă că nu exista niciun alt mod? Cum aş fi putut eu să redau viaţă unei părticele din Sud dacă nu aş fi pus-o, în prealabil, să treacă prin proba focului?

— Doamne…

— Vezi, aşadar. Înainte de a considera drept inumane procedeele din prezent, întreabă-te dacă avem de ales.

— Ai obţinut uşor acordul Tiranului?

— În acest scop, alcătuisem un dosar beton armat. Mi-a luat zece ani ca să-l scriu. Trebuia ca, la citirea lui,

Tiranului să-i fie cu neputinţă să refuze. Ceva şi mai dificil: trebuia ca niciun oligarh să nu-i opună vetoul său. În general, e de ajuns ca într-un text de lege să apară cuvântul Sud pentru ca aceasta să fie taxată drept o impertinenţă politică. Or, în cazul de faţă. Sudul se afla în miezul întregii afaceri. Am fost nevoit să desfăşor comori de sofistică şi de diplomaţie pentru ca dosarul să nu fie respins din capul locului.

— Ce argumente ai folosit?

— Ai să râzi: am pledat pur şi simplu pentru negarea idealului meu. Prima jumătate a proiectului meu era demnă de Cato cel Bătrân, cu deosebirea deloc neglijabilă că eu îndemnam la distrugerea a ceea ce era deja distrus: trăgeam asupra dricului, nu aveam cuvinte destul de grele pentru a încondeia acea lume de desculţi, de leproşi, de morţi de foame, de puturoşi, de obsceni, de fătători, de lăţoşi, de guri mari şi spurcate, de malariei, de flecari, de mincinoşi, de împuţiţi, de guşaţi – pe scurt, de meridionali. Specia aceea fusese flagelul

planetei şi nimicirea ei fusese o acţiune la fel de sănătoasă ca amputarea unui membru cangrenat: asta era teza pe care o dezvoltam, cu o elocinţă demnă de un Joseph de Maistre.

— Te prezentai în chip de campion al duşmanilor Sudului, pentru a adormi sentim, entele de neîncredere.

— Nu: îmi prezentam proiectul ca urmare logică a diatribei mele. Spuneam cam aşa: „Problema este că Istoria înseamnă uitare: generaţiile viitoare nu vor mai şti pentru ce uram noi Sudul. Ele ar putea să-l redescopere şi să încerce restaurarea lui. Pentru a le feri de această eroare colosală, să redăm trup acestei cetăţi a trândăviei şi huzurului, acestui simbol al decadenţei care era

Pompeiul”.

— Şi s-au lăsat păcăliţi?

— Aveam reputaţia de a fi, cel mai mare specialist în Antichitatea latină. Opiniile mele se bucurau de autoritate. Cât priveşte titlul dosarului meu, acesta avea

tot ce trebuia pentru a le plăcea: se numea „Infecţia”. Există vreun cuvânt mai potrivit pentru a teroriza un conducător considerat ca fiind modern?

Infecţia era Sudul: trebuia să ne apărăm de el printr-un procedeu pe care am avut neobrăzarea de a-l numi „homeopatie pilduitoare”. Expresia spunea bine ceea ce voia să spună: a reînvia un mic focar de infecţie pentru a descuraja pentru totdeauna reconstituirea acelui gen de civilizaţie.

— Sper, pentru dumneata, că nu există microfoane în bazilica asta.

— Nu-ţi fie teamă: eu sunt şi şeful serviciilor secrete. Pentru a te proteja de o instituţie nu există mijloc mai bun decât a-i prelua comanda.

— Cu ajutorul serviciilor voastre secrete m-ai auzit proferând acele nefericite de ipoteze privitoare la Pompei?

— Nu ţi se poate ascunde nimic.

— Dispuneţi de un ecran pentru explorarea

trecutului?

— Din păcate, nu: nu am reuşit niciodată să captăm imaginile. Asta deoarece viteza luminii e prea mare: ea este, ca să zicem aşa, de neajuns din urmă. În schimb, aceea a sunetului e accesibilă: captăm zgomotele trecutului cu o precizie perfectă. Aşadar, eu înregistrasem conversaţia dumitale, dar nu-ţi văzusem faţa: am avut un şoc când am descoperit cât de urâtă erai.

— Am înţeles, sărmanul meu Celsius.

— Acestei lipse a imaginii i se datorează micile noastre erori experimentale, cum ar fi, erupţia vulcanului Pelée.

— Nu poţi face omletă fără să spargi nişte ouă.

— Am crezut că înnebunesc. Executarea proiectului era amânată an după an: tehnicile nu erau suficient de rafinate, exista un mare risc de a provoca o erupţie prea puternică, cu seisme în lanţ care ar fi putut să distrugă Pompeiul în loc să-l acopere cu lavă protectoare. Eu

eram nerăbdător, întocmai ca îndrăgostitul care nu cunoaşte încă frumuseţea celei pe care o iubeşte. În ciuda ştiinţei mele, nimic nu-mi permitea să-mi imaginez zâmbetul ei, chipul ei. Pe lângă aceasta, trăiam cu teroarea că vreunul dintre oligarhi şi-ar putea da seama de incorectitudinea politică a proiectului meu şi i-ar putea opune un veto întârziat. Dumneata greşeai adineauri considerându-mă un opozant al Tiranului: singurii mei duşmani adevăraţi sunt pairii, ceilalţi trei oligarhi.

— Nu sunteţi decât patru! Iată o oligarhie care-şi merită numele.

— Dacă ai şti ce comori de ipocrizie desfăşor pentru a păstra simpatia lor! Pentru a avea aprobarea acelor oameni care îmi sunt atât de inferiori!

— Coeficientul dumitale de inteligenţă este mai ridicat decât al lor?

Note:

1. Joseph de Maistre (1753-1821), scriitor francez originar din Savoia. După Revoluţia franceză a trăit în exil, stabilindu-se în cele din urmă la Sankt-Petersburg. A scris şi a publicat lucrări în care propovăduia contrarevoluţia creştină, (n.t.)

— Nici măcar. Dar, la nivelul nostru de inteligenţă, sensibilitatea îşi reintră în drepturi. Eu sunt singurul dintre ei în stare să am emoţii.

— Fără îndoială pentru că dumneata eşti cel mai orgolios.

— Există vreo legătură? E posibil, la urma urmei. Mi-ar plăcea să cred asta. În sfârşit, anul trecut, pe 24 august, am putut să declanşăm operaţiunea. Atâţia ani de muncă pentru o oră de erupţie! Era ceva ameţitor, ca atunci când o faci lată.

— Probabil că nu e uşor să provoci o erupţie orbeşte.

— Draga mea, mie-mi spui? Exaltarea mea nu era egalată decât de teamă: doar ulterior, la vederea

rezultatului, aveam să fim în stare să constatăm pagubele. Să direcţionezi fluxurile de lavă doar cu ajutorul auzului era ceva nemaipomenit! strigătele victimelor ne-au ajutat mult, slujindu-ne drept repere: acolo unde răcnetele nu erau suficient de tari, însemna că rătăceam prin câmpia goală din jur.

— Ce oroare.

— Urletele erau sfâşietoare: era emoţionant să constaţi că, după 2.500 de ani, strigătele muribunzilor nu s-au schimbat. Cele mai neînsemnate inflexiuni datorate spaimei şi deznădejdii răsiinau straniu de modern. Îmi dăduseră lacrimile.

— Te detest.

— Greşeşti. Dacă Terra nu ar fi fost populată decât de gâsculiţe de soiul dumitale, nimeni nu ar fi atentat niciodată la drepturile omului, desigur, dar nici n-ar fi, construit nimeni ceva frumos pe lume.

— E o teorie care exista deja în epoca mea şi în care eu nu credeam.

— Nu aveai încă destule argumente pentru a crede.

— Îţi baţi joc de mine? Am în prezent mai multe decât e nevoie ca să nu cred în ea.

— Modul dumitale de a plasa pronumele personale denotă un arhaism chiar şi pentru secolul douăzeci.

— O fac dinadins. Secolul douăzeci şi şase îmi provoacă o nevoie furibundă să mă cufund în arhaisme.

— A te cufunda e termenul exact. Eu, vezi dumneata, am făcut contrariul: am desprins din naufragiul morţii un oraş care nu mai exista. Adineauri vorbeai despre arheologi: ce ageamii! Buni doar să sape nişte găuri în sol şi să pună jaloane. Şi pentru asta aveau nevoie de diplome!

— Ştii prea bine că lucrurile erau mult mai complicate.

— A, da, atât de complicate încât erau aproape întotdeauna incapabili să-şi găsească singuri siturile. Cel mai adesea, se mulţumeau să dea fuga acolo unde constructorii de la metrou sau plugarii dezgropaseră, din

întâmplare, un obiect bizar. Amatorism prin excelenţă.

— Într-adevăr, aşa a descoperit un ţăran ruinele Pompeiului în secolul nouăsprezece. Spune-mi, Celsius, dumneata care eşti un om inteligent, explică-mi cum a fost cu putinţă ca oraşul ăsta să fie descoperit de două ori.

— Crezi că mă poţi pune în încurcătură, nu-i aşa? Sărmana mea micuţă, prostiile întâmplătoare ale aventurierilor din trecut nu interferează în niciun fel cu marile descoperiri ştiinţifice ale secolului nostru. Atâta timp cât creierul dumitale preştiinţific nu va admite că două adevăruri contradictorii îşi pot afla locul printre proprietăţile timpului, nu vei înţelege nimic.

— În definitiv, ce dovezi ai dumneata pentru mulţimea de baliverne pe care mi le arunci în faţă?

— Dovada cărei „baliverne” anume o doreşti?

— Ei bine, pentru început, eu nu sunt convinsă că Pompei există.

— Poftim?

— La urma urmei, eu nu am fost niciodată acolo. Poate că mi s-au spus minciuni.

— Stai puţin. Dacă informaţiile mele sunt exacte, dumneata nu erai cosmonaut.

— Eşti bine informat.

— Aşadar, dumneata nu ai fost niciodată pe Lună.

— Nu, după câte ştiu.

— Atunci, ca să-ţi preluăm raţionamentul. Luna nu există.

— E posibil. Eu am considerat-o întotdeauna sașie. Luna, cu mania ei de a-şi schimba forma pe tot parcursul anului. O halucinaţie, fără îndoială.

— Într-un cuvânt, puţin îţi pasă de ce zice lumea.

— Nici măcar. Din cauza credulităţii mele maladive, am învăţat să fiu neîncrezătoare. Şi am avut dreptate, fiindcă am văzut năruindu-se atâtea certitudini. Astfel, fetiţă fiind, eram convinsă că adulţii aveau în creier ceva ce copiii nu aveau – o excrescenţă care urma să se dezvolte înăuntrul propriului meu cap atunci când

aveam să mă fac mare. Nimic nu mi-ar fi putut schimba convingerea asta: fără glanda aceea necunoscută, care putea fi explicaţia comportamentului atât de bizar al adulţilor? Apoi, m-am făcut mare şi am observat că nu-mi crescuse nimic în creier. De atunci am învăţat să mă îndoiesc de toate.

— Draga mea copilă, sunt emoţionat până la lacrimi de faptul că acorzi am, întirilor dumiitale virginale o valoare de argument ştiinţific. Spune-mi, fratele dumitale mai mare nu ţi-a îndrugat cumva, când aveai vreo patru ani, nişte gogoşi de care te-ai putea folosi acum pentru a-mi demonstra – nu ştiu – că apa nu fierbe la 100 de grade, că unghiul drept nu există, sau vreo altă revelaţie zdrobitoare?

— Hai, ia-mă peste picior. Şi găseşte-mi un singur argument logic – subliniez: logic – pentru a-mi demonstra că Pompeiul există.

— Dar… e ceva lipsit de bun-simţ. Toată lumea ştie că Pompeiul există.

— „Toată lumea ştie că…”: asta e logică poujadistă. Un argument mai prost nici că se poate. În plus, dacă e să mă iau după spusele dumitale, omenirea a petrecut cel puţin şase secole fără să aibă habar de el. La chestia asta ai picat, bătrâne.

— În sfârşit, am văzut Pompeiul cu ochii mei, eu, cel care-ţi vorbeşte.

— Cine îmi garantează că nu eşti un mincinos?

— Suntem milioane de oameni care am văzut Pompeiul.

— Poate că sunteţi milioane de mincinoşi.

— Şi în epoca dumitale, milioane de oameni au văzut Pompeiul.

— Şi în epoca mea existau mincinoşi.

— Dar Pliniu cel Tânăr era şi el un mincinos?

— Aproape sigur. În 1995, lumea începea să descopere că aceşti admirabili cronicari latini erau mari amatori de mistificări, lucru dovedit prin exemple ilustre.

— Eşti regina farsorilor.

— Dovedeşte-o.

— Explică-mi aşadar ce interes aveau oamenii aceştia – aceste milioane de oameni – să te mintă în legătură cu Pompeiul.

— Interes? Eşti un novice, Celsius. Nu e nevoie de niciun interes pentru a minţi. Plăcerea e de ajuns.

— Atunci cum se explică faptul că aceste minciuni concordă atât de bine?

— Este o mistificare perfectă, asta e tot.

— Şi fotografiile? N-ai văzut fotografiile de la Pompei?

— Montaje. O joacă de copii.

— Dar vizitatorii care se întorceau de acolo uluiţi?

— Autosugestie. Sau, dacă nu, îndoctrinare.

— Şi dacă te-aş duce la Pompei ca să vezi vestigiile?

— Aş putea spune că v-aţi jucat de-a factorul Cheval. Că dumneata şi ajutoarele dumitale v-aţi distrat

fabricând ruine.

— De cine vrei să-ţi baţi joc, de fapt?

— Dar dumneata? Eu îţi ceream să recurgi doar la logică pentru a-mi dovedi existenţa Pompeiului, şi dumneata mi-ai oferit nişte jalnice argumente umaniste. Cum de poţi ignora faptul că minciuna e o caracteristică esenţială a omului? Şi ai vrea să te cred?

— Atenţie: în câteva secunde o să te alegi cu un ochi învineţit.

Note:

1. De la poujadism, doctrină politică naţionalistă, antiparlamentara şi antieuropeană, a Uniunii pentru Apărarea Comercianţilor şi Meşteşugarilor, mişcare iniţiată de Pierre Poujade în Franţa anilor ’50. (n.t.)

1. Aluzie la Palatul ideal, edificiu bizar construit în orăşelul Hauterive în anii 1879-1912 de factorul poştal Ferdinand Cheval, din pietre culese de pe traseele sale zilnice, (n.t.)

— A, da: atunci când un admirabil om de ştiinţă al cărui coeficient intelectual se apropie de 200 nu mai are argumente, loveşte. Eşti atât de uman încât e chiar reconfortant, micul meu Celsius.

— Aşadar, aici doreai să ajungi? Doar ca să dovedeşti cât sunt eu de uman ai jucat toată comedia asta a neîncrederii?

— Nu am jucat nicio comedie şi nici că-mi pasă de omenia dumitale. De fapt, te-am pus la încercare. Şi simt o oarecare mulţumire constatând că nu i-ai făcut faţă. Fiindcă, dacă nu există nicio dovadă ţinând de logica formală pentru a atesta existenţa Pompeiului, explicaţiile dumitale nu fac nici ele mai multe parale. Totuşi, există un argument suprem, un argument care transcende toate raţionamentele posibile, dar dumneata nu ai avut subtilitatea de a mi-l servi.

— Mă aştept la ce e mai rău.

— Eu cred în existenţa Pompeiului pentru că

Pompeiul este frumos.

— Frumuseţea nu este un criteriu al adevărului.

— Ba da. Este adevărat ceea ce e frumos. Restul sunt născociri.

— Criteriile frumuseţii sunt fluctuante.

— Ca şi adevărul. O singură lege rămâne valabilă: este adevărat ceea ce este frumos. Phrynea este achitată pentru că este frumoasă: frumuseţea ei nu inspiră indulgenţă, frumuseţea inspiră încredere. Oamenii decid să fie crezută pentru că este frumoasă. Oamenii au dreptate.

— Iar eu am dreptate să nu te cred deoarece eşti urâtă.

— Iar eu am dreptate să nu cred în acele şase secole de urâţenie pe care mi le-ai rezumat.

— Dumneata nu mai crezi nici măcar în Istorie?

— Începând din acest moment, n-am să mai cred decât în ceea ce e frumos. Puţin îmi pasă că aş putea fi imitată – şi cu toate astea sper, o, da, sper că va veni

acea zi a judecăţii când lumea va găsi de cuviinţă să observe că aceste milenii de coşmar erau nişte minciuni, că acele şiruri de orori erau pure fabulaţii ale unor minţi bolnave şi că în realitate nu s-a întâmplat nimic, nu a avut loc nimic, nu a existat nimic, cu excepţia unor rare şi infinitezimale paranteze de frumuseţe, câteva clipe în lonia – iertare! e prea la Sud! – sau, de pildă, întâlnirea dintre Dante şi Beatrice.

— De ce acest exemplu şi nu un altul?

— Pentru că Beatrice avea nouă ani. Pentru că Dante pregătea Apocalipsa.

— Dumneata speri să vină Apocalipsa, nu-i aşa?

— Prefer de o mie de ori Apocalipsa decât tot ceea ce mi-ai povestit. De altfel, ce oare mă împiedică să cred că a şi avut loc?

— Aşa, deci. Îmi ceri acum un nou maraton logic ca să-ţi dovedesc contrariul?

— Inutil, dragul meu. S-a văzut totul.

S-a întâmplat. O lume fără Sud este o lume care nu

mai există. Ce uşurare! Nu mai există univers. Gluma asta sinistră a luat sfârşit.

— Deschide ochii. Apocalipsa nu a avut loc de vreme ce noi ne aflăm aici, stând de vorbă.

— Nimic mai puţin sigur. Dumneata îmi pari o himeră, ca şi îmbrăcămintea dumitale holografică.

— Dar dumneata? Doar nu poţi să te îndoieşti de propria dumitale existenţă!

— Ce anum. e mă împiedică? De-ai şti de câte ori m-am îndoit de ea începând din copilărie! Adevărul este că mă simt la fel de inconsistentă ca tot ce m. a înconjoară.

— Unde vrei să ajungi? Unde ne va duce neîncrederea asta generalizată?

— La recunoaşterea evidenţei, Celsius, cea pe care pari să ţi-o ascunzi dumitale însuţi: sfârşitul lumii a avut loc. Totul s-a împlinit.

— Ba nu! Se întâmplă milioane de lucruri în fiecare zi!

— A, da? Ce anume?

— Sunt oameni care se nasc, care mor, oameni care dau examene, care…

— Exact ceea ce ziceam: nu se mai întâmplă nimic. Sfârşitul lumii a avut loc.

— Dar şi în vremea dumitale era la fel!

Note:

1. Faimoasă curtezana greacă, iubita sculptorului Praxitele, care a folosit-o ca model pentru statuia Afroditei din Cnidos. (n.r.)

— Sfârşitul lumii a avut poate loc încă de pe vremea mea.

— Văd că nu mai dai doi bani pe cei pe care pretindeai că-i iubeşti.

— Nu sunt meschină. Îi iubesc chiar dacă nu au existat. Iar pe dumneata, fie că exişti sau eşti doar o fantasmă, te dispreţuiesc.

— Mă dispreţuieşti! Mă dispreţuieşti după toate câte ţi-am spus!? La asta chiar că nu mă aşteptam. Sunt singurul din specia mea care şi-a sacrificat douăzeci de ani din viaţă, şi-a pus inteligenţa superioară în slujba cauzei celei mai nobile, şi dumneata mă dispreţuieşti!

— Cum vrei să te admir, dacă Pompeiul nu există? Nu înţelegi că e prea târziu pentru a mai admira ceva? Totul s-a împlinit, îţi spun, sfârşitul lumii a avut loc. Obişnuieşte-te cu gândul ăsta, dumneata nu exişti!

— Pe cuvânt, te crezi profet.

— Nu, nu profet. Profetul vorbeşte despre viitor; eu îţi vorbesc despre trecut. Mă aflu într-o postură privilegiată pentru a examina Apocalipsa, sunt memorialista sfârşitului lumii – cunosc istorici care ar da oricât ca să se afle în locul meu! Mă aflu în locul atât de râvnit, acela de unde privirea cuprinde totalitatea a tot ce a fost, acela în care Sfântul Ioan, fără să fi recurs la toate maşinaţiunile voastre, ajunsese graţie unei transe.

— Acum se ia drept Sfântul Ioan. E grav.

— Din copilărie, m-am gândit de atâtea ori la sfârşitul lumii, întrebându-mă dacă aveam să-l trăiesc – sau mai degrabă dacă aveam să-l mor. Încercam să-mi imaginez în ce anume avea să constea Apocalipsa; una din ipotezele mele era că oamenii nu aveau să-şi mai dea seama de nimic, că aveau să-şi continue măruntele lor treburi zilnice fără măcar să remarce dispariţia universului şi propria lor dispariţie. Se pare că amputaţii păstrează în continuare senzaţia membrului lipsă: s-ar zice că soarta noastră nu e diferită. Membrele smulse suntem noi, dumneata, eu, care nu existăm, care nu am existat niciodată, dar pe care o articulaţie imaterială ne leagă încă de marele creier al universului.

— Acesta nu e şi el mort?

— Ba da, este mort.

— Şi ne guvernează totuşi?

— Ce ştim noi despre moarte? Dumneata, care ştii tot ce se poate şti, ce ştii despre moarte? Nu te-ai gândit

niciodată că putem să murim fără să ne dăm seama de asta?

— Nu.

— Ce mărginit eşti! Dacă există oameni care mor în somn, nu e oare verosimil ca şi cei adormiţi să se trezească de partea cealaltă, fără să prindă de veste ce li s-a întâmplat? Prin ce anume şi-ar putea da seama că sunt morţi? încă în viaţă fiind, oamenilor le e atât de greu să admită că vor muri într-o bună zi, aşadar de ce ar considera acest lucru mai admisibil după decesul lor? Şi apoi, mai există şi persoane distrate: acestea ajung fără îndoială fantome. Erau cu mintea dusă aiurea în momentul decesului. Nu au remarcat nimic.

— Mai există şi nebune care se cred moarte când de fapt sunt, bine mersi, în viaţă.

— Să presupunem că sunt vie. Asta nu dovedeşte deloc că lumea există încă.

— Concepţia dumitale despre existenţă nu e consistentă. Seamănă cu un caşcaval în care ar fi, mai

multe găuri decât brânză, astfel încât suma materiei nu ar fi suficientă pentru a lega găurile între ele.

— Atunci, însă, nu ar mai fi vorba de găuri, ci de gol.

— Sunt de aceeaşi părere. Dumneata teoretizezi în gol.

— Poate că nu e cel mai bun punct de plecare.

— Bun, pseudo-ştiinţa dumitale prezintă un interes limitat. Toate poveştile astea nu duc la nimic.

— Dragul meu Celsius, găsesc că eşti destul de nesigur pentru unul care declară că între ceea ce a avut loc şi ceea ce nu a avut loc este aceeaşi diferenţă ca între plus zero şi minus zero. Nu eşti nici măcar în stare să suporţi consecinţele acestei teorii. În definitiv, cui îi pasă dacă sfârşitul lumii a avut sau nu loc? Pe dumneata te deranjează chiar atât de mult că nu mai exişti? Nu cumva te crezi buricul pământului?

— Stai. Mai fă o pauză. Exagerezi, te asigur.

— Băiete, va trebui să te împaci cu gândul ăsta. Cu

ceva timp în urmă, spusesem că aveam în faţă cel puţin patruzeci de ani de viaţă în comun. Acum, ştiu că sfârşitul lumii a avut loc. Soarta noastră va fi aşadar fără scăpare. Dumneata şi cu mine, Celsius, suntem împreună pe vecie. Vecia, Celsius! Căsnicia de coşmar şi fără posibilitatea de reziliere. În fiecare dimineaţă, când te vei trezi – în măsura în care după Apocalipsă va mai fi permis somnul –, te vei afla faţă în faţă cu mine. De-a lungul întregii tale non-vieti, fără cruţare, va trebui să te confrunţi cu urâţenia mea. De altminteri, chiar dacă ţi-aş fi părut frumoasă, te-ai fi scârbit în doi ani de prezenţa mea. Dar nu va fi nici pentru doi ani, nici pentru douăzeci de ani, nici pentru două sute de ani, va fi pentru totdeauna, totdeauna, totdeauna. Şi totdeauna va trebui să-mi suporţi conversaţia, care e vană şi bizantină, ştiu asta, şi care îţi va deveni din ce în ce mai insuportabilă, şi nu vei avea nici măcar posibilitatea de a mă ucide pentru a scăpa, deoarece eu sunt deja moartă.

— Ce noroc că astea sunt pure divagaţii: un

asemenea destin ar fi într-adevăr groaznic.

— Dovedeşte-mi că sunt doar divagaţii! Dovedeşte-mi. La stadiul mental la care am ajuns, nu mai există nimic. Atunci, cum vrei să nu cred în Apocalipsă?

— Spuneai că e adevărat doar ceea ce e frumos. Dacă asta este teoria dumitale, află că frumuseţea există încă. Nu m-ai

lăsat să-mi termin povestirea, m-ai întrerupt la momentul meu preferat, acela în care am văzut în sfârşit chipul iubitei mele.

— Pompeiul.

— Pompeiul, care ar merita să se numească Euridice şi căreia i-am fost Orfeul de geniu. A trebuit să aştept trei zile pentru ca lava să aibă timp să se răcească şi să se întărească. La 27 august, echipa mea şi cu mine ne-am urcat în navete, ameţiţi la gândul de a transgresa frontierele geografiei mentale. Strabon avea dreptate

când spunea că geografia ţine de filosofie: ce revoluţie în capul nostru era depăşirea faimoasei linii de la Eboli! Stupoarea acelei întâlniri cu neantul, pe care nu ţi-o pot descrie în cuvinte – niciun cuvânt, nici „zero”, nici „nimic”, nici „vid”, nu poate exprima acel neant. Tăcere de moarte în navetă. Şi brusc ni s-a tăiat respiraţia: ne-a apărut în faţă un peisaj, un peisaj de coşmar, desigur, dar smuls neantului.

— Vezuviul trebuie că fumega încă…

— Nu am aruncat nici măcar o privire la acel instrument. Devoram din ochi dunele cenuşii şi negre, cu forme abstracte şi învălmăşite, care o acopereau pe iubita mea.

— Cât timp v-a trebuit ca să degajaţi lava fără a produce stricăciuni iubitei dumitale?

— Patru minute.

— Patru minute! Pe vremea mea ar fi fost nevoie de patru luni!

— Se întâmplă ca termenul progres să aibă un sens.

Atunci când o meserie nu mai există, deseori vin s-o slujească tehnicile cele mai extraordinare. Arheologia a fost desfiinţată în secolul douăzeci şi doi – se înţelege de ce –, cu cincizeci de ani mai înainte de inventarea vulcanovorului. Vulcanovorul, aşa cum o arată şi numele, este pentru lava întărită ceea ce este crema de depilat pentru puful de pe o gambă feminină.

— Extraordinar. Şi nu deteriorează vestigiile fragile, mozaicurile delicate?

— Nu mai mult decât deteriorează crema de depilat pielea de pe gambe. În afară de asta, vulcanovorul nu lasă nicio urmă: el dispare imediat ce lava se dizolvă.

— Superbă invenţie.

— Să nuanţăm. Din cauza vulcanovorului am fost nevoiţi să înlocuim muntele Fuji cu un fals. Dar ce idee şi la japonezii ăştia, să creadă că zeul lor vulcan era indestructibil şi să mai şi dorească să aibă dovada ştiinţifică! În patru minute nu a mai rămas din muntele Fuji decât un castel de nisip. Niponii au fost nevoiţi să

cumpere un miliard de tone de lavă de la fosta Islanda pentru a putea reconstrui acest simbol naţional.

— Naţional? Credeam că aşa ceva nu mai exista.

— Japonezilor le-a trebuit ceva mai mult timp decât celorlalte ţări pentru a deveni răsăriteni.

— Dar chinezii?

— Chinezii constituiau 90% din levantini. Le-a fost uşor să stabilească ecuaţia „levantin = chinez”. Orgoliul lor nu a avut de suferit. Dar să ne întoarcem la iubita mea.

— Patru minute de decapare şi apoi…

— Apoi întâlnirea. După nouăsprezece ani de când o visasem, mi-a fost dat s-o văd pe cea căreia i-am dedicat viaţa mea. Actele de credinţă sunt cele care stau la baza iubirilor celor mai nesăbuite. În noaptea aceea de la şaptesprezece ani, câţi aveam, îţi poţi închipui ce se petrecuse în capul meu totuşi foarte raţional? Cam aşa ceva: „Pentru că o iubesc, am să-mi bat joc de starea actuală a logicii, pentru că o iubesc, singurul din specia

mea, am să mint o lume întreagă printre ai cărei stăpâni mă voi număra, pentru că o iubesc, mă voi arunca în aventura cea mai aporetică din Istorie; nu-mi voi atinge scopul decât dacă logica nu-şi dă seama de conduita mea – cu alte cuvinte şansa mea de a reuşi este de unu la o sută de mii, dar o iubesc şi ea este moartă, aşadar, am de ales?”

— „O iubesc şi este moartă…”: un mare clasic.

— Iată de ce povestea mea e atât de frumoasă. De altfel, nicio aventură omenească nu comportă o asemenea frumuseţe: învierea morţilor de către vii. Nu o înviere metaforică, care nu i-ar putea satisface decât pe profesioniştii nostalgiei.

196

ci pur şi simplu înapoierea celui pe care îl pierduseşi.

— Lazăr…

— Nu. Să nu intrăm în discuţii teologice: eu nu eram fiul lui Dumnezeu, eram doar un om. De aceea,

chiar dacă am reuşit cu mult mai bine decât el, eu mă compar cu Orfeu.

— Un Orfeu care ar fi avut dreptul să-şi întoarcă privirea înapoi.

— Asta mai lipsea, după ce mă chinuisem atâta!

— Aşadar, acea primă privire?

— Ce frumoasă era cetatea pe care o iubeam! Cu mult mai frumoasă decât în epoca dumitale, în care atâţia arheologi amatori o jumuliseră! Acolo apărea virgină, asemenea salamandrei ieşind din flăcări, proaspătă ca un chip spălat cu apă. Părea că erupţia încremenise şi văzduhul: cetatea mea încântătoare degaja un suflu plin de veselie şi de viaţă care nouă ne era necunoscut. Aş putea să-i evoc arhitectura timp de ore întregi fără să mă apropii de miracol, fiindcă ea nu era nici desăvârşită, nici sublimă, ci era doar graţie, iar graţia nu se explică.

Lucrul cel mai frumos îl constituiau ochii ei.

— Ochii ei?

— Frescele ei fără număr care-mi tăiau răsuflarea, ca tot atâtea priviri. Picturi bucolice care invitau la idilă, femei învăluite în falduri inextricabile şi în surâsuri enigmatice, animale elegante şi tandre, peisaje erotice de o suavitate delicată, flori invizibile prin excesul de rafinament…

— Iată-l pe demiurgul nostru în plină criză de lirism.

— Iconoclasto!

— Nu mă pot abţine. Când aud un asasin vorbind despre floricele, simt cum creierul mi se umple de sarcasme.

— Haida de! Un pumn de bogătaşi romani în plină decadenţă şi, pe deasupra, de acum douăzeci şi cinci de secole! Cine îi regretă?

— Probabil, alţi romani de acum douăzeci şi cinci de secole.

— Şi ce-i cu asta? Oricum sunt morţi.

— Nu au fost întotdeauna aşa.

— Ador fraza dumitale. Ştii, în faţa unei probleme de genul acesta, un minimum de realism se impune. Atunci când aud, chiar şi în ziua de astăzi, cum nişte doamne se înduioşează de soarta lui Marie-Antoinette, le spun că, oricum, astăzi tot ar fi moartă. Poate că e cam cinic…

— E mai ales foarte plat.

— Prea puţin mă interesează judecata dumitale. În ceea ce mă priveşte, consider că am săvârşit un act absolut; este capodopera mea.

— Cu atât mai bine pentru dumneata.

— Există oare vreo faptă mai frumoasă decât să te duci s-o cauţi pe Buridice în Infern?

— Orfeu nu ucisese mii de persoane pentru a ajunge acolo.

— Orfeu era un iresponsabil. El a dat greş. Eu nu.

— Nu văd prin ce anume o hecatombă reprezintă o atitudine responsabilă.

— Dacă ai fi cunoscut secolul douăzeci şi doi, ai

înţelege asta.

— I-auzi. Eu credeam că dezaprobai nimicirea Sudului.

— La şaptesprezece ani, o dezaprobam cu tărie. De când mă aflu la guvernare, o dezaprob mai puţin. Pom-peiul este un giuvaier, dar nu sunt sigur că restul Sudului merita osteneala.

— Ticălosule.

— Nu eu am nimicit Sudul.

— E de ajuns că nu dezaprobi fapta pentru a fi un ticălos.

— Dezaprobarea mea nu ar servi la nimic.

— Îmi pare rău. Uneori suntem datori să ne indignăm, chiar dacă asta nu serveşte la nimic.

— Şi împotriva cărui lucru vrei dumneata să mă indignez? Sau mai degrabă împotriva cui, dacă nu cumva împotriva dumitale şi a contemporanilor dumitale?

— Contemporanii mei şi cu mine nu făceam multe

parale, dar nu am fi comis niciodată o asemenea atrocitate!

— De ce vorbeşti la condiţional? Voi aţi şi comis-o! Ceea ce au făcut oamenii din secolul douăzeci şi doi era urmarea ineluctabilă a atitudinii voastre. Ei nu sunt mai vinovaţi decât voi.

— Nu este adevărat! E foarte uşor să spui asta!

— Într-adevăr, e mai uşor de spus adevărul decât să emiţi sofisme.

— Sofistul eşti dumneata! Dumneata nu ai dreptul să ne acuzi de o monstruozitate la care nu am fost părtaşi.

— De ce te înverşunezi să-ţi aperi contemporanii?

— Pentru că făceam parte dintre ei.

— De ce te înverşunezi să te aperi? Pe cine speri să convingi? Pe dumneata însăţi?

— Eu ştiu foarte bine că sunt nevinovată.

— Până acolo mergi cu inconştienţa? Am să-ţi spun ceva în ceea ce te priveşte: de fapt, nici că-ţi pasă de

nimicirea Sudului! Te doare-n cot de moartea a cincizeci de miliarde de oameni.

— E o minciună! De când am aflat, sunt bolnavă.

— Nici vorbă, nu te-ai îmbolnăvit deloc. Toată povestea te lasă rece într-o măsură pe care nici n-o bănuieşti. Nu eşti făcută din alt aluat decât oamenii din secolul douăzeci şi doi, şi de-ai şti cât de puţin i-a impresionat masacrul acela!

— Eu nu sunt aşa.

— Ba da, eşti. Şi ştii de ce? Pentru că ai un suflet mic. Chiar şi oamenii cărora li se atribuie un suflet mare nu pot să facă loc în acesta decât unui număr de cel mult o sută de persoane, şi e un record. În cazul dumitale, însă, sufletul are dimensiuni liliputane, urmând pilda majorităţii oamenilor. Îţi spun eu: în inima dumitale e loc pentru patru persoane, niciuna mai mult. Altfel zis, dumneata nu eşti capabilă să te emoţionezi decât pentru aceste patru persoane. Dar de ce li s-a făcut acelor cincizeci de miliarde de necunoscuţi, ţi se fâlfâie!

Acesta şi este unul dintre motivele pentru care e mai comod să săvârşeşti un genocid decât un asasinat: nimeni nu are un suflet destul de mare pentru cincizeci de miliarde de morţi, pe când toată lumea îl are destul de încăpător pentru o femeie tăiată în bucăţi.

— Dumneata nu mă cunoşti.

— Vai, citesc în dumneata ca într-o carte deschisă. Inima dumitale e cât un bob de năut. Oricât ar fi de mică, inima mea e mare în comparaţie cu a dumitale.

Nu te-ai ocupat decât de dumneata însăţi şi de încă patru persoane. Prin urmare, îţi închipui cât de puţin mă convinge indignarea dumitale!

— În orice caz, eu nu am ucis pe nimeni.

— Mare scofală! Asta crezi că e de-ajuns pentru a fi mândră de dumneata însăţi?

— Îmi păstrez opinia pentru mine.

— În ziua când vei înţelege inconsistenţa oricărei opinii, vei face un mare progres.

— Nu-mi oferi niciun motiv să doresc „să

progresez”.

— Progresul îşi are viciile sale; cu toate acestea, fără el noi nu am fi putut salva Pompeiul. Nu poţi nega că operaţiunea Pompei este o reuşită deplină.

— Ba da, neg asta.

— A, bun. Ai să-mi scoţi din nou pe nas mâna aceea de romani decadenţi care au trebuit arşi în erupţie? Dumneata nu ai simţul Istoriei.

— Nu, într-adevăr, dar eu am ceva bun gust.

— Un motiv în plus ca să admiri operaţiunea Pompei.

— Nu. Eu sunt sigură că existau oraşe mai frumoase.

— Şi ce oraş incomparabil ai fi ales în locul meu? Charleville-Mezieres? Sau, dată fiind naţionalitatea dumitale, poate Erps-Kwerps?

— Campania nu sună rău, lonia e şi mai bine. Eu aş fi ales Efesul, dar într-o epocă mai bună: secolul cinci înainte de Hristos, de pildă.

— Draga mea, te afunzi în ridicol.

— De ce? Dumitale nu-ţi place

Efesul?

— Nu te consider (Jemnă de a purta o discuţie despre meritele comparate ale oraşelor antice. Te-ai privit în oglindă? încep să înţeleg de ce te-au luat contemporanii dumitale drept scriitoare. Îngâmfarea dumitale depăşeşte orice putere de înţelegere.

— Pentru că îmi place Efesul?

— Deoarece, ca toţi mediocrii, ai o părere nemaipomenită despre judecata dumitale.

— Şi dumneata la fel, s-ar putea zice.

— Crezi într-adevăr că te-ai putea compara cu mine?

— Sunt convinsă. De altfel, consider că arăt mult mai bine ca dumneata.

— Minunata suficienţă a iloţilor.

— Ce noroc pe dumneata că nu guvernezi un popor de iloţi de soţul meu. O lume în care, între alţi iloţi, ar

exista arheologi, istorici ai artei sau pur şi simplu oameni cu gust care, ca şi mine, dezaprobă alegerea dumitale. Pompeiul nu este cumva niţel mic-burghez, ca estetică?

— Mic-burghez?!

— Sau proaspăt îmbogăţit, ceea ce e totuna.

— Eşti o îngâmfată cum rar s-a mai văzut!

— De ce? Pentru că am gusturi mai bune decât dumneata? în sfârşit, mă simt uşurată la gândul că totul nu e decât o iluzie. Pompeiul nu a lăsat mai multe urme decât Efesul. Apocalipsa se află în spatele nostru şi în faţa noastră, Celsius, nu există decât dialogul ăsta nesfârşit ce pare că te exasperează din cale-afară. Şi ăsta nu e decât începutul.

— De-a ce te joci dumneata acum?

— Poţi considera toate astea ca fiind o scenă de menaj care va dura o veşnicie.

— Am să te ucid.

— Imposibil. Sunt deja moartă.

— Ai putea fi. Şi mai moartă.

— Nu, Celsius. Şi dumneata eşti mort. Un mort nu poate ucide.

— Apocalipsa nu a avut loc, vizionară scrântită.

— A. Pentru dumneata e cam neplăcută chestia asta. Ţi-ar conveni mai mult ca ea să fi avut loc.

— Cum spui dumneata.

— Dacă trăim cu adevărat în sistemul pe care mi l-ai descris, atunci dispun de mijloace teribile împotriva dumitale. Poate că eşti un om de ştiinţă de anvergură, Celsius, dar în conversaţii eşti doar un novice, eşti dezarmat. Te laşi luat de val şi ajungi să spui lucruri care nu pot decât să-ţi dăuneze. Am aflat destul de multe pentru a-ţi distruge cariera.

— Nu vei avea ocazia să faci genul ăsta de dezvăluiri. Ai să mori înainte.

— Cadavrul meu va fi grozav de stânjenitor, îţi va fi foarte greu să explici de ce omorul ăsta era inevitabil. Ar fi păcat să-ţi compromiţi cariera strălucită pentru o

ilotă de teapa mea.

— Dacă mai rămâi multă vreme în viaţă, cel compromis va fi echilibrul meu mintal.

— E lucru cert. Dacă e să judec după gradul dumitale de enervare, asta se va întâmpla chiar foarte curând.

— Taci sau te ucid în clipa asta!

— Există o soluţie mult mai ingenioasă pentru a te debarasa de mine. Dacă mă trimiţi înapoi în 1995, nu va mai exista niciun cadavru stânjenitor, îţi va fi foarte uşor să găseşti un pretext pentru plecarea mea: vei spune că aveam o boală contagioasă.

— Ai într-adevăr o boală contagioasă! Cu cât vorbesc mai mult cu dumneata, cu atât mă apropii de o criză de nervi.

— Era şi timpul.

— Spune-mi, aş vrea să ştiu un lucru. O faci în mod expres?

— Ce anume?

— Să fii atât de enervantă?

— Atunci când vreau să enervez pe cineva, îmi ating întotdeauna scopul.

— E o armă redutabilă.

— Şi împotriva căreia progresul e neputincios.

— Mă miră că nu te-ai slujit de ea pentru a mă sili să merg să văd dacă lucrările dumitale se aflau în Marele Depozit.

— Dacă mă gândesc bine, prefer să nu ştiu. Dacă mi-aş pune în minte să scriu pentru eternitate, aş ajunge poate la fel de pompoasă ca dumneata.

— După plecarea dumitale, am să merg să văd.

— Ce anume să vezi?

— Am să merg la Marele Depozit. Am să mă uit între Nothing şi Notker le Bfegue. Mai ştii?

— Şi… dacă vreuna din cărţile mele ar figura acolo, ai citi-o?

— Fără îndoială.

— Nu-mi vine să cred! Te interesează cărţile mele?

— Nici cât negru sub unghie. Vreau doar să văd dacă scrisul dumitale e la fel de exasperant ca şi conversaţia dumitale.

— Eşti masochist, Celsius.

— Ba deloc. Tocmai mi-am dat seama că serviciul nostru de tortură are încă multe de învăţat. Dacă vreunul din dia-logurile dumitale se află în Marele Depozit, el ne-ar putea instrui în legătură cu tehnicile de înverşunare verbală şi de suplicii nervoase. Vei fi poate un Torquemada al secolului douăzeci şi şapte.

— Există o mulţime de moduri de a intra în posteritate. Pentru cazul probabil în care lucrările mele nu figurează în Marele Depozit, nu provoca vreo erupţie vulcanică peste Paris sau Bruxelles în secolul douăzeci: inconvenientul cărţilor este că ard.

— Nu-ţi fie teamă, n-am să-mi dau atâta osteneală pentru nişte vulgară hârtie tipărită. Oricum ar fi, chiar dacă dialogurile dumitale nu mai există, amintirea acestei conversaţii va fi foarte instructivă. Am învăţat

multe de la dumneata.

— E firesc: ăsta este rostul strămoşilor.

— Strămoş, strămoş… Nu prea am impresia că aş descinde din dumneata.

— Cu asta m-am mai liniştit.

— Voi adăuga că eu, care nu pot fi, strămoşul dumitale, te-am învăţat mai multe.

— Aha. Şi ce anume m-ai învăţat? Să iau exemplu pentru ceea ce nu trebuie să fac?

— Eşti o ingrată! Ţi-am predat lecţii despre toate cele! Nu ştiai nimic atunci când ai sosit!

— Şi ce anume ştiu în plus în prezent?

— Ceea ce se va întâmpla!

— Fii convins că aş prefera să nu fi aflat. Imediat ce mă voi întoarce în epoca mea, voi încerca să uit tot ce mi-ai spus.

— Perle aruncate la porci. Din fericire, vei vedea că uitarea nu e lucru atât de uşor.

— Din păcate, cred că ştiu deja lucrul ăsta. Dar

spune-mi, Celsius, de ce simţi nevoia ca eu să-mi aduc aminte de cuvintele dumitale?

— Nu încetez să sper că ele au valoare de avertisment.

— Auzi vorbă! Eşti prea inteligent pentru a crede că eu aş putea schimba cursul evenimentelor! Spune-mi adevăratul motiv al dorinţei dumitale.

— De ce presupui că există vreun motiv?

— Mai întâi, pentru că găsesc stranie insistenţa dumitale. Apoi, fiindcă, pentru cineva care a susţinut mult timp cu tărie că nu mă voi mai putea întoarce în secolul meu, mă eliberezi relativ uşor. Ce se ascunde în spatele tuturor acestor lucruri?

— Vorbeai de posteritate: după ce m-am jucat atâta cu Timpul, mi-ar plăcea şi mie să intru în anterioritate.

— Poftim?

— Pentru ceea ce am realizat, voi intra inevitabil în posteritate. Asta însă nu mă mai satisface. Mă satisface cu atât mai puţin cu cât adevăratele motive ale gestului

meu vor rămâne secrete din raţiuni politice. Or, aceste motive adevărate dumneata le cunoşti, şi nimic nu te împiedică să le expui contemporanilor dumitale.

— Nu înţeleg.

— Ba înţelegi. O fiinţă ca mine nu se poate mulţumi doar cu intrarea în posteritate. Eu vreau să intru în eternitate. Viitorul nu poate să-mi fie suficient. Anterioritatea îmi este indispensabilă. În afară de asta, ea ar fi singura care mi-ar putea face dreptate, odată ce, prin intermediul dumitale, ea ar fi singura care va cunoaşte secretul vieţii mele.

— Prin intermediul meu?

— Dumneata erai scriitoare, ai să fii din nou. Ai să-mi consacri o carte.

— N-am niciun chef s-o fac.

— N-ai cum să scapi de asta. Am să te bântui.

— Eşti destul de prezumţios.

— O asemenea aventură nu se poate uita. Eu sunt încrezător: ai să scrii despre mine.

— Presupunând că aş face-o, crezi că ar fi în avantajul dumitale?

— Nu mă iubeşti, ştiu. Îţi va fi totuşi imposibil să nu menţionezi operaţiunea Pompei: această simplă relatare va fi suficientă pentru a fi ridicat în slăvi.

— Crezi?

— Contemporanii dumitale nu erau toţi atât de vanitoşi ca dumneata. Printre cititorii dumitale, se vor găsi nişte indivizi care să mă admire, n-am nicio îndoială.

— Simţi nevoia să fii admirat, nu-i aşa?

— Desigur. Mă mândresc cu ceea ce am realizat; pentru acest motiv, am nevoie să fiu admirat. Gloria este un lucru frumos şi nobil.

— Nu l-am auzit niciodată pe Vauvenargues” citat atât de anapoda.

— Cine este acest Vauvenargues?

— Încă unul al cărui scris e prea mărunt pentru dumneata. Dar să nu mai pierdem timpul. Trimite-mă

înapoi în 1995 – şi nu mai târziu de 9 mai, te rog.

— Îţi iubeşti atât de mult epoca încât nu vrei să pierzi din ea nici măcar o singură zi?

— Nu despre asta e vorba. E din cauza hibiscusului: nu poate rezista mai mult de douăzeci şi patru de ore fără să fie udat.

— Eşti persoana cea mai superficială pe care am întâlnit-o.

— Pentru că ţin la hibiscusul meu?

— Eu îi vorbesc de Pompei, străbat douăzeci şi cinci de secole în compania ei, îi explic legile ştiinţifice cele mai strălucite din Istorie, şi principala ei preocupare este de a-şi uda hibiscusul.

— Fiecare cu valorile lui, domnule.

— E prea nedrept faptul că ideea erupţiei a pornit din capul dumitale.

— Sunt de aceeaşi părere. Acestea spuse, ea va fi lăsat în capul meu mai puţine pagube decât în al dumitale. Pot să-ţi cer să mă transplantezi direct la mine

acasă? Nu am chef să mă trezesc din somn la spital.

— Mai are şi pretenţii, pe deasupra!

— E şi în interesul dumitale: dacă m-aş trezi la spital, aş putea crede că întâlnirea noastră a fost un vis datorat anesteziei. Dacă mă trezesc acasă, voi şti că totul este adevărat.

— Fie.

Transplantorul semăna cu un supozitor. Celsius se pregătea să închidă hubloul când m-a întrebat:

— Nu ai nimic să-mi spui?

Note:

Luc de Clapiers, marchiz de Vauvenargues (1715-1747): moralist francez, a cărui operă este marcată de cultul raarilor pasiuni. Citatul exact este: „Lumina aurorei e mai puţin dulce decât prima lucire a gloriei”, (n. r)

— Adio.

— De acord, nu ne iubim, dar am trăit un moment intens împreună. Nu m-am confesat niciodată în

asemenea măsură cuiva. Dumneata eşti singura care mă cunoaşte.

— Sunt răvăşită.

— În loc să-ţi baţi joc, nu ai cumva ceva profund să-mi spui?

— Ceva profund? De ce aş spune ceva profund?

— Totuşi, ceea ce ni s-a întâmplat nu e ceva banal. Asta ar trebui să-ţi inspire un sentiment, o frază.

— Pe cuvânt dacă îmi inspiră ceva.

— N-ai să mă faci să cred asta. Scriitorilor le plac frazele finale.

— Înţeleg. Vrei nişte cuvinte istorice, un mesaj al anteriorităţii către posteritate?

— Da, cam aşa ceva.

— Încerc… Am găsit.

— Te ascult.

— Ptiu.

— Poftim?

— Ptiu, domnule.

— Ce vrea să însemne asta?

— Cuvântul a dispărut cumva?

— Nu l-am mai auzit niciodată.

— Ei bine, atunci când ai să mergi la Marele Depozit pentru a căuta vreo urmă de-a mea, poţi profita pentru a consulta un dicţionar vechi. Chestia asta îţi va aduce o ultimă surpriză.

— Cvmi se scrie pe litere cuvântul acesta bizar?

— P-T-I-U. Ptiu.

— Patru litere, niciuna în plus. Asta e tot ce-ţi inspir?

— Linişteşte-te: când vei cunoaşte înţelesul şi etimologia cuvântului, vei vedea că nu te-a lezat.

— Dar ce este? Un advent). un iriipe-rativ?

— O simplă interjecţie.

— Iarăşi arhaismele dumitale! Eu însămi sunt un arhaism. IVimite-mă înapoi în epoca mea arhaică, teţ rog. Abia aştept să mergi să consulţi dicţionarul.

— Adio, deci. Salutări hibiscusului.

— Adio, Celsius.

M-am trezit acasă.

După ce am udat hibiscusul, am coborât la parterul imobilului ca să-mi golesc cutia de scrisori. Corespondenţa purta data din ajun: 8 mai 1995. Celsius se ţinuse de cuvânt.

M-am întâlnit cu un vecin care m-a privit cu un aer ciudat: mi-am dat seama că eram îmbrăcată cu un peplum. Păream scăpată dintr-un film de Cecil B.

De Miile.

Am urcat în apartament. Mi-am ridicat poala peplumului: pe burtă se vedea cicatricea operaţiei.

9 mai era într-o zi de marţi.

Celsius avea dreptate: nu am putut să nu scriu o carte despre el.

Nu a fost uşor: a trebuit să transcriu, din memorie, lungul nostru schimb de fraze. În cazul pasajelor ştiinţifice, m-am descurcat folosind aproximaţii.

După câteva zile, am primit o scrisoare de la

editorul meu italian cu sediul la Neapole. M-am gândit că nu era departe de Pompei. M-am întrebat ce aştepta ca să mă invite acolo.

Am un chef grozav să fac o călătorie în Sud – în Sudul adevărat, marele Sud.

În seria de autor *AMLÂE* NOTHOMB au apărut:

Când am terminat de redactat acest manuscris, l-am dus editorului meu. Am precizat că era vorba de o întâmplare adevărată.

Nimeni nu a binevoit să-mi dea crezare.

Sfârșit…

l unire şi f urrenâur

Roman autobiografic în care autoarea povesteşte un an (1990) din viaţa ei ca angajat al mega-companiei japoneze Yumimoto. Am61 ie-san, personajul central, are de înfruntat şi o face cu cel mai rafinat umor – conflictul dintre morală şi practicile de lucru japoneze.

Nevoită să servească ceaiul unei delegaţii de la o altă companie, aceasta se descurcă în buna tradiţie japoneză. Rezultatul? Delegaţii găsesc suspectă o femeie din Europa care se comportă ca o japoneză şi, în plus, mai şi înţelege japoneza. Reacţia firmei? Amelie-san este avertizată că nu trebuie să înţeleagă japoneza, că a fost special angajată pentru ca să nu înţeleagă japoneza. „Gafele" sale derivă întotdeauna dintr-un conflict cultural între obiceiurile occidentale şi orientale, conflict care constituie şi tema centrală a cărţii.

„În *Antichrista* regăsim universul fascinant al lui Amelie Nothomb, cu un dram de sadism, puţin masochism, o picătură de umor şi un deget de cruzime. O reţetă infailibilă, care a surprins pe toată lumea". (*L'Express*) Prietenii nu sunt întotdeauna bine intenţionaţi.

Amelie Nothomb schiţează în romanul *Antichrista* (2003) relaţia perversă dintre două eleve: Blanche – naivă, singură, pe care nu o bagă nimeni în seamă – şi

Christa impetuoasă, tiranică, seducătoare, mereu în centrul atenţiei. Când Christa îşi îndreaptă atenţia spre Blanche, aceasta se lasă copleşită de deliciile unei prietenii de care nu mai avusese parte niciodată. Dar Christa se dovedeşte o fiinţă diabolică, umilind-o şi manipulând-o la fiecare pas. Oscilând între decepţie şi ură, admiraţie şi dispreţ, Blanche decide în final să-şi înfrunte torţionara.

Romanul este unul autobiografic, înregistrând momente din copilăria naratoarei, cu obsesiile, relaţiile, gândurile şi întrebările fascinante a căror absenţă din lumea adultă pare să lipsească viaţa nu doar de inocenţă, dar şi de splendoare. Refăcând traseul complicat al tuturor ţărilor în care şi-a urmat tatăl, diplomat belgian şi mare aventurier, autoarea schiţează contururile geografice ale pasiunilor sale devorante. ,,Suprafoamea'' care îi mistuie personajul, un concept dus la extrem, se răsfrânge atât asupra lumii obiectuale – foamea de apă, de zahăr, de spaţii largi, de cărţi şi filme, foamea viciilor

de mai târziu –, cât şi asupra iubirilor, pasiunilor şi repulsiilor ce nu se lasă eclipsate de încadrarea treptată în normele convenţionalismului social.

(/) snictica duşmanului

Romanul este construit sub forma unui dialog neîntrerupt: blocat într-un aeroport din cauza unor întârzieri neprevăzute, omul de afaceri Jérôme Angust se vede obligat să suporte logoreea interminabilă a unui individ necunoscut. Aparent fără niciun motiv, Textor Texel

— se apucă să-şi povestească viaţa, insistând peste măsură să fie ascultat. Dialogul dintre cei doi capătă treptat o turnură neaşteptată: Angust este uluit de ororile aberante pe care le aude şi sub nicio formă nu poate scăpa de acest individ cât se poate de ciudat. Mai mult decât atât, necunoscutul pare să cunoască detalii din viaţa sa, iar întâlnirea dintre cei doi se dovedeşte în cele din urmă a nu fi întâmplătoare. Dar de aici şi până la

amploarea pe care o capătă subiectul romanului este un pas uriaş, surprinzător, pe care-l facem hipnotizaţi, constrânşi de intensitatea maladivă a unui joc la limitele absurdului, în căutarea unei certitudini.

Catilinarele este un roman de un umor negru devastator, despre nebănuita monstruozitate ce se poate ascunde sub masca omului de lume perfect educat. Emile, un profesor de limbi clasice în amurgul vieţii, se retrage împreună cu soţia sa, Juliette, într-o casă paradiziacă, departe de tumultul vieţii citadine, pentru a trăi în tihnă restul zilelor care le-au mai rămas. După o săptămână de linişte şi armonie depline, la poarta casei se prezintă un anume Palamăde Bernardin, singurul lor vecin, care capătă obiceiul foarte deranjant de a se insinua zilnic în casa şi în vieţile lor, devenind o prezenţă aproape mută, dar din ce în ce mai absurdă şi mai ameninţătoare, pe care cei doi locatari nu găsesc puterea de a o evacua.

Romanul prezintă o umanitate crudă şi plictisită,

care îşi procură senzaţiile tari prin urmărirea unui *reality show* macabru: participanţii sunt luaţi cu forţa de pe stradă şi închişi în ceea ce pare a fi copia exactă a unui lagăr de concentrare nazist, dotat însă cu camere de luat KLJHBBB vederi care filmează fiecare mişcare a prizonierilor, pentru divertismentul milioanelor de telespectatori. Cele două personaje centrale sunt Pannonique (CKZ 114), una dintre victime, şi Zdena, care joacă rolul de gardian al lagărului. Între cele două femei se creează o relaţie foarte strânsă, bazată pe fascinaţia obsesivă a uneia pentru cealaltă şi pe continua negociere a relaţiilor de putere dintre ele. CKZ 114 trece de la interpretarea magistrală a rolului de victimă supusă şi neajutorată la asumarea unei misiuni de convingere a telespectatorilor să oprească jocul infernal, pe când Zdena îşi dă seama că talentul său de a manevra oamenii şi situaţiile pentru propriul interes este mai limitat decât crezuse.

www.polirom,.ro

Redactor: Dorica Boltaşu

Coperta: Angela Rotaru

Tehnoredactor: Alexandru Popovici

Bun de tipar: martie 2007. Apărut: 2007

Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 RO. Box 266

700506, Iaşi, Tel. & Fax (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;

(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: officepolirom,.ro

Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, el. 7, ap. 33.

O.R. 37 RO. Box l-728,030174

Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office, buc11 reătipolirom,.ro

Tiparul executat la S.C. Polirom ABB S.A.

Str. Bucium, nr. 34, la îi 700265

Tel.: (0232) 230323; Flux: (0232) 230485

Valoarea timbrului literar este de 2% din preşul de vânzare şi se adaugă acestuia. Sumele *na* vircuzii lui Uniunea

Scriitorilor din Roinfluin.

Nr. RO44RNCB5101000001710001 HEIMJNIREA